

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA LIDZBARKA WARMIŃSKIEGO

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik nr 1 do Uchwały nr Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego wraz z rysunkami.

ZESPÓŁ AUTORSKI STUDIUM:

Projektanci

mgr inż. Adam Syczewski

mgr inż. Michał Sobieraj

mgr inż. arch. Szymon Zabokrzecki

mgr Marzena Belowska

mgr inż. Karolina Pikulińska

Opracowanie wykonano w:

Biuro Architektoniczno-Urbanistyczne

"BDK" s.c.

ul. Wilczyńskiego 6G/3

10-686 Olsztyn

tel. 89 541 42 24

biuro@bdk.olsztyn.pl

www.bdk.olsztyn.pl

Zmianę studium przyjętą uchwałą Nr z dnia,
wyróżniono kolorem niebieskim.

Jednostka wykonawcza:
Biuro Architektoniczno - Urbanistycznym "BDK" s.c.
10-686 Olsztyn, ul. Wilczyńskiego 6G/3

Zespół autorski w składzie:
mgr inż. Adam Syczewski
mgr inż. Michał Sobieraj
mgr inż. arch. Szymon Zabokrzecki
mgr Marzena Belowska

Olsztyn 2022

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP.....	7
1.1 PODSTAWA OPRACOWANIA	7
1.2 CEL OPRACOWANIA	7
1.3 METODYKA I ZAKRES OPRACOWANIA.....	8
1.4 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA	9
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.	10
2.1 STRUKTURA PRZYRODNICZA ORAZ STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY .	10
2.1.1 Budowa geologiczna i rzeźba terenu.....	10
2.1.2 Gleby.	13
2.1.3 Warunki klimatyczne.....	14
2.1.4 Wody powierzchniowe.....	15
2.1.5 Wody podziemne	16
2.1.6 Wody termalne.	17
2.1.7 Szata roślinna.	18
2.1.8 Świat zwierząt.	19
2.2 ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZE ORAZ ICH OCHRONA.	20
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	24
3.1 UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE.	24
3.2 NAJWAŻNIEJSZE ZABYTKI.....	25
3.3 WARTOŚCI KULTUROWE NA TERENIE MIASTA	30
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	49
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM.	49
5.1 Sytuacja demograficzna	49
5.2 Sytuacja społeczno-ekonomiczna	58

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SYSTEMU KOMUNIKACJI.....	63
6.1 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	63
6.1.1 Sieć gazowa	63
6.1.2 Ciepłownictwo	65
6.1.3 Zaopatrzenie w wodę.....	66
6.1.4 Kanalizacja sanitarna.....	67
6.1.5 Kanalizacja deszczowa.....	70
6.1.6 Elektroenergetyka.....	71
6.1.7 Gospodarka odpadami.....	73
6.2 INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	75
6.2.1 Drogi publiczne	75
6.2.2 Ruch kołowy.....	79
6.2.3 Komunikacja publiczna lokalna i regionalna.....	79
6.2.4 Infrastruktura lotnicza.....	80
6.2.5 Ruch rowerowy.....	80
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY INWESTYCYJNEJ, TURYSTYCZNEJ I UZDROWISKOWEJ.....	81
7.1 INFRASTRUKTURA INWESTYCYJNA.....	81
7.2 INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA.....	81
7.3 INFRASTRUKTURA UZDROWISKOWA.....	83
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	84
8.1 Zagrożenia naturalne.....	84
8.2 Zagrożenia antropogeniczne.....	84
9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU, ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY ORAZ POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY..	85
9.1 Istniejący stan zabudowy.....	85
9.2 Sytuacja planistyczna	88
9.3 Tereny możliwe do zabudowania na podstawie obowiązujących planów miejscowych.....	89
9.4 Wyposażenie w infrastrukturę techniczną.....	90
9.5 Obecna sytuacja demograficzna.....	91
9.6 Możliwości finansowe gminy wykonania sieci komunikacji oraz infrastruktury technicznej i społecznej.	91
9.7 Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę miasta Lidzbarka warmińskiego.....	92

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW.	100
11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.	102
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	104
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN (W TYM WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH), UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	106
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	106
15. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.	107
SPIS WYKRESÓW.....	108
SPIS TABEL.....	108

1. WSTĘP

1.1 PODSTAWA OPRACOWANIA

Podstawę opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark Warmiński stanowi:

- Uchwała Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim Nr VI/47/2019 z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego;
- Uchwała Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim LII/382/2022 z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego;
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz.1945 ze zm.);
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

1.2 CEL OPRACOWANIA

Podstawowym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w myśl przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Dotychczas obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego zostało uchwalone w 1998 r. i od tego czasu było kilkakrotnie zmieniane (w latach 2009, 2015, 2017). Dokonywane zmiany w studium związane było przede wszystkim z punktowym dostosowaniem dokumentu do aktualnych potrzeb miasta, a ich zakres był ograniczony.

Od czasu sporządzenia studium w 1998 r. zmianie uległa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz inne liczne ustawy mające wpływ zarówno na kształt studium jak i jego cele. Konieczność zmiany studium

wynika także ze zmieniających się uwarunkowań społecznych i ekonomicznych, a także uzyskanie przez miasto statusu Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej.

Uchwalenie studium pomoże w dalszym kreowaniu polityki przestrzennej gminy, z uwzględnieniem wymagań dla powstającego Uzdrowiska.

1.3 METODYKA I ZAKRES OPRACOWANIA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego jest dokumentem planistycznym sporządzonym dla obszaru całego miasta, wykonanym zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018, Poz. 1945 z późn. zm.).

Studium określa politykę przestrzenną miasta, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, a zawartość jest zgodna z zakresem przedmiotowym wskazanym w art. 10 ust. 1 i 2 powołanej ustawy oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Opracowanie wykonane jest w formie tekstowej i graficznej. Na część tekstową składają się:

- "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego" stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.
- "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego. Kierunki zagospodarowania przestrzennego" stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.

Na część graficzną składają się:

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Rysunek Nr 1”,
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego. Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek Nr 2",

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego. Środowisko przyrodnicze i kulturowe. Rysunek Nr 3",
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego. System komunikacji i Infrastruktury Rysunek Nr 4”.

1.4 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Miasto Lidzbark Warmiński położone jest na północy Województwa Warmińsko-Mazurskiego w historycznych granicach Warmii, w widłach rzeki Łyny i Symsarny. Przez Lidzbark Warmiński przebiega droga krajowa nr 51 będąca istotnym szlakiem komunikacyjnym w województwie łączącym istotne ośrodki miejskie (w tym Olsztyn będący stolicą województwa) w relacji północ-południe, z przejściem granicznym w Bezledach (Federacja Rosyjska), dwie drogi wojewódzkie nr 511 i 513, oraz obecnie zamknięta linia kolejowa.

Miasto stanowi siedzibę władz powiatu i jest otoczone terenem gminy Lidzbark Warmiński stanowiącej odrębną jednostkę administracyjną. Zamieszkuje je 15 820 mieszkańców (2018 r.) i zajmuje powierzchnię 14,4km², co daje mu pierwsze miejsce w powiecie i 10 w województwie.

Ukształtowanie miasta wynika w dużej mierze z położenia w dolinie rzeki Łyny i Symsarny. Większość zabudowy mieszkaniowej rozlokowana jest w centralnej części miejscowości w psie około 500m od rzeki Łyny, natomiast funkcje przemysłowe skoncentrowane są na północ od centrum miasta, za nieczynną linią kolejową oraz w mniejszym stopniu na południu i wschodzie. Północną część miasta stanowią znaczne tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Rys 1. Położenie miasta Lidzbarka Warmińskiego na tle kraju.

Rys 2. Położenie miasta Lidzbark Warmińskiego na tle podziału administracyjnego województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu działdowskiego.

Źródło: <http://www.zpp.pl>.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.

2.1 STRUKTURA PRZYRODNICZA ORAZ STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY

2.1.1 Budowa geologiczna i rzeźba terenu

W geomorfologii miasta Lidzbark Warmiński należy wyróżniać następujące jednostki:

- równina sandrowa w części północnej miasta – z licznymi zagłębieniami oczek wodnych i dość monotonną płaską formą ukształtowania terenu,
- dolina rzeki Łyny – przechodzącą równoleżnikowo przez środek miasta –

gdzie dominują duże deniwelacje terenu związane z drenującym charakterem rzeki oraz licznymi obecnymi i dawnymi (częściowo przykrytymi) zakolami rzeki. Łyna ma charakter rzeki meandrującej stąd jej koryto historycznie ulegało znacznym przemieszczeniom w obrębie doliny. Obecnie część koryta rzeki jest uregulowana i wykorzystywana przez system elektrowni wodnych. W obrębie doliny rzeki zlokalizowana jest najstarsza część miasta z zamkiem i dawnymi murami obronnymi i inną starą zabudową,

- Dolina rzeki Symsarny - ciek wodny wpływający do rzeki Łyna na terenie miasta – rzeka Symsarna zbiera wody z wysoczyzny położonej na południe od miasta i poprzez spływ do doliny Łyny transportuje wody z w/w obszaru do wód rzeki Łyny. Dolina głęboko wcięta w skrajną część położonej na południu wysoczyzny,
- Wysoczyzna morenowa falista – położona na południe od doliny Łyny. Silnie pofalowana część miasta z dużymi przewyższeniami. W obrębie miasta część brzeżna wysoczyzny opadająca do doliny Łyny. W tym obszarze mogą występować tereny niestabilne – zjawiska osuwiskowe.

Lidzbark Warmiński wraz z sąsiedztwem bliższym i dalszym znajduje się w granicach syneklizy perybałtyckiej. Na krystalicznym podłożu występującym na głębokości około 2200 m osadziły się utwory starszego paleozoiku oraz kompleks permo-mezozoiczny (Kacprzak, Honczaruk, 2009). Najstarszymi znanymi z wierceń osadami występującymi w podłożu czwartorzędowym są margle piaszczyste należące do kredy górnej (mastrycht). W rejonie Lidzbarka Warmińskiego strop utworów kredy nawiercono na głębokości około 220 m, a ich miąższość mieści się w przedziale od 227 do 338 m. Osady trzeciorzędu rozpoznane zostały wieloma otworami wiertniczymi głównie w samym Lidzbarku Warmińskim oraz w miejscowości Czarny Kierz. Do paleocenu zaliczono piaski drobnoziarniste z miką często zailone o miąższości nieprzekraczającej 45 m. Podobnie wykształcone są utwory należące do eocenu, których miąższość wynosi 35 m. Z oligocenem związany jest kompleks drobnoziarnistych piasków glaukonitowych przedzielonych warstwą ilów i mułków. Miąższość kompleksu oligoceńskiego, w otworze zlokalizowanym na terenie Lidzbarka Warmińskiego, dochodzi do 78 m. Utwory miocenu wykształcone są w postaci ilów i mułków rozdzielonych piaskami kwarcowymi z domieszką węgla brunatnego o miąższości około 70 m. W rejonie Lidzbarka Warmińskiego

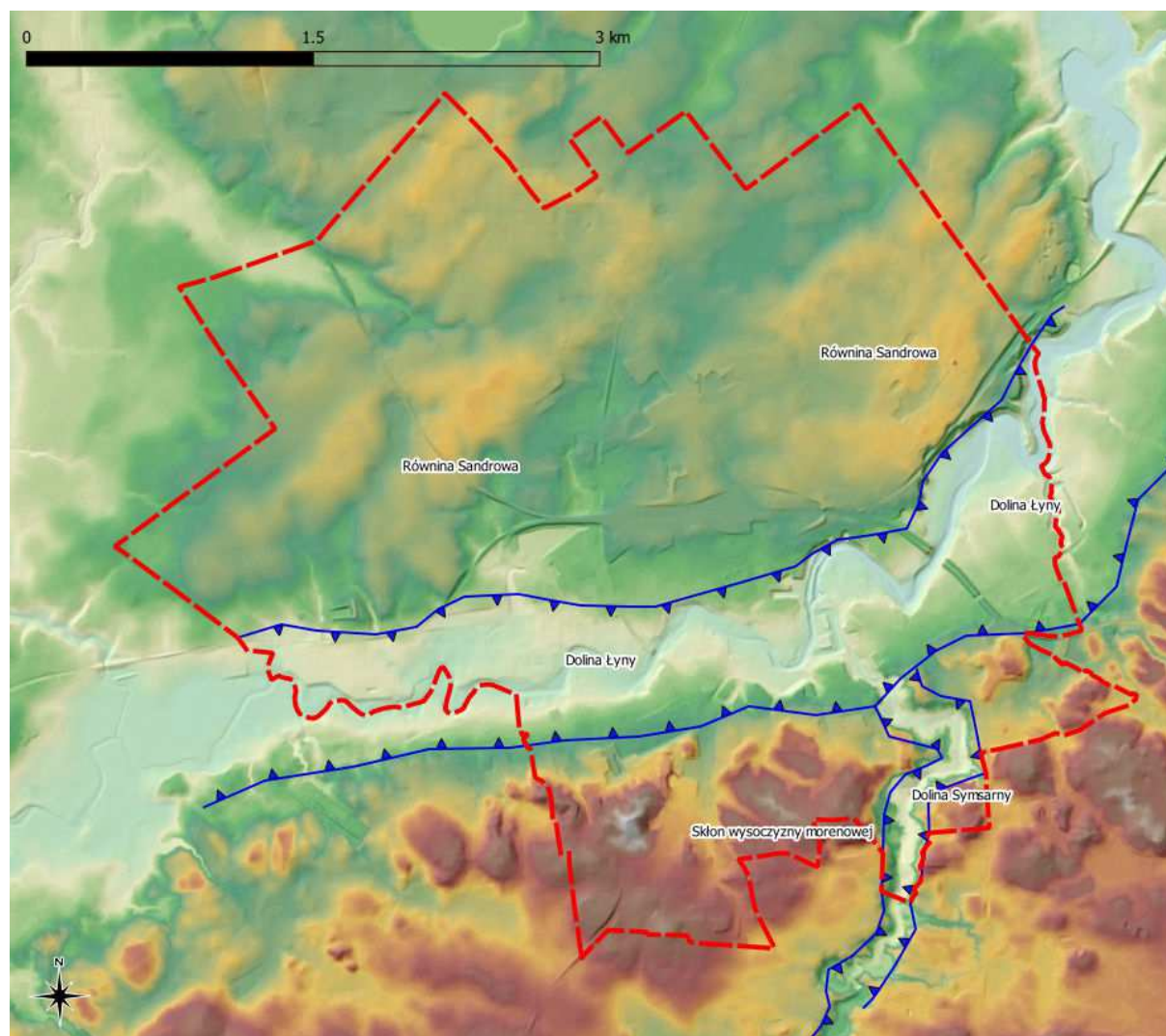
stwierdzono występowanie mioceńskich porwaków tkwiących w utworach czwartorzędowych, co może wskazywać na strefę zaburzoną glacitektonicznie.

Cały obszar Lidzbarka Warmińskiego pokrywają osady czwartorzędowe o zmiennej miąższości. Z okresem zlodowaceń południowopolskich związanych jest prawdopodobnie pięć poziomów glin zwałowych rozdzielonych utworami zastoiskowymi i wodnolodowcowymi. Lokalnie gliny leżą bezpośrednio na sobie. Utwory zlodowaceń północnopolskich pokrywają całą powierzchnię Lidzbarka Warmińskiego. Wyróżniono osady stadiału środkowego i górnego zlodowacenia Wisły. W obrębie glin zwałowych w rejonie Lidzbarka Warmińskiego i Nowosadów występują porwaki skał mioceńskich. Miąższość kompleksu prawdopodobnie nie przekracza 30 m. Osady stadiału górnego zlodowacenia Wisły występują powszechnie na powierzchni terenu lub zalegają pod nakładem utworów holocenu. Należą do nich utwory zastoiskowe, lodowcowe (gliny zwałowe), wodnolodowcowe oraz piaski i gliny. Gliny zwałowe pokrywają niemal całą powierzchnię terenu. Ich miąższość jest zróżnicowana od kilku do ponad 30 m. W rejonie Lidzbarka Warmińskiego, w obrębie glin, stwierdzono porwaki skał mioceńskich (iły i piaski). Piaski i żwiry akumulacji szczelinowej budują wzniesienia w rejonie Sarnowa i Kierwin. Wzgórza kemowe zbudowane z piasków drobnoziarnistych, mułków i iłów występują bardzo licznie na powierzchni całego obszaru. Największą miąższość piasków drobnoziarnistych (35–40 m), stwierdzono w obrębie Góry Krzyżowej (134 m n.p.m.) w Lidzbarku Warmińskim. Rozległy, płaski taras kemowy na południowy wschód od miasta, w rejonie Frankowa budują piaski drobnoziarniste. Piaski i żwiry, lokalnie z glinami zwałowymi moren martwego lodu występują w rejonie Kochanówka – Kierz oraz w okolicy miejscowości Żęgoty. Część moren martwego lodu zbudowanych jest z glin zwałowych o cechach litologicznych zbliżonych do glin budujących wysoczyznę morenową. Formy te tworzą wyraźne wzgórza w rejonie Sarnowa, Medyny i Czarnego Kierza. Iły i mułki zastoiskowe występują w obrębie równin sandrowych. Piaski i żwiry wodnolodowcowe o miąższości od kilku do około 12 m, występują wzdłuż doliny Łyny, w rejonie Kierwiny – Stoczek Klasztorny. W dolinie Łyny udokumentowano piaski i żwiry rzeczno peryglacialne o miąższość około 5 m. W schyłkowej części plejstocenu osadzały się głównie piaski i gliny deluwialne o miąższości nieprzekraczającej kilku metrów. Holocen reprezentowany jest głównie przez osady organiczne i nieorganiczne, do których zaliczają się kreda jeziorna, gytie i torfy, mułki i piaski jeziorne, namuły den dolinnych oraz piaski i żwiry

tarasu nadzalewowego oraz piaski rzeczne. Największe miąższości torfów stwierdzono w rejonie Stoczka Klasztornego (1,5–6,5 m). Są to zazwyczaj torfowiska typu niskiego wypełniające zagłębienia bezodpływowe i misy pojezierne. W rejonie Świętnicka, Sarnowa, Medyny i Żęgoty pod torfami występują osady węglanowe o miąższości do 3,0 m. Piaski rzeczne tarasu nadzalewowego oraz piaski rzeczne w dolinie Łyny osiągają maksymalną miąższość 15 m.

Rys 3 Ukształtowanie miasta Lidzbarka Warmińskiego na mapie hipsometrycznej.

źródło. www.geoserwis.gov.pl

2.1.2 Gleby.

Zróźnicowanie powierzchniowej budowy geologicznej na terenie miasta spowodowało wykształcenie różnych typów gleb. W części południowej dominują gleby płowe i brunatne, czyli żyzne gleby brunatno ziemne, występujące na

wysoczyznach morenowych. Wytworzyły się one z glin morenowych i piasków gliniastych. Tereny te są mocno pofalowane stąd ich nikłe wykorzystanie na cele rolnicze. Mało żyzne gleby bielcowe i rdzawe powstały z piasków luźnych. Związane są z obszarami sandrowymi i doliną Łyny. Są to gleby obecnie wykorzystywane rolniczo o niskiej przydatności (silnie nawożone). W dolinie Łyny oraz w innych obniżeniach terenowych występują gleby bagienne (torfowe) i pobagienne (murszowe i murszowate).

Na obszarze zurbanizowanym występują antropogeniczne gleby terenów zabudowanych i przemysłowych związanych z intensywnym zagospodarowaniem przestrzennym: komunalnym i przemysłowym. Pokrywa glebowa tych terenów charakteryzuje się mechanicznym zniszczeniem naturalnych poziomów glebowych na znacznych przestrzeniach oraz zanieczyszczeniem różnymi pierwiastkami wprowadzonymi do środowiska glebowego wskutek działalności gospodarczej. Zachowane fragmenty naturalnych gleb, głównie na terenie ogrodów przydomowych oraz działek leśnych charakteryzuje także wzbogacenie w substancje chemiczne wprowadzone wskutek różnej działalności ich właścicieli lub zarządzających.

W obrębie miasta występuje sporo terenów zieleni cechujących się występowaniem urbanoziemów i w niewielkiej części gleb ogrodowych (hortisole). Urbanoziemy występują na terenach o wieloletniej zabudowie: na międzyosiedlowych skwerach, w parkach, alejach, w małych ogródkach przydomowych itp. W profilach takich gleb spotyka się z reguły różne antropogeniczne warstwy - resztki starych murów, fundamentów, bruków itp. (Bednarek B., Prusinkiewicz Z., 1997). Hortisole są glebami typologicznie przeobrażonymi wskutek długotrwałych, szczególnie intensywnych zabiegów agrotechnicznych. Efektem takiej działalności człowieka jest głęboki i silnie wzbogacony w materię organiczną poziom próchnicy. W obrębie miasta dominują tereny klas V i VI lokalnie IV.

2.1.3 Warunki klimatyczne.

Lidzbark Warmiński położony jest w obszarze „wschodniobałtyckiej” dzielnicy klimatycznej. Panujący tu klimat cechuje duża zmienność zjawisk pogodowych. To sprawia, że nasłonecznienie jest tu mniejsze niż w innych rejonach kraju. Przeciętnie dni pochmurnych jest od 140 do 160. Charakterystyczny dla tego regionu jest też krótszy okres wegetacyjny, duża wilgotność powietrza oraz występowanie silnych

wiatrów. Pory roku są przesunięte o około 2 tygodnie w stosunku do Niżu Polskiego, szczególnie Wielkopolski. Częstym zjawiskiem pogodowym są mgły, które zmniejszają nasłonecznienie. Średnia roczna temperatura powietrza liczona dla lat 1951 - 1990 wynosiła około 6,5°C. Najcieplejszymi miesiącami są: czerwiec, lipiec i sierpień, najzimniejszymi zaś grudzień, styczeń, luty. Długość bezmroźnego okresu dochodzi nawet do 125 dni, podczas gdy w innych terenach Polski dochodzi do 190 dni. Przymrozki zdarzają się nawet w czerwcu, a w pierwszej połowie maja występują niemal corocznie. Roczna suma opadów waha się od 590 do 690mm. Najwięcej opadów (około 40%) przypada zazwyczaj na czerwiec i sierpień. Liczba dni z opadami jest zmienna i dochodzi do 190. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 70 dni.

2.1.4 Wody powierzchniowe.

Wody płynące

Lidzbark Warmiński leży w dorzeczu Pregocy, region wodny Łyny i Węgorapy. Przez miasto przepływa II rzędowa rzeka Łyna oraz III rzędowa rzeka Symsarna.

Rzeka Łyna jest lewobrzeżnym dopływem Pregocy. Jej długość wynosi 263,7 km, w tym na terenie Polski płynie około 190km. Zlewnia Łyny w granicach kraju zajmuje obszar blisko 5700 km², a jej początek znajduje się w okolicy miejscowości Łyna, na wysokości 160 m n.p.m. Na odcinku źródłowym płynie ona w głęboko wciętej dolinie. Łyna posiada liczne dopływy, z których można wyróżnić lewobrzeżne: Marózkę, Kwiele, Kortówkę, Elmę oraz prawobrzeżne: Wadąg, Kirsnę, Symsarnę, Pisę Północną, Guber. W swym górnym biegu rzeka przepływa przez wiele jezior, w tym: Brzeżno, Kiernoz Mały, Kiernoz Wielki, Łańskie, Ustrych.

Rzeka Symsarna jest prawobrzeżnym dopływem Łyny o długości 38,51km. Rzeka wypływa z Jeziora Lutskiego, dalej płynie obok wsi Żardeniki, przed Jezioranami przepływa przez jezioro Ławki. Za Jezioranami przepływa przez Jezioro Wojtówko, dalej zasilana jest ciekim wodnym z jeziora Kokowo. Koło wsi Ustnik przyjmuje wody z rozlewiska położonego na północ od tej miejscowości. Po minięciu wsi Potryty wpływa do jeziora Blanki. Dalej płynie przez wieś Maków i wpływa do jeziora Symsar. Poniżej tego jeziora płynie w zwartej dolinie, jest tu uregulowana, dolina jest wcięta do kilkunastu metrów. Po wypłynięciu z jeziora przez wieś Medyny dociera do Lidzbarka Warmińskiego, gdzie uchodzi do Łyny.

Wody stojące

Na terenie miasta brak jest wód stojących o znacznych rozmiarach. W części północnej występują liczne oczka wodne i zagłębienia śródpolne wypełnione wodami (okresowo lub stale).

2.1.5 Wody podziemne

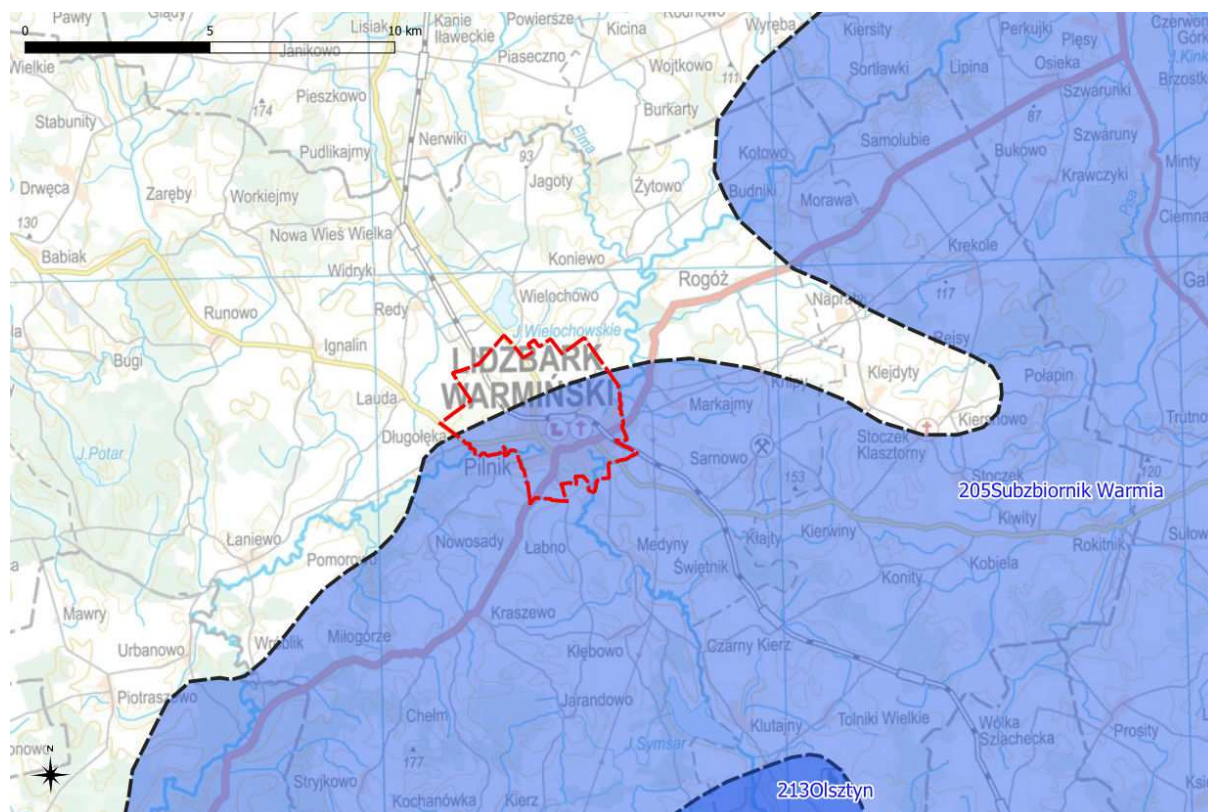
Lidzbark Warmiński położony jest w całości na jednolitej części wód podziemnych nr 20 (JCWPd 20). Cała jednostka zajmuje powierzchnię 6089,29km² i wg Atlasu hydrogeologicznego Polski 1995 r. jest to region Dolnej Wisły, region hydrogeologiczny pomorski (V). Obszar JCWPd 20 obejmuje zlewnie Łyny i innych dopływów Pregoty. Główne poziomy wodonośne występują w obrębie plejstocenu. Lokalnie wody podziemne występują również w utworach miocenu i paleogenu. W rejonie Olsztyna system wodonośny w utworach plejstocenu związany jest z głęboką rynną subglacialną. Głębsze poziomy wodonośne występujące w utworach neogenu i paleogenu są słabo rozpoznane z wyjątkiem zachodniej części JCWPd 20.

Południowa część miasta położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 205 Subzbiornik Warmia. Jest to głębiej położony w stosunku do pozostałych sąsiednich czwartorzędowych GZWP, zbiornik wód trzeciorzędowych.

Wody podziemnie występujące w granicach miasta zaliczono do II klasy jakości. Są to wody średnio twarde, słabo zmineralizowane. Stężenie związków żelaza najczęściej kształtuje się w granicach 0,5–6,0 mg Fe/dm³, a związków manganu 0,1–0,5 mg Mn/dm³. Naturalna odporność na zanieczyszczenia głównego poziomu wodonośnego poza doliną Łyny jest dobra, jednak ze względu na występujące ogniska zanieczyszczeń (przemysł, ścieki) stopień zagrożenia wód podziemnych jest wysoki (ze względu na występujące ogniska zanieczyszczeń – przemysł, ścieki).

Rys 4. Zasięg występowania GZWP 205

źródło. opracowanie ekofizjograficzne do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego

2.1.6 Wody termalne.

Miasto Lidzbark Warmiński położony jest na udokumentowanym złożu wód termalnych.

Zgodnie z decyzją Ministra Środowiska z dnia 21.02.2012 r. (znak: DGiKGhg-4731-6/6935/7089/12/MJ) zasoby eksploatacyjne ujęcia wód termalnych w Lidzbarku Warmińskim wynoszą 120m³/h przy depresji 7,7m i temperaturze na wypływie 20,7°C. Część warstwy wodonośnej, z której wody termalne są ujmowane otworem Lidzbark Warmiński „GT-1”, znajduje się na głębokości 828,5-966,38m p.p.t. Warstwę wodonośną w utworach jury dolnej tworzą piaskowce kwarcowe średnio i gruboziarniste o spoiwie ilastym, słabo i bardzo słabo zwięzłe, jasnoszare. Powierzchnia obszaru zasobowego wynosi 71km².

Rys 5. Zasięg występowania wód termalnych – złożo Lidzbark Warmiński

źródło. geoportal.gov.pl

2.1.7 Szata roślinna.

Zbiorowiska roślinne w mieście stanowią w przeważającej części mieszanek gatunków lokalnych z sąsiednich (naturalnych i półnaturalnych) biocenoz, a także przywleczonych świadomie lub przypadkowo przez człowieka z różnych stref klimatycznych. Stała ingerencja w biocenozy powoduje, że wyspecjalizowane gatunki rodzime zostały na wielu obszarach wyeliminowane (to właśnie one decydują o stabilności i trwałości układów ekologicznych), a w ich miejsce wkroczyły gatunki pionierskie, niewyspecjalizowane, łatwo kolonizujące nowe siedliska i szybko się rozmnażające. Uproszczenie struktury niektórych biocenoz miejskich powoduje zmniejszenie możliwości samoregulacyjnych układów ekologicznych, co stwarza konieczność stałej i kosztownej ingerencji człowieka. Do największych i najmniej zdegradowanych obszarów występujących w granicach administracyjnych należy zaliczyć: ciek i zbiorniki wodne z rzeką Łyną i Symsarną, obszar terenów

podmokłych, niewielkie kompleks lasów oraz obszar rolne w północnej części miasta, które charakteryzują się niskim stopniem antropizacji i dużą stabilnością ekosystemów. Zbliżone do naturalnych zbiorowiska leśne lub zaroślowe oraz leśne zbiorowiska zastępcze, występujące liniowo - wzdłuż koryta rzeki, na odcinkach biegnących poza terenami zabudowanymi, to obszary roślinności o urozmaiconej strukturze pionowej. Półnaturalne zbiorowiska łąkowe, częściowo z zadrzewieniami, leżą w kompleksie przestrzennym doliny (zajmują głównie tereny leżące w bezpośrednim jej sąsiedztwie) oraz terenów podmokłych i o wysokim poziomie wody gruntowej.

Na system zieleni miejskiej składają się ponadto obszary roślinności kształtowanej przez człowieka, a mianowicie:

- zieleńce i parki miejskie;
- zieleń towarzysząca obiektom użyteczności publicznej (tj. szkoły, przedszkola, urzędy);
- zieleń towarzysząca wielorodzinnym osiedlom mieszkaniowym;
- roślinność jednorodzinnych ogródków przydomowych;
- zieleń ogrodów działkowych, oraz
- zieleń cmentarna.

2.1.8 Świat zwierząt.

Fauna na obszarze miasta jest dość bogata i ściśle powiązana z terenami rolnymi na obrzeżach oraz niewielkimi płacami lasów okalających południowe granice miasta. Z większych gatunków ssaków bytujących dziko na terenach leśnych można spotkać: dziki, sarny, lisy, zające, które migrują na tereny polne. Spośród ptaków na terenie miasta występują: bażant, białorzytka, bocian biały, bogatka, cierniówka, czajka, czarnogłówka, dymówka, dudek, dzięcioł duży, dzięciołek, dzwonec, gawron, gajówka, gąsiorek, grzywacz, jerzyk, kapturka, kawka, mazurek, modraszka, myszołów, oknówka, paszkoć, pełzacz leśny, piecuszek, piegża, pierwiosnek, pleszka, kopciuszek, kos, kruk, krzyżówka, kukułka, kwiczoł, lerka, łabędź niemy, łośówka, makolągwa.

Ponadto obszar miasta zamieszkiwany jest przez znaczną liczbę bezkręgowców i kilka gatunków płazów. Występowanie gadów i płazów jest ściśle związane ze środowiskiem ich rozrodu i późniejszego przeobrażenia (wodno – błotne), w związku z czym na terenie opracowania spotykane są w bezpośrednim

sąsiedztwie cieków wodnych i rzek oraz w sąsiedztwie oczek wodnych. Różnorodność gatunkowa tych zwierząt jest niewielka. Wśród gadów spotykane są: zaskrońce, żmija zygzakowata, padalec, jaszczurka zwinka i jaszczurka żyworodna. Z pośród grupy płazów występują: ropucha zielona, ropucha szara, żaba wodna, żaba śmieszka, żaba jeziorkowa, żaba trawna, żaba moczarowa, kumak nizinny, rzekotka drzewna.

Wpływ człowieka na świat zwierząt jest przeważnie negatywny, ale przy braku większej ingerencji lub wykorzystaniu terenu badań w formie obecnej, fauna regionu nie ucierpi w stopniu znaczącym. Należy wskazać, że dzięki działaniu czynnika ludzkiego przywracane są niektóre gatunki zwierząt na terenie gminy jak np. bażanty.

2.2 ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZE ORAZ ICH OCHRONA.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Obszary chronionego krajobrazu jako formę ochrony przyrody ustanawia się na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, tam gdzie procesy antropogeniczne nie zniszczyły tych wartości. Ochroną obejmuje się całe geokompleksy (geosystemy), stosując zasadę powiązania tych obszarów w system przestrzennie ciągły, powiązany wzajemnie. Powiązania te łącząc ze sobą poszczególne typy ekosystemów mają za zadanie zachować więzi przyrodnicze, które z kolei są podstawą. W granicach miasta znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu

- Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny – Rozporządzenie Nr 162 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny (Dz. Urz. z 2008 r. nr 201, poz. 3154);
- Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny - Uchwała Nr XX/471/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 4172).

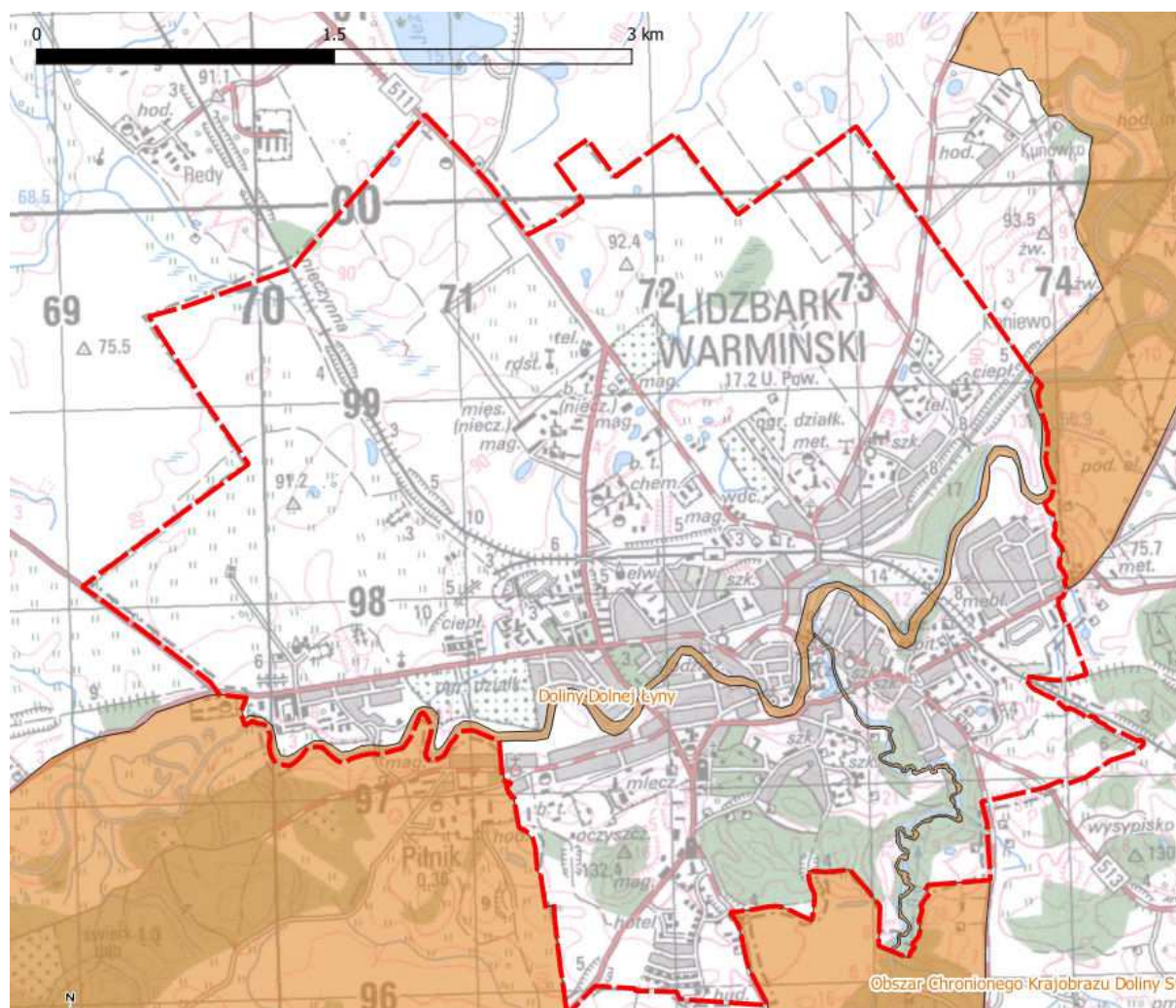

OCHK Doliny Dolnej Łyny obejmuje koryto rzeki Łyny wraz z jej doliną, a lokalnie także fragmenty sąsiadujących wzniesień. W Nadleśnictwie Górowo Iławeckie OCHK Doliny Dolnej Łyny obejmuje część terenów leśnych w leśnictwie Borki. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 16 429,9 ha. Na terenie Lidzbarka Warmińskiego OCHK obejmuje pas terenu o szerokości 20-60m wzdłuż rzeki Łyny, przecinając całe miasto.

OCHK Doliny Symsarny o powierzchni 19329,8ha położony jest w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie olsztyńskim na terenie gmin: Kolno, Jeziorany, Biskupiec oraz w powiecie lidzbarskim na terenie gmin: Kiwity, Lidzbark Warmiński miasto Lidzbark Warmiński. W granicach miasta OCHK przebiega głównie przez tereny leśne i obejmuje pas terenu od 10 do 20m i łączy się z OCHK Doliny Dolnej Łyny w miejscu ujścia Symsarny.

Rys 6. Obszary Chronionego Krajobrazu w mieście Lidzbarku Warmińskim.

źródło. opracowanie ekofizjograficzne do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarku Warmińskiego

Pomniki przyrody:

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie miasta Lidzbark Warmiński znajduje się jeden wieloobiektowy pomnik przyrody – Krąg Kamienny imienia Rycerza Herkusa Monte ustanowiony Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 października 2003 r. w sprawie uznania obiektu za pomnik przyrody (Dz. U. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 163 poz. 1984 z dnia 14.10.2003 r.).

Tereny rekreacyjne oraz tereny cenne przyrodniczo nie objęte ochroną prawną.

Letnie ogrody biskupie – położone na prawym brzegu Łyny, wokół Oranżerii Krasickiego otwarte tereny zielone. Ogrody powstały w XVw. i zostały zniszczone w trakcie wojny ze Szwecją. Odbudową ogrodów zajął się biskup warmiński Teodor Andrzej Potocki a rozwinął biskup warmiński Ignacy Krasicki. Obecnie ogrody zostały zrewitalizowane i oddane do użytku mieszkańcom i osobom przyjezdnym.

Leśny Park Uzdrowski – powstały w 2017 r. park w Dolinie Symsarny, związany ze strefą „A” ochrony uzdrowskiej w Lidzbarku Warmińskim. W skład parku wchodzi ciągi pieszo – rowerowe oraz zespoły terapeutyczne tj. zespół kinezyterapii czy zespół sensoryczny położone w otoczeniu lasu.

Park Sucha Fosa – położony na terenie dawnego parku, pomiędzy ulicą Krzywą a ulicą Wiślaną, zrewitalizowany w 2018 r. Park obejmuje zagłębienie związane z lokalizacją dawnej fosy i został zrealizowany z uwzględnieniem różnic w rzeźbie terenu. Jest to obszar rekreacyjno – parkowy, zarówno chroniący wartości przyrodnicze jak i umożliwiający czynną rekreację.

Bulwar na Łyną – obejmuje teren na rzeką Łyną pomiędzy mostami na ul. Olsztyńskiej i na ul. Kopernika. Bulwar przyjął formę otwartego terenu rekreacyjnego z licznymi ścieżkami pieszo-rowerowymi, placem zabaw, siłownią, fontanną uzupełniane licznymi nasadzeniami roślinnymi. Stanowi miejsce w centrum miasta, w którym mieszkańcy mogą obcować ze środowiskiem naturalnym.

Park im. Ireny Kwinto – obejmuje teren położony po lewej stronie Łyny u zbiegu ulic Olsztyńskiej i ks. J. Poniatowskiego. Jest to największy, urządzony, otwarty teren zielony w tej części miasta. Park połączony jest z siecią dróg rowerowych i jest wyposażony w infrastrukturę umożliwiającą czynną rekreację.

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

3.1 UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE.

Lidzbark Warmiński powstał w miejscu pruskiej osady Lecbarg. Pierwsze wzmianki o Lidzbarku Warmińskim pochodzą z 1240 r., gdy osada została podbita przez Krzyżaków, którzy w kolejnym roku postawili tu drewniany zamek krzyżacki. W latach 1242-1249 miało miejsce pierwsze powstanie, w wyniku którego w 1242 r. gród został doszczętnie zniszczony, ale wrócił pod panowanie Prusów, jednak już w kolejnym roku Krzyżacy odzyskali utracony gród. W kolejnych latach gród wraz z zamkiem krzyżackim na przemian stawał się własnością Prusów i Krzyżaków, by finalnie w roku 1274 r. wrócić pod panowanie warmińskich biskupów.

Lidzbark Warmiński uzyskał prawa miejskie w 1308 r., a założyciel miasta – Eberhard z Nysy na Śląsku zapoczątkował napływ ludności niemieckiej i polskiej ze Śląska. Niedługo potem zaczęto budowę zamku w zakolu Łyny przy ujściu Symsarny, a także ratusza, kościoła, szpitala i murowanego, w drugiej połowie XIV w. zaczęto budowę obronną miasta, otaczając je murami z basztami i bramami, a pod koniec XIV w. zaczęto rozważać budowę wodociągu, który funkcjonował do 1904 r.

Od 1350 r. do XIX w. Lidzbark Warmiński pełnił funkcję stolicy Warmii oraz centrum wiary i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, gdzie skupiała się administracja biskupstwa, życie kulturowe, oświatowe i dyplomatyczne. Z tego względu miasto nazywano „Perłą Warmii”, które także w ówczesnym czasie było największym miastem Warmii.

W 1410 r. miasto uznało władzę króla polskiego, a już rok później osiedlił się tu wielki mistrz zakonu krzyżackiego – Henryk von Plauen. W 1414 r. miasto zostało spalone przez wojska polskie. W 1440 r. Lidzbark Warmiński przystąpił do antykrzyżackiego Związku Pruskiego i poddał się władzy polskiego króla – Kazimierza Jagiellończyka, który wypowiedział wojnę Zakonowi Krzyżackiemu trwającą 13 lat. Na mocy traktatu toruńskiego z 1466 r. Prusy Królewskie i Warmia zostały włączone do Korony. Czas znaczącej pozycji publiczno-prawnej Warmii był czasem rozkwitu kulturalnego Lidzbarka Warmińskiego. W 1497 r. warmińskie biskupstwo otrzymało fotel w polskim senacie.

Na początku XVIII w Lidzbark był okupowany przez Szwedów. W tym czasie w Lidzbarku Warmińskim zapadła decyzja o tym, że Stanisław Leszczyński zostanie królem Polski. W 1772 r., po pierwszym rozbiórze Polski, Warmia została włączona do Królestwa Prus, biskupstwo i kapituła straciła władzę, kraj podzielono na powiaty, a na zamku zlokalizowano garnizon pruski. Po drugim rozbiórze Polski biskup warmiński Ignacy Krasicki opuścił Warmię, po jego śmierci rezydencja biskupia została przeniesiona do Olsztyna, a dominująca dotychczas pozycja Lidzbarka Warmińskiego osłabła.

W 1807 r. miała miejsce bitwa pod Lidzbarkiem Warmińskim z Francuzami, który stał się punktem dowodzenia Rosjan i Prusaków, ze względu na lokalizację miasta.

Rozwój przestrzenny miasta odbywał się w wolnym tempie. Teren miasta, otoczony murami, nie wymagał powiększenia niemal do końca XVIII. Przedmieścia miasta pełniły funkcje zaplecza gospodarczego. W latach: 1816 i 1818 ze względów komunikacyjnych rozebrano bramy: Kościelną, Młyńską i Zamkową, a w latach 1821-1823 powstał kościół ewangelicki – pierwszy na Warmii. Duże zmiany w strukturze przestrzennej miasta nastąpiły w wyniku pożaru w 1865 r., kiedy spłonął ratusz oraz część domów w zachodniej pierzei rynku. W 1868 r. zburzono obwarowania wysokiej bramy i część murów. W 1903 r. wybudowano nowy ratusz przy zachowanej przedbramie i murach na północy.

W czasie pierwszej wojny światowej w 1914 r. Lidzbark Warmiński był okupowany przez pięć dni przez wojska rosyjskie, a w latach 1914-1919 w okolicy miasta działał duży obóz jeniecki. W 1937 r. w Lidzbarku Warmińskim miała miejsce „wojna różańcowa”, w której doszło do napaści na młodzieżowe poczty sztandarowe podczas procesji Bożego Ciała przez policję. 31 stycznia 1945 r. miasto zostało zdobyte przez Armię Czerwoną, po czym zostało zniszczone w 80%. Jeszcze w tym samym roku miasto wróciło do Polski, a w kolejnym zatwierdzono obecną jego nazwę – Lidzbark Warmiński.

3.2 NAJWAŻNIEJSZE ZABYTKI.

Zamek biskupi w Lidzbarku

Potężny czteroskrzydłowy Zamek gotycki pochodzący z XIV wieku zlokalizowany w Lidzbarku Warmińskim, położony jest w ramionach rzek Łyny

i Symsarny. Monumentalna budowla składa się z gotyckiego zamku właściwego i przedzamcza z barokowym pałacem. Zamek biskupów wraz z przedzamczem, bastionem i basztą tworzy jeden z najcenniejszych zabytków w kraju.

Zamek biskupi

Po XVI wieku zamek z roku na rok przekształcał się, tracąc funkcje obronną, w okazały dwór książęcy, obficie wyposażony w wytworne sprzęty, dział sztuki i biblioteki. Wydzielono nowe, mniejsze pomieszczenia, które bogato ozdobiono dziełami sztuki. Mimo, iż działania wojenne w małym stopniu dotknęły istniejący obiekt to zbiory po byłym muzeum zostały zniszczone. Prace

Źródło: http://lidzbarkw-um.bip.wm.pl/public/get_file_contents.php?id=279838

konserwatorskie trwały wiele lat, aż do roku 1963 roku, w którym to zamek wpisano do rejestru zabytków.

Widok na Lidzbarskie Przedzamcze (obecnie hotel Krasicki)

Źródło: http://lidzbarkw-um.bip.wm.pl/public/get_file_contents.php?id=279838

Do dziś na zamku prezentowane są pamiątkowe obiekty pochodzące z epoki średniowiecza i renesansu. Obecnie w samym zamku mieści się Muzeum Warmińskie, które stanowi oddział olsztyńskiego Muzeum Warmii i Mazur, natomiast przedzamcze zaadoptowane

zostało na kompleks hotelowo konferencyjny – Hotel Krasicki.

Oranżeria Krasickiego wraz z Parkiem

Kompleks pałacowo-parkowy zlokalizowany na tarasowym wzgórzu, na północny zachód od centrum miasta. Zwany „oranżerią” letni pałac biskupi dawniej stanowił centralną część tzw. ogrodów biskupów warmińskich. Budowla powstała w wieku XVII i pełniła funkcję rezydencji letniej Jana Stanisława Zbąskiego. W czasach

wojen szwedzkich rezydencja została zniszczona. Za rządów biskupa Teodora Andrzeja Potockiego zbudowano nowy, znacznie skromniejszy pałacyk powszechnie zwany oranżerią. W 1790 roku biskup Ignacy Krasicki rozbudował budynek nadając mu ostateczny kształt. Dawne ogrody biskupów warmińskich zlokalizowane w pobliżu zamku stanowią szczególnie ważny obszar dla dziedzictwa kulturowego miasta Lidzbark Warmiński.

Widok na Oranżerie Krasickiego

Źródło: http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl/public/get_file_contents.php?id=279838

Kościół gotycki pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła

Kościół pochodzący z drugiej połowy XIV w, wzniesiony na terenie Lidzbarka Warmińskiego, w zakolu rzeki Łyny, w niedalekiej odległości od Zamku Biskupów Warmińskich. Budowla o charakterze późnogotyckim stanowi godziwe dopełnienie fortyfikacji miejskich. Budowla posiada potężną, pięciokondygnacyjną wieżę na której widnieje chorągiewka z herbem biskupa Potockiego. Do kościoła prowadzi dwukondygnacyjna barokowa brama z 1760 roku. Dwanaście terakotowych figur apostołów wykonanych w Monachium towarzyszą Murowie oddzielającemu świątynię od plebani. W czasie II wojny światowej połowa z nich uległa zniszczeniu, brakujące figury odtworzono w latach 1975-1979. Przy kościele zachowała się figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1709 roku. Kościół wielokrotnie był odnawiany po licznych pożarach, w latach 1870-1876 obiekt przeszedł gruntowną odbudowę.

Widok na kościół gotycki pw. Św. Piotra i Pawła

Źródło: http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl/public/get_file_contents.php?id=279838

Cerkiew prawosławna pw. św. Piotra i Pawła

Cerkiew prawosławna

Źródło: http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl/public/get_file_contents.php?id=279838

Kościół wykonany z drewna tworzy dzieło architektury protestanckiej na Warmii. Budowla ufundowana przez pruskiego króla Fryderyka Wilhelma III pochodzi z lat 1818-1823. Zbytek ten zlokalizowany jest niedaleko lidzbarskiej Wysokiej Bramy. W projekcie można dopatrzeć się wyznawanej przez twórcę projektu Karola Fredryka Schinkla ideę łączenia historycznych form zaczerpniętych z różnych stylów i epok. Pierwotnie świątynie wybudowano dla ewangelików natomiast obecnie obiekt przystosowano do sprawowania liturgii wschodniej. Ciekawy jest zewnętrzny wygląd budowli wykonany z drewna w piaskowym kolorze, odcień ten miał na celu imitację budynku murowanego. Powodem tego było zamierzenie, iż budynek miał wyglądać bogato i okazałe.

Po II wojnie światowej nastąpił duży napływ ludności wyznających religie prawosławną, z tego względu kościół przeznaczono na prawosławną cerkiew.

Wysoka Brama

Niegdyś do miasta prowadziły trzy bramy, aktualnie zachowała się jedna z nich, a właściwie jej przedbramie. Budowla ta, nazywana przez mieszkańców Wysoką Bramą jest wybudowana w stylu późnogotyckim pochodzi z 1352 roku. Po obydwu bokach posiada półokrągłe baszty, połączone ze sobą głównym korpusem bramowym. Fasada budynku od strony zewnętrznej ozdobiona jest

Wysoka Brama (przedbramie)

na ścianach najwyższego piętra fryzem o łukach z profilowanej cegły, oplatającym zygzakiem koronę murów. Występują również cztery tzw. blendy (rodzaj zamurowanych okien) i cztery tarcze. Budowla od strony miasta jest nieco skromniejsza. Zabytek jest godny podziwu pod względem swoich rozmiarów,

Źródło: <https://polska-org.pl/7717440,foto.html>

dorównuje największym tego typu obiektom w Polsce. Architekturą przypomina bramę we Fromborku.

Mury obronne starego miasta

Mury obronne w centrum miasta

Źródło: http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl/public/get_file_contents.php?id=279838

W XIV wieku miasto Lidzbark Warmiński od strony północnej i zachodniej zostało otoczone wieńcem murów obronnych. W ich skład wchodzi wysoka Brama –gotycka budowla powstała w 1466-1478 roku. Pozostałe części miasta chroniła bariera naturalna –rzeka Łyna. O ogromie murów świadczy fakt, iż zachowały się one do dzisiaj.

Początkowo mur osiągał wysokość 5m, w dolnych partiach baszt zachowały się strzelnice szczelinowe. Z upływem czasu mury podwyższono o 2 m, łącząc je parapetem, w którym umieszczono strzelnice do broni palnej. Przez lata do murów dobudowano małe domki dla biedoty. Do dziś zachowały się dwa XV wieczne domy. Jest to niezwykle ważny element układu urbanistycznego dawnego miasta.

Klasztor sióstr Katarzynek (obecnie dom parafialny w Lidzbarku Warmińskim)

Na przełomie XVIII i XIX wieku zostały wzniesione zabudowania klasztoru sióstr katarzynek w Lidzbarku Warmińskim. Klasztor zlokalizowany jest w niedalekiej odległości od kościoła św. Apostołów Piotra i Pawła, należącej do niego plebani i wikařówki. Obecnie klasztor pełni funkcję domu parafialnego. Błogosławiona Regina Protmann (1552-1613) twórczyni Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy założyła konwent zakonny w Lidzbarku Warmińskim. Za jej życia był to jeden z czterech konwentów na Warmii. Katarzynki zajmowały się głównie nauczaniem, posługą w szpitalach, prowadziły sierocińce i przedszkola. W późniejszych latach prowadziły także internaty dla dziewcząt, ucząc je tam „dobrych obyczajów”.

3.3 WARTOŚCI KULTUROWE NA TERENIE MIASTA

Na terenie miasta znajdują się bardzo liczne zabytki objęte ochroną konserwatorską. Obiekty najcenniejsze konserwatorsko zostały ujęte w rejestrze zabytków, który dla Lidzbarka Warmińskiego zawiera 77 pozycji.

Tabela 1 Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

L.p.	Ulica	Nr	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
1.			KOŚCIÓŁ PAR. z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, figurą MB na kolumnie i starymi zab. Parafialnymi i rzeźbami na plebanii	A-53	1949-09-16
2.			UKŁAD URBANISTYCZNY (50 - 200 m. od murów miejskich)	A-443	1957-12-17
3.			BASTION ZAMKOWY	a-917	1968-05-18
4.	? (Pilnik?)		KAPLICA	a-740	1967-12-12
5.	Bartoszycka	001	KAPLICA ŚW KATARZYNY	A-440	1957-12-17
6.	Dawniej Pilnik - Ob. Wiejska		KAPLICA P.W. znalezienia ŚW. KRZYŻA	a-1124	1968-08-25
7.	Dawniej Pilnik - Ob. Wiejska		2 KAPLICE PRZYBRAMNE KAPLICY P.W. Znalezienia Krzyża św. Wraz z cmentarzem przykościelnym	A-1127	1968-08-25
8.	Hoża	011 A	DOM	A-439	1957-12-17
9.	Hoża	009 c	DOM	a-1199	1973-10-04
10.	Hoża	009 b	DOM	A-435	1957-12-17
11.	Hoża	009 a	DOM	A-436	1957-12-17
12.	Hoża	017	DOM	A-442	1957-12-17
13.	Hoża	013B	DOM	A-443	1957-12-17
14.	Hoża	009	DOM	A-446	1957-12-17
15.	Hoża	013 a	DOM	A-434	1957-12-17
16.	Kajki	014	DOM	A-443	1957-12-17
17.	Kajki	013	DOM	A-443	1957-12-17
18.	Kajki	011	DOM	A-443	1957-12-17
19.	Kajki	010	DOM	A-443	1957-12-17
20.	Kajki	009	DOM	A-443	1957-12-17
21.	Kajki	007	DOM	A-443	1957-12-17
22.	Kajki	005	DOM	A-443	1957-12-17

23.	Kajki	003	DOM	A-443	1957-12-17
24.	Kajki	002	DOM	A-443	1957-12-17
25.	Kasprowicza	010	DOM	A-4103	1999-02-22
26.	Klasztorna	002	DOM	A-443	1957-12-17
27.	Kopernika	018	DOM	A-447	1957-12-17
28.	Kopernika	005	DOM	a-918	1968-05-19
29.	Kopernika	25	Willa wraz z otoczeniem w postaci dz. 21 i 22	A-4662	2018-12-04
30.	Kopernika	023	kamienica wraz z otoczeniem	a-4534	2009-10-05
31.	Krasickiego	002	LETNI PAŁACYK "ORANŻERIA" (z parkiem)	A-448	1957-12-17
32.	Lipowa	025	DOM	A-4001	1997-08-11
33.	Mickiewicza	013	DOM	A-452	1957-12-18
34.	Mickiewicza	009	DOM	A-451	1957-12-18
35.	Mickiewicza	015	DOM	A-4081	1998-09-11
36.	Mickiewicza	011	DOM	A-453	1957-12-18
37.	Plac Konstytucji 3 Maja	008	DOM	A-4076	1998-09-03
38.	Plac Konstytucji 3 Maja	014	DOM	A-4080	1998-09-10
39.	Plac Konstytucji 3 Maja	002	DOM MIESZKALNY (KAMIENICA)	A-4246	2003-02-26
40.	Plac Konstytucji 3 Maja	006	DOM	A-4051	1998-03-26
41.	Plac Kościelny	002	KLASZTOR	A-445	1957-12-17
42.	Plac Kościelny	003	WIKARÓWKA	A-449	1957-12-17
43.	Plac Młyński	005	BUDYNEK DAWNEGO MŁYNA - KASZARNI WRAZ Z DZIAŁKĄ	A-4414	2006-05-25
44.	Plac Wolności	003	DOM	a-438	1957-12-17
45.	Plac Zamkowy		ZAMEK Z FOSĄ, BAROKOWYM PAŁCEM NA PODZAMCZU, 2 SKRZYDŁAMI ZABUDOWAŃ GOSPODARCZYCH I FIGURĄ ŚW. Katarzyny	A-99	1953-06-24
46.	Przedzamcze		BASZTA na przedzamczu wraz z otoczeniem 100 m.	a-1137	1968-09-01
47.	Ratuszowa	001	DOM	A-437	1957-12-17
48.	Ratuszowa	002	DOM	A-4072	1998-07-07

49.	Reja	002	BUDYNEK MIESZKALNO-GOSPODARCZY (NR EWID.155,4)	A-4462	2007-04-02
50.	Reja	2,4,6	zespół trzech budynków (kamienic) wraz z najbliższym otoczeniem	a-4464	2007-04-26
51.	Szwolężerów		WIEŻA CIŚNIEŃ kolejowa	A-3889	1996-05-07
52.	W Ciągu Ul. Kopernika I Reja		MOST DROGOWY	A-4261	2003-10-27
53.	Wiejska - Nowy Dwór		KOŚCIÓŁ ŚW KRZYŻA z urządzeniem wnętrza, 2 kaplicami i bramą	A-84	1950-06-28
54.	Wysokiej Bramy		BRAMA MIEJSKA "WYSOKA"	A-441	1957-12-17
55.	Wysokiej Bramy	010	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
56.	Wysokiej Bramy	012	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
57.	Wysokiej Bramy	014	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
58.	Wysokiej Bramy	021	KAMIENICA	A-463	1957-12-18
59.	Wysokiej Bramy	019	KAMIENICA	A-454	1957-12-18
60.	Wysokiej Bramy	017	DOM	A-455	1957-12-18
61.	Wysokiej Bramy	015	KAMIENICA	A-456	1957-12-18
62.	Wysokiej Bramy	013	KAMIENICA	A-457	1957-12-18
63.	Wysokiej Bramy	011	KAMIENICA	A-458	1957-12-18
64.	Wysokiej Bramy	009	KAMIENICA	A-459	1957-12-18
65.	Wysokiej Bramy	007	KAMIENICA	A-460	1957-12-17
66.	Wysokiej Bramy	005	KAMIENICA	A-461	1957-12-18
67.	Wysokiej Bramy	003	DOM	A-462	1957-12-18
68.	Wysokiej Bramy	016	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
69.	Wysokiej Bramy	018	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
70.	Wysokiej Bramy	020	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
71.	Wysokiej Bramy	008	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
72.	Wysokiej Bramy	004	KAMIENICA	A-443	1957-12-17
73.	Wysokiej Bramy		KOŚCIÓŁ EWANGELICKI /OB. CERKIEW PRAWOSŁAWNA/	A-444	1957-12-17
74.	Wyszyńskiego	005	DOM	A-443	1957-12-17
75.	Wyszyńskiego	007	DOM	A-443	1957-12-17
76.	Wyszyńskiego	003	KAMIENICA	A-462	1957-12-17
77.			MURY OBRONNE	A-450	1957-12-17

źródło. Warmińsko Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Rejestr zabytków obejmuje obiekty o największej wartości historycznej i nakłada największe rygory ochronne. Oprócz wpisu do rejestru ochronę obiektów zabytków zapewnia także wpis do ewidencji zabytków. W Lidzbarku Warmińskim 474 obiektów (w tym obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków) zostało objętych tą formą ochrony. Ich wykaz zawiera tabela poniżej

Tabela 2 Wykaz zabytków wpisanych w gminnej ewidencji zabytków (z wyłączeniem obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków).

Lp.	Ulica	Nr	Obiekt	Datowanie
1.	Bartoszycka	-	wiadukt kolejowy I	koniec XIX w.
2.	Bartoszycka	-	wiadukt kolejowy II	koniec XIX w.
3.	Bartoszycka	1	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
4.	Bartoszycka	2	budynek mieszkalny	XVIII/XIX w.
5.	Bartoszycka	3	budynek szpitalny w zespole szpitala	koniec XIX w.
6.	Bartoszycka	3	budynek prosektoryjny w zespole szpitala	koniec XIX w.
7.	Bartoszycka	3	budynek gospodarczy w zespole szpitala	koniec XIX w.
8.	Bartoszycka	3	budynek gospodarczy w zespole szpitala	koniec XIX w.
9.	Bartoszycka	3	budynek transformatora w zespole szpitala	koniec XIX w.
10.	Bartoszycka	4	budynek mieszkalny	około 1930 r.
11.	Bartoszycka	5	budynek mieszkalny	początek XX w.
12.	Bartoszycka	6	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
13.	Bartoszycka	6b	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
14.	Bartoszycka	7	budynek mieszkalny	początek XX w.
15.	Bartoszycka	7b	budynek gospodarczy	koniec XIX w.
16.	Bartoszycka	7c	budynek browaru św. Jerzego	koniec XIX w.
17.	Bartoszycka	8	budynek mieszkalny	początek XX w.
18.	Bartoszycka	10	budynek mieszkalny	początek XX w.
19.	Bartoszycka	16	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.

20.	Bartoszycka	22	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
21.	Bartoszycka	26	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
22.	Dantyszka	9	budynek mieszkalny	początek XX w.
23.	Dantyszka	11	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
24.	Dantyszka	15	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
25.	Dąbrowskiego	-	nastawnia kolejowa	koniec XIX w.
26.	Dąbrowskiego	1	budynek tartaku	koniec XIX – początek XX w.
27.	Dąbrowskiego	2/4/6/8	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
28.	Dąbrowskiego	5/7	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
29.	Dąbrowskiego	9	budynek mieszkalny	początek XX w.
30.	Dąbrowskiego	10/12	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
31.	Dąbrowskiego	14/16	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
32.	Dąbrowskiego	18/20	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
33.	Dąbrowskiego	22a	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
34.	Dąbrowskiego	22a	budynek gospodarczy ujęcia wody	koniec XIX w.
35.	Dąbrowskiego	22a	budynek gospodarczy ujęcia wody	koniec XIX w.
36.	Dębowa	8	budynek mieszkalny, ob. administracyjny	początek XX w.
37.	Gdańska	3	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
38.	Gdańska	14	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
39.	Góreckiego	1	budynek mieszkalny	początek XX w.
40.	Góreckiego	3	budynek mieszkalny	początek XX w.
41.	Góreckiego	5	budynek mieszkalny	początek XX w.
42.	Góreckiego	9	budynek mieszkalny	początek XX w.
43.	Góreckiego	11	budynek mieszkalny	początek XX w.
44.	Grunwaldzka	1	budynek mieszkalny	początek XX w.
45.	Grunwaldzka	5	budynek mieszkalny	początek XX w.
46.	Grunwaldzka	7	budynek mieszkalny	początek XX w.
47.	Grunwaldzka	8	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
48.	Grunwaldzka	10	budynek mieszkalny	początek XX w.
49.	Grunwaldzka	11	budynek mieszkalny	początek XX w.
50.	Grunwaldzka	13/1- 13/2	budynek mieszkalny	koniec XIX w.

51.	Hoża	1	budynek mieszkalny, ob. biurowy	4. ćwierć XIX w.
52.	Hoża	1	budynek mieszkalny, ob. biurowo-handlowy	koniec XIX w.
53.	Hoża	11	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
54.	Hoża	13	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
55.	Hoża	15	budynek mieszkalny	1. połowa XIX w.
56.	Hoża	19	budynek mieszkalny	XIX w.
57.	Hoża	21	baszta, ob. budynek biurowy	XIV– XVIII/XIX w.
58.	Hoża	39	budynek gospodarczy, ob. restauracja	2. połowa XIX w. (2 i 3 kondygnacja w 2007 r.)
59.	Kajki	15	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
60.	Kajki	17	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
61.	Kajki	19	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
62.	Kanałowa	20	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
63.	Kanałowa	22	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
64.	Kanałowa	24	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
65.	Kasprowicza 1 / Powstańców Warszawy 12		budynek mieszkalny, ob. biurowo-handlowy	4. ćwierć XIX w.
66.	Kasprowicza	2	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-handlowy	1. ćwierć XX w.
67.	Kasprowicza	5	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-handlowy	XIX w.
68.	Kasprowicza	7	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-usługowy	połowa XIX w.
69.	Kasprowicza	8	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-handlowy	połowa XIX w.
70.	Kolejowa	1	budynek magazynowy z rampą, ob. budynek usługowy	koniec XIX w.
71.	Kolejowa	2	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
72.	Kolejowa	3	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
73.	Kolejowa	4	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
74.	Kolejowa	5	budynek mieszkalno-gospodarczy w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.
75.	Kolejowa	7	dworzec w zespole stacji kolejowej	koniec XIX w.
76.	Kolejowa	-	kuźnia kolejowa, ob. budynek gospodarczy	koniec XIX w.
77.	Konopnickiej	5	budynek mieszkalny	XIX w.
78.	Konopnickiej	9	budynek mieszkalny	XIX w.

79.	Konopnickiej	15	budynek mieszkalny	XIX w.
80.	Konstytucji 3 Maja	2a	budynek oficyny	koniec XIX w.
81.	Konstytucji 3 Maja	4	budynek mieszkalno-handlowy	1904 r.
82.	Konstytucji 3 Maja	5	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
83.	Konstytucji 3 Maja	10	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-biurowy	przed 1908 r.
84.	Konstytucji 3 Maja	12	budynek mieszkalny	początek XX w.
85.	Konstytucji 3 Maja	16	budynek mieszkalno-użytkowy	1908 r.
86.	Kopernika	2	budynek mieszkalny	1902 r.
87.	Kopernika	4	budynek mieszkalny	XIX w.
88.	Kopernika	8	budynek mieszkalny, ob. handlowy	przełom XVIII i XIX w.
89.	Kopernika	10	budynek mieszkalny	
90.	Kopernika	19	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
91.	Kopernika	22	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
92.	Kopernika	25	budynek mieszkalny	początek XX w.
93.	Kopernika	26	budynek mieszkalny	XIX w.
94.	Kopernika	27	budynek mieszkalny	1907 r.
95.	Kopernika	29	budynek mieszkalny	1907 r.
96.	Kopernika	30	budynek mieszkalny	1. ćwierć XX w.
97.	Kopernika	31	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
98.	Kopernika	32	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
99.	Kopernika	34	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
100	Kopernika	38	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
101	Kopernika	42	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
102	Kopernika	-	cmentarz rzymskokatolicki, ob. komunalny	1925 r.
103	Kopernika	-	I kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
104	Kopernika	-	II kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
105	Kopernika	-	III kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
106	Kopernika	-	IV kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.

107	Kopernika	-	V kapliczka drogi krzyżowej	1927 r.
108	Kopernika	-	VI kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
109	Kopernika	-	VII kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
110	Kopernika	-	VIII kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
111	Kopernika	-	IX kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
112	Kopernika	-	X kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
113	Kopernika	-	XI kapliczka drogi krzyżowej w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
114	Kopernika	-	XII kapliczka drogi krzyżowej (Kalwaria) w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
115	Kopernika	-	XIII kapliczka drogi krzyżowej (z grotą) w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
116	Kopernika	-	ogrodzenie z bramami w zespole cmentarza komunalnego	1927 r.
117	Kościuszki	1	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
118	Kościuszki	1a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
119	Kościuszki	4	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
120	Kościuszki	6	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
121	Kościuszki	8	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
122	Kościuszki	14	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
123	Kościuszki	18/20	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
124	Kościuszki	22/24	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
125	Kościuszki	26	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
126	Kościuszki	-	wiadukt drogowy	XIX w.
127	Krasickiego	1	budynek administracyjny	początek XX w.
128	Krasickiego	1a	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
129	Krasickiego	4	budynek szkolny	2. ćwierć XX w.
130	Kresowa	2	budynek mieszkalny	1. ćwierć XX w.
131	Kresowa	2a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
132	Kresowa	4	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.

133	Kresowa	6	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
134	Kresowa	10	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
135	Kresowa	12	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
136	Kresowa	15	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
137	Kresowa	17	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
138	Krucza	4	budynek mieszkalny	XIX w.
139	Krucza	6	budynek mieszkalny	XIX w.
140	Krucza	8	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- biurowy	XIX w.
141	Krzywa	3	budynek magazynowy, ob. usługowy	1902 r.
142	Krzywa	4	budynek mieszkalny	XIX w.
143	Krzywa	4a	budynek siłowni wodnej dawnej olejarni, ob. restauracja	1908 r.
144	Krzywa	6	budynek mieszkalny	początek XX w.
145	Krzywa	-	most drogowy	XIX w.
146	Legionów 2a – Szwoleżerów 2	-	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
147	Leśna	1	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
148	Leśna	6	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
149	Leśna	11	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
150	Lipowa	3	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
151	Lipowa	11/13	budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.
152	Lipowa	15	budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.
153	Lipowa	17	budynek mieszkalny	przełom XIX i XX w.
154	Lipowa	23	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
155	11 Listopada	7/9	budynek mieszkalny	koniec lat 30- tych XX w.
156	11 Listopada	11/13	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- handlowy	początek XX w.
157	Łazienna	5/5a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
158	Łazienna	6/8	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
159	Majowa	2/4	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
160	Majowa	6/8	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
161	Majowa	10/12	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
162	Majowa	14/16	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
163	Mazurska	2	budynek szkolny, ob. biurowy	koniec XIX w.

164	Mazurska	4	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
165	Mazurska	11	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
166	Miodowa	5	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
167	Nowa	2	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
168	Nowa	6	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
169	Nowa	9	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
170	Ogrodowa	2	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
171	Ogrodowa	2a	budynek mieszkalny	początek XX w.
172	Ogrodowa	4/4a	budynek mieszkalny	początek XX w.
173	Olsztyńska		nastawnia kolejowa	koniec XIX w.
174	Orła Białego	1	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
175	Orła Białego	2	budynek gospodarczy	koniec XIX w. - początek XX w.
176	Orła Białego	3	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
177	Orła Białego	5	budynek szkolny	koniec XIX w.
178	Orła Białego	5	budynek szkolny	koniec XIX w.
179	Orła Białego	5	budynek szkolny	koniec XIX w.
180	Orła Białego	6	budynek mieszkalny, ob. administracyjny	lata 20-te XX w.
181	Orła Białego	7	budynek mieszkalny, ob. szkolny i administracyjny	koniec XIX w.
182	Orła Białego	9	budynek mieszkalny, ob. biurowy	koniec XIX w.
183	Orła Białego	10	budynek mieszkalny, ob. administracyjny i szkolny	początek XX w.
184	Orła Białego	11	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- handlowy	początek XX w.
185	Ornecka		kaplica murowana tzw. Jerozolimska	koniec XIX w.
186	Ornecka		zespół koszar artylerii	XIX w.
187	Ornecka		zespół koszar piechoty	XIX w.
188	Ornecka	1	budynek kasyna wojskowego, ob. restauracja	2. połowa XIX w.
189	Ornecka	2	budynek mieszkalny	początek XX w.
190	Ornecka		cmentarz wojenny żołnierzy Armii Czerwonej	1945 r.
191	Piękna	6	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
192	Piękna	8	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
193	Piękna	9/11	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
194	Piłsudskiego	1	budynek administracyjny, ob. biurowo-handlowy	koniec XIX w.

195	Piłsudskiego	3	budynek administracyjny, ob. biurowo-handlowy	koniec XIX w.
196	Piłsudskiego	9	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
197	Piłsudskiego	11	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
198	Piłsudskiego	13	budynek mieszkalny	początek XX w.
199	Piłsudskiego	14/14a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
200	Piłsudskiego	15	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
201	Piłsudskiego	16/16a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
202	Piłsudskiego	20	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
203	Piłsudskiego	22	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
204	Plac Kościelny	4	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
205	Plac Kościelny	-	most dla pieszych (kładka)	XIX – początek XX w.
206	Plac Młyński	-	most drogowy na rzece Łynie	XVIII – XIX w.
207	Plac Młyński	-	zastawa na rzece Symsarnie w zespole Stopnia Wodnego Lidzbark	początek XX w.
208	Plac Młyński	-	budynek elektrowni nr 1 w zespole Stopnia Wodnego Lidzbark	1915 r.
209	Plac Młyński	-	jaz regulowany przy budynku elektrowni nr 1 w zespole Stopnia Wodnego Lidzbark	1915 r.
210	Plac Młyński	2	budynek elektrowni wodnej nr 2 w zespole Stopnia Wodnego Lidzbark	początek XX w.
211	Plac Młyński	4	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-handlowy	koniec XIX w.
212	Plac Zamkowy	1	park zamkowy (pozostałości w postaci układu fos)	XVI w.
213	Polna		kapliczka murowana	koniec XIX w.
214	Polna	1	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
215	Polna	3	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
216	Polna	16/18	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
217	Polna	20	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
218	Polna	22	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
219	Polna	24	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
220	Polna	26	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
221	Polna	28/30	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
222	Poniatowskiego	1	budynek mieszkalny, ob. usługowo-biurowy	koniec XIX w.

223	Poniatowskiego	3	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-biurowy	koniec XIX w.
224	Poniatowskiego	4	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- usługowy	koniec XIX w.
225	Poniatowskiego	9a	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
226	Poniatowskiego	11	budynek mieszkalny	początek XX w.
227	Poniatowskiego	12	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
228	Poniatowskiego	15/17/19 /21	budynek mieszkalny	początek XX w.
229	Poniatowskiego	20	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-kultowa (dom modlitwy)	początek XX w.
230	Poniatowskiego	22	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-biurowy	początek XX w.
231	Poniatowskiego	23	budynek mieszkalny, ob. usługowy	początek XX w.
232	Poniatowskiego	25	budynek mieszkalny, ob. usługowy	koniec XIX - początek XX w.
233	Poniatowskiego	27	budynek mieszkalny	koniec XIX - początek XX w.
234	Poniatowskiego	33/35	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
235	Poniatowskiego	37	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- biurowy	koniec XIX – początek XX w.
236	Poniatowskiego	39	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
237	Poniatowskiego	41	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
238	Powstańców Warszawy	4	budynek mieszkalny, ob. usługowy	koniec XIX – początek XX w.
239	Powstańców Warszawy	8	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- handlowy	koniec XIX – początek XX w.
240	Powstańców Warszawy	10	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- handlowy	koniec XIX – początek XX w.
241	Powstańców Warszawy	-	-	-
242	Powstańców Warszawy	-	-	-
243	Prosta	-	-	-
244	Przechodnia	-	-	-
245	Przechodnia	-	-	-
246	Ratuszowa	-	-	-
247	Ratuszowa	-	-	-
248	Ratuszowa	-	-	-
249	Ratuszowa	-	-	-
250	Ratuszowa	5	budynek administracyjny (dawny ratusz)	koniec XIX w.
251	Reja	3	budynek mieszkalny	koniec XIX w.

252	Reja	5	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
253	Reja	7	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
254	Słowackiego	6/8	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
255	Słowackiego	10	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
256	Słowackiego	10a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
257	Słowackiego	14	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
258	Spółdzielców	3/5	budynek mieszkalny z oficyną, ob. mieszkalno- handlowy	początek XX w.
259	Spółdzielców	4	budynek mieszkalny	początek XX w.
260	Spółdzielców	6	budynek mieszkalny	początek XX w.
261	Spółdzielców	8	budynek mieszkalny	początek XX w.
262	Spółdzielców	9	budynek mieszkalny	początek XX w.
263	Spółdzielców	11	budynek mieszkalny	początek XX w.
264	Spółdzielców	13	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
265	Spółdzielców	4	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- handlowy	początek XX w.
266	Spółdzielców	15	budynek mieszkalny	początek XX w.
267	Spółdzielców	15	budynek mieszkalny	początek XX w.
268	Spółdzielców	16	budynek mieszkalny	początek XX w.
269	Spółdzielców	20	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
270	Spółdzielców	24	budynek mieszkalny, ob. biurowy	początek XX w.
271	Szkolna	1	budynek mieszkalny	1910-1920 r.
272	Szkolna	2/2a	budynek szkolny	początek XX w.
273	Szkolna	2/2a	budynek gospodarczy, ob. obserwatorium astronomiczne	koniec XIX w.
274	Szkolna	4	budynek mieszkalny	początek XX w.
275	Szkolna	5	budynek mieszkalny	początek XX w.
276	Szkolna	7	budynek mieszkalny	początek XX w.
277	Szkolna	11	budynek mieszkalny	początek XX w.
278	Szwolężerów	14/16/18	budynek gospodarczy ze spichlerzem, ob. budynek magazynowy	koniec XIX w.
279	Szwolężerów	25	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
280	Szwolężerów	27	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
281	Szwolężerów	27	elewator, ob. budynek	początek XX w.

			przemysłowy	
282	Świętochowskiego	3	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
283	Świętochowskiego	4	budynek mieszkalny	początek XX w.
284	Świętochowskiego	5	budynek mieszkalno-administracyjny	początek XX w.
285	Świętochowskiego	7	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-handlowy	początek XX w.
286	Świętochowskiego	9	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-biurowy	koniec XIX – początek XX w.
287	Świętochowskiego	10/12	budynek mieszkalny	początek XX w.
288	Świętochowskiego	14	budynek mieszkalny, ob. administracyjny	początek XX w.
289	Świętochowskiego	16	budynek mieszkalny	początek XX w.
290	Warmińska	1	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
291	Warmińska	2/4	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
292	Warmińska	3	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
293	Warmińska	5	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
294	Warmińska	6	budynek mieszkalny	początek XX w.
295	Warmińska	8	budynek mieszkalny, ob. administracyjny	początek XX w.
296	Warmińska	13	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
297	Warmińska	16	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
298	Warmińska	17	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
299	Warmińska	18	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
300	Warmińska	20	budynek mieszkalny	początek XX w.
301	Warmińska	22	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
302	Warmińska	26	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
303	Wiejska	-	kapliczka	XIX w.
304	Wiejska (róg Kopernika)	-	kapliczka	1896 r.
305	Wiejska	8	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
306	Wiejska	18/20	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
307	Wiejska	24	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
308	Wiejska	28/30	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
309	Wiejska	32/34	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
310	Wiejska	33	budynek mieszkalny	około 1910 r.

311	Wiejska	35	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
312	Wiejska	36/38/40	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
313	Wiejska	39	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
314	Wiejska	41	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
315	Wiejska	42/44	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
316	Wiejska	43	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
317	Wiejska	45	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
318	Wiejska	47	budynek mieszkalny	koniec XIX w. – początek XX w.
319	Wiejska	49	budynek mieszkalny	koniec XIX w. – początek XX w.
320	Wiejska	51	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
321	Wiejska	53	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
322	Wiejska	59/59A	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
323	Wiejska	61	budynek mieszkalny (dwór)	XVIII – XIX w.
324	Wiejska	62	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
325	Wiejska	63	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
326	Wiejska	64	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
327	Wiejska	65/67	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
328	Wiejska	66	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
329	Wiejska	70	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
330	Wiejska	72	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
331	Wiejska	74	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
332	Wiejska	74A	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
333	Wiejska	76	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
334	Wiejska	77/79	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
335	Wiejska	78	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
336	Wiejska	80	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
337	Wiejska	81	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
338	Wiejska	82	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
339	Wiejska	85	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
340	Wiejska	86	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
341	Wiejska	87	budynek mieszkalny	koniec XIX –

				początek XX w.
342	Wiejska	88	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
343	Wiejska	89	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
344	Wiejska	90	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
345	Wiejska	92	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
346	Wiejska	100	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
347	Wiejska	102	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
348	Wiejska	104	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
349	Wiejska	105	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
350	Wiejska	106	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
351	Wiejska	106A	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
352	Wiejska	108a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
353	Wiejska	109	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
354	Wierzbickiego	1a	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
355	Wierzbickiego	3A	budynek szkolny	1913 r.
356	Wiślana		kamienne mury oporowe w suchej fosie	połowa XV – XIX w.
357	Wodna	2	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
358	Wodna	4	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
359	Wodna	6	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
360	Wysokiej Bramy	23	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- handlowy	połowa XIX w.
361	Wysokiej Bramy	25	budynek mieszkalny	połowa XIX w.
362	Wyszyńskiego	1	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno- biurowy	2. ćwierć XX w.
363	Wyszyńskiego	2	budynek mieszkalny	początek XX w.
364	Wyszyńskiego	2a	budynek mieszkalny	początek XX w.
365	Wyszyńskiego	2B	budynek mieszkalny	początek XX w.
366	Wyszyńskiego	4	budynek mieszkalny	początek XX w.
367	Wyszyńskiego	9	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
368	Wyszyńskiego	8	spichlerz, obecnie cerkiew grekokatolicka	koniec XIX w.
369	Wyszyńskiego	11	budynek mieszkalny, ob. przedszkole	koniec XIX – początek XX w.
370	Wyszyńskiego	13/13a	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
371	Wyszyńskiego	15	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.

372	Wyszyńskiego	16	budynek spichlerza, ob. nie użytkowany	koniec XIX w.
373	Wyszyńskiego	17	budynek mieszkalny	połowa XIX w.
374	Wyszyńskiego	17	ogrodzenie budynku mieszkalnego	połowa XIX w.
375	Wyszyńskiego	18	budynek mieszkalny	połowa XIX w.
376	Wyszyńskiego	18	ogrodzenie budynku mieszkalnego	połowa XIX w.
377	Wyszyńskiego	18A	budynek gospodarczy	koniec XIX w.
378	Wyszyńskiego	19	budynek mieszkalny	połowa XIX w.
379	Wyszyńskiego	20	budynek mieszkalny, ob. biurowo-usługowy	2. połowa XIX w.
380	Wyszyńskiego	21	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
381	Wyszyńskiego	22	budynek magazynu	koniec XIX w.
382	Wyszyńskiego	23	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
383	Wyszyńskiego	24	budynek mieszkalny	około 1900 r.
384	Wyszyńskiego	29	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
385	Wyszyńskiego	29a	budynek mieszkalny	początek XX w.
386	Wyszyńskiego	29a	budynek gospodarczy, ob. usługowy	koniec XIX w.
387	Wyszyńskiego	31	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
388	Wyszyńskiego	37	budynek administracyjno-biurowy	koniec XIX w.
389	Wyszyńskiego	39	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
390	Zamkowa	1	budynek mieszkalny	XIX w.
391	Zamkowa	4	budynek mieszkalny	1907 r.
392	Zielona	1	budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.
393	Zielona	2	budynek mieszkalny, ob. mieszkalno-handlowy	koniec XIX w.
394	Zielona	3	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
395	Zielona	4	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
396	Zielona	6	budynek mieszkalny	2. połowa XIX w.
397	Zielona	10	budynek mieszkalny	2. ćwierć XX w.
398	Zielona	12	budynek mieszkalny	koniec XIX w.
399	Żytia	-	budynek gospodarczy	XIX w.
400	Grunwaldzka	-	Cmentarz Żydowski	XIX w.

źródło. Gminna Ewidencja Zabytków.

Stanowiska archeologiczne:

Lidzbark Warmiński został zinwentaryzowany archeologicznie na podstawie AZP (Archeologicznego Zdjęcia Polski). Na terenie miasta znajduje 21 stanowisk archeologicznych, w tym dwa stanowiska znajdują się rejestrze zabytków. Listę stanowisk archeologicznych przedstawia poniższa tabela.:

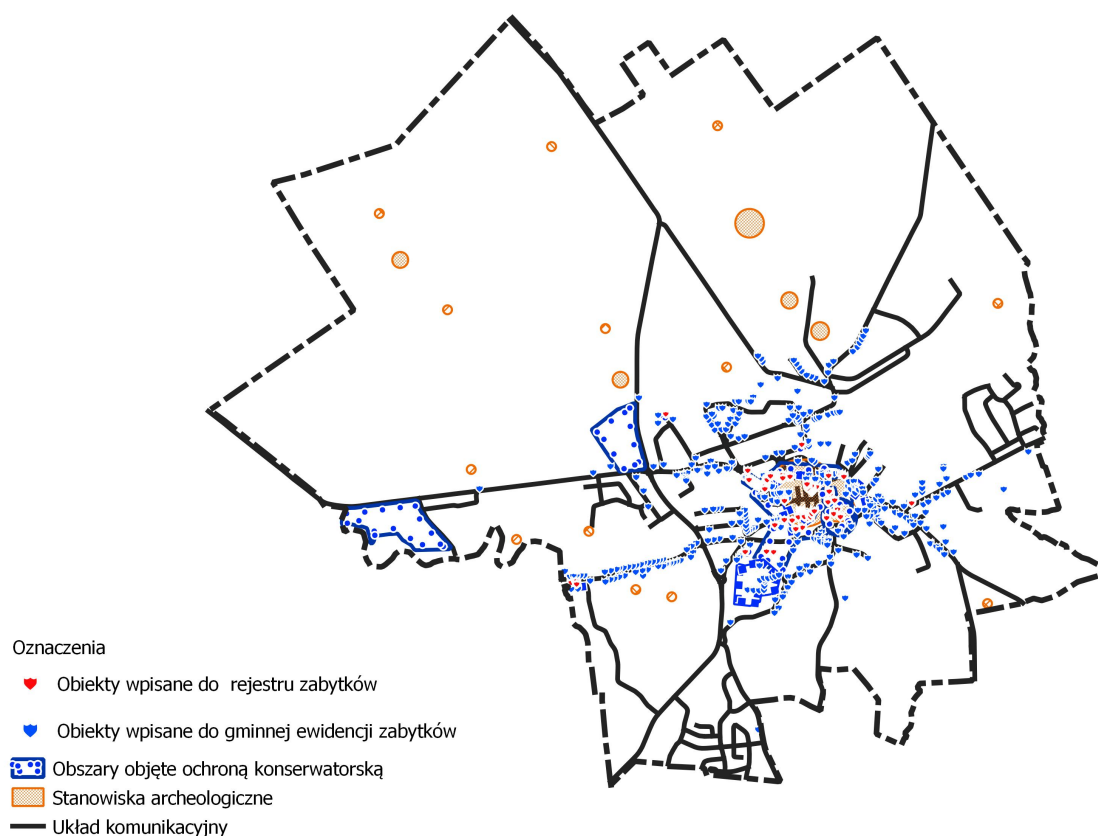
Tabela 3 Wykaz stanowisk archeologicznych w Lidzbarku Warmińskim.

Lp.	Nr obszaru AZP	Stan. w miejsc.	Stan. na obszarze	Nr zarządzenia	Uwagi
1	16-62	XXI	63		
2	17-62	IV	55	46/2013	
3	17-62	III	54	46/2013	
4	17-62	II	53	46/2013	
5	16-62	XX	62		Rejestr zabytków nr C-156
6	16-62	XIX	61		Rejestr zabytków nr C-156
7	16-62	XVIII	38	46/2013	
8	16-62	XVII	20	46/2013	
9	16-62	XVI	19	46/2013	
10	16-62	XV	18	46/2013	
11	16-62	XIV	17	46/2013	
12	16-62	XIII	16	46/2013	
13	16-62	XII	15	46/2013	
14	16-62	XI	14	46/2013	
15	16-62	X	13	46/2013	
16	16-62	IX	12	46/2013	
17	16-62	VIII	11	46/2013	
18	16-62	VII	10	46/2013	
19	16-62	VI	8	46/2013	
20	16-62	V	7	46/2013	
21	16-62	I	1	46/2013	archiwalne

źródło. Warmińsko Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Rys 7. Przestrzenny rozkład obiektów objętych ochroną konserwatorską w mieście Lidzbarku Warmińskim.

źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków.

Największe skupisko zabytków, w tym obiektów najcenniejszych historycznie, zlokalizowanych jest w centrum, w najstarszej dzielnicy miasta. Widać wyraźne skupisko zabytków wpisanych do rejestru zabytków w otoczeniu zamku i starych murów miejskich. Rozkład obiektów zabytkowych poza centrum pokazuje kierunki, w których w pierwszej kolejności następowała ekspansja miasta.

W północnej części miasta brak jest budynków objętych ochroną konserwatorską, jednak znajdują się tam rozproszone stanowiska archeologiczne (głównie ślady osadnictwa i punkty osadnicze), wskazujące na dawną obecność ludzką w tym rejonie.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.

Na etapie sporządzania niniejszego studium audyt krajobrazowy województwa warmińsko-mazurskiego nie został sporządzony.

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA ORAZ ZAPEWNIENIA DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, O KTÓRYCH MOWA W USTAWIE Z DNIA 19 LIPCA 2019R. O ZAPEWNIANIU DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM.

5.1 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W wyniku reformy administracyjnej kraju z dniem 1 stycznia 1999 r. miasto Lidzbark Warmiński znalazło się w granicach powiatu lidzbarskiego województwa warmińsko-mazurskiego.

Dla lepszego uchwycenia zmian oraz zilustrowania zjawisk społeczno – gospodarczych posłużono się wybranymi danymi statystycznymi dla miasta Lidzbark Warmiński za lata 2009-2018*, porównując je do danych województwa i powiatu lub do miasta Braniewo, zbliżonego zarówno co do wielkości jak i liczby ludności.

Lidzbark Warmiński jest gminą miejską powiatu lidzbarskiego o powierzchni 1 435 ha, i pod koniec 2018 r. zamieszkiwało go 15 820 osób, co stanowiło 38,1% mieszkańców powiatu i 1,1% mieszkańców województwa.

Charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźnikiem zaludnienia wśród miast województwa. Wskaźnik gęstości zaludnienia w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r. wynosił 1102 osoby/1km² i był znacznie niższy w porównaniu do miast województwa, gdzie w 2017 r. wynosił 1415 osób/1km² (m. Braniewo - 1376 osób/1km² w 2018 r.).

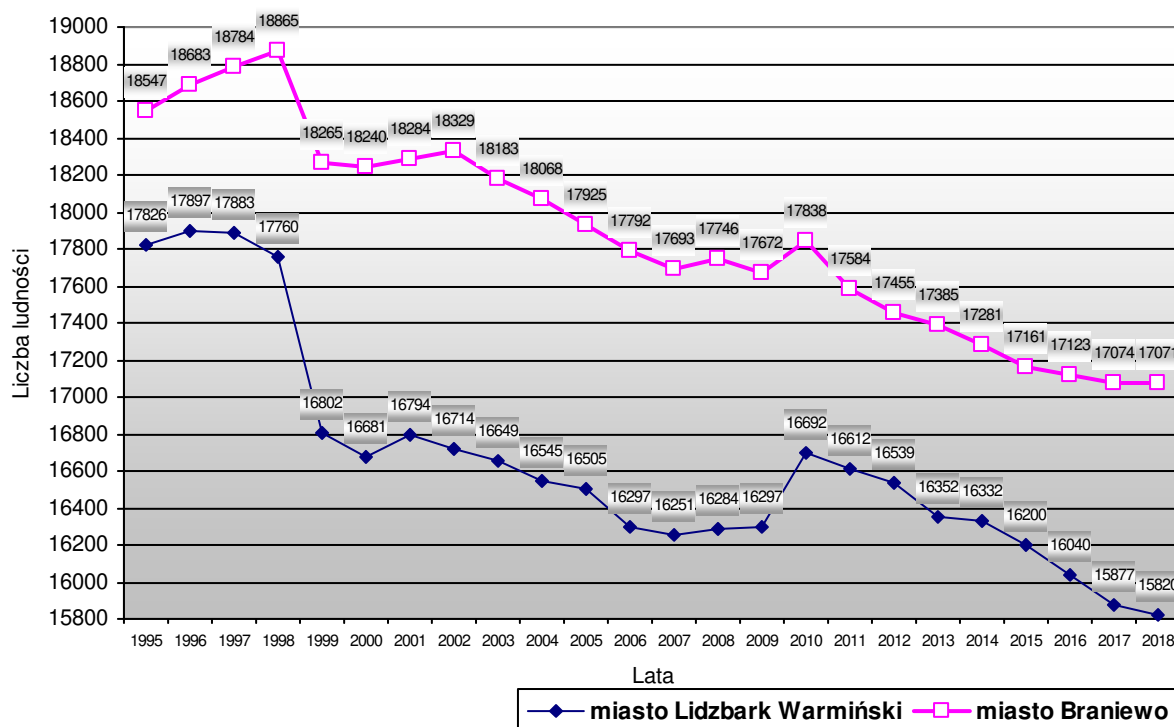
W latach 2009-2018 liczba ludności gminy zmalała o 477 mieszkańców, a więc o 2,9%, podczas gdy w powiecie zmalała o 2,3% a w województwie wzrosła o 0,13%.

* z powodu braku porównywalnych danych w niektórych analizach posłużono się danymi za inne lata.

Zmiany stanu ludności faktycznie zamieszkałej w mieście Lidzbark Warmiński w latach 1995-2018 ilustruje poniższy wykres. Dla porównania poniższy wykres zawiera również dane miasta Braniewo.

Wykres 1 Liczba Ludności w latach 1995-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

Największą wartość zaludnienia odnotowano w 1996 r. (17 897 osób) natomiast najmniejszą w 2018 r. (15 820 osób). W 1999 r. liczebność ludności miasta w porównaniu do roku poprzedniego drastycznie zmalała aż o 958 osób i w kolejnych latach stopniowo malała aż do 2009 roku. W 2010 r. liczba ludności gminy gwałtownie wzrosła aż o 395 osób, po czym ponownie w latach kolejnych malała. Na przestrzeni ostatnich dwudziestu czterech lat ubyło ok. 2 tys. mieszkańców miasta, tj. aż 11%.

W badanym okresie (2009-2018) w Lidzbarku Warmińskim nastąpił spadek udziału roczników przedprodukcyjnych z 19% do 17% oraz produkcyjnych z 64,2% do 60,5%, wzrósł natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym z 16,8% do 22,6%. Taka struktura wieku jest efektem większej liczby urodzeń w latach minionych.

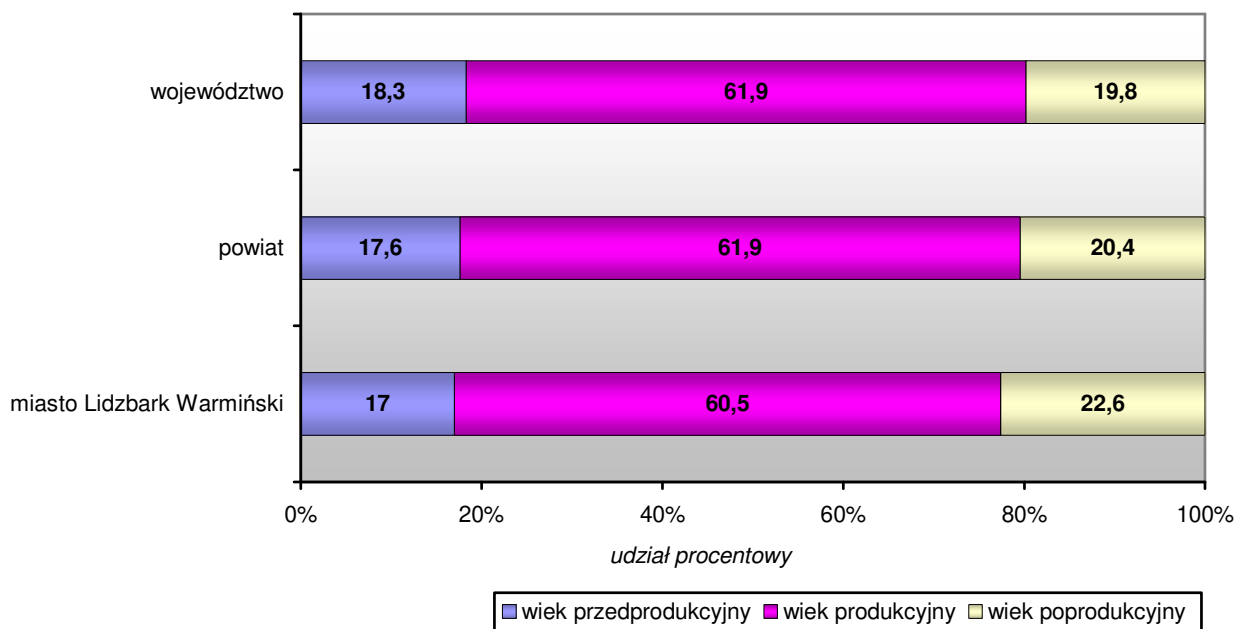
Wiąże się to ze zmniejszonym popytem na miejsca pracy i zwiększoną potrzebą opieki nad ludźmi starszymi. Struktura wieku ludności w gminie jest bardzo

niekorzystna, jednak zbliżona jest do średnich zarówno w powiecie jak i w województwie.

Sytuację tę obrazuje wykres liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2018 r.

Wykres 2 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

Zmiany w strukturze wiekowej, tj. malejący udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy rosnącym udziale ludności w wieku poprodukcyjnym świadczą o powolnym starzeniu się mieszkańców gminy.

Biorąc pod uwagę współczynnik obciążenia demograficznego (ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) Lidzbark Warmiński niekorzystnie wypadają na tle powiatu i województwa. W 2018 r. wskaźnik ten wyniósł 65 osób (powiat-61; województwo-62), i w porównaniu z latami ubiegłymi sytuacja uległa znacznemu pogorszeniu (w 2009 r. – 56).

Ogółem na 100 mężczyzn w 2018 r. w gminie przypadało 109 kobiet, co jest sytuacją odmienną zarówno w porównaniu z powiatem jak i z województwem, gdzie wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 103 i 104.

Tabela 4 Struktura płci w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r.

Wiek	Ludność ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Liczba kobiet na 100 mężczyzn
wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej)	2682	1442	1240	86
wiek produkcyjny (18-59 lat kobiety, 18-64 lata mężczyźni)	9564	5066	4498	89
wiek poprodukcyjny	3574	1073	2501	233
Ogółem:	15820	7581	8239	109
Struktura w % :	100	47,92	52,08	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

W ogólnej liczbie ludności w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r. kobiety stanowiły 52% populacji.

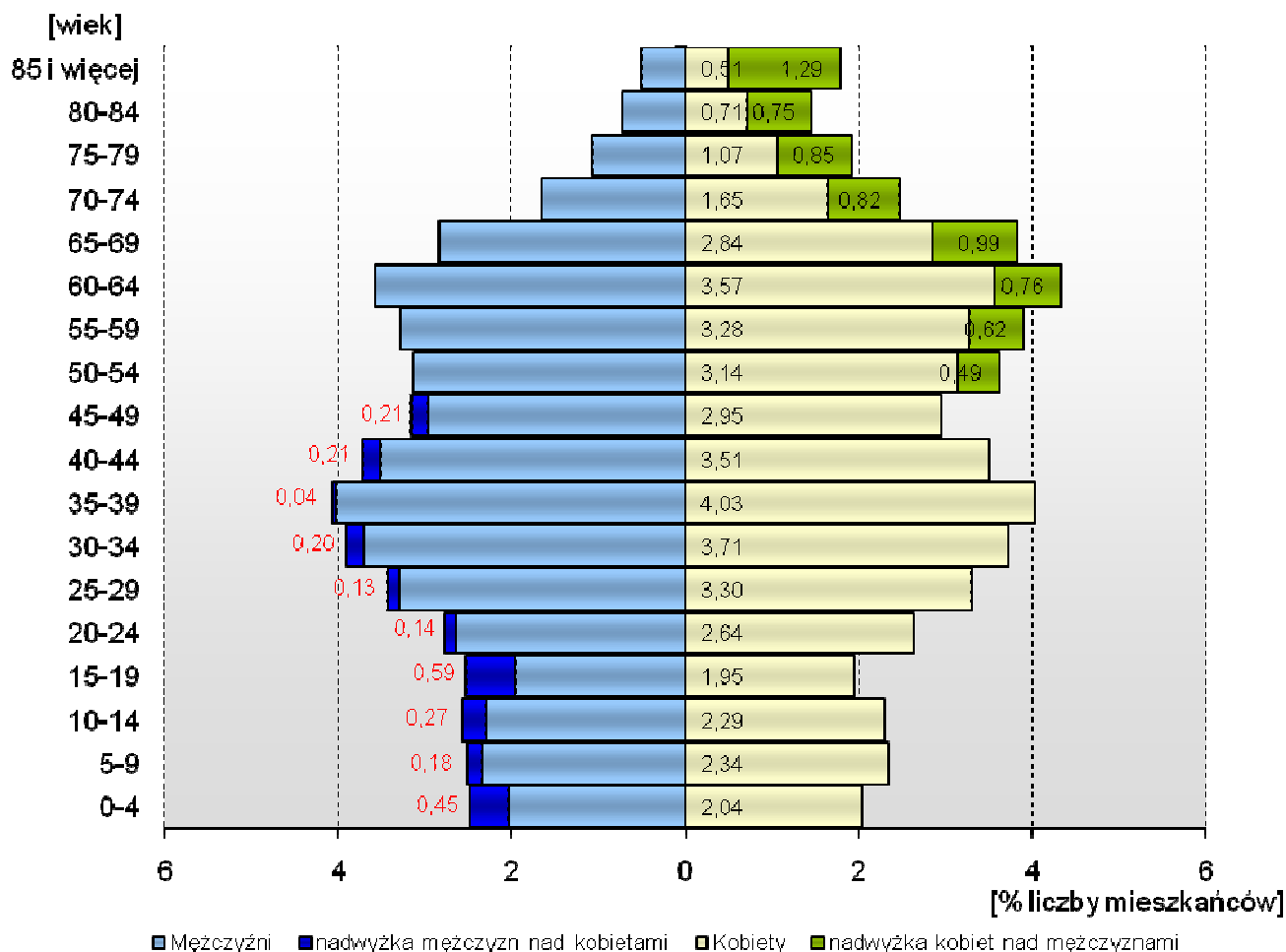
Zdecydowana przewaga liczby mężczyzn występowała w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym i wynosiła odpowiednio 89 i 86 kobiet/100 mężczyzn. Zjawisko to (deformacja w strukturze płci) wpływa niekorzystnie na rozwój demograficzny gminy i odbiega od średnich w województwie. Dominacja kobiet wystąpiła jedynie w wieku poprodukcyjnym i wynosiła 223 kobiety/100 mężczyzn.

Dla przyszłego rozwoju demograficznego gminy najistotniejsza jest struktura płci w grupie wieku 20-34 lata, tj. w wieku najczęstszego zawierania małżeństw. W Lidzbarku Warmińskim wskaźnik ten wynosił 95 kobiet/100 mężczyzn.

Taka struktura płci w oznaczonej grupie wieku może wywrzeć negatywny wpływ na rozwój demograficzny gminy w okresie perspektywicznym.

Wykres 3 Struktura wieku i płci w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

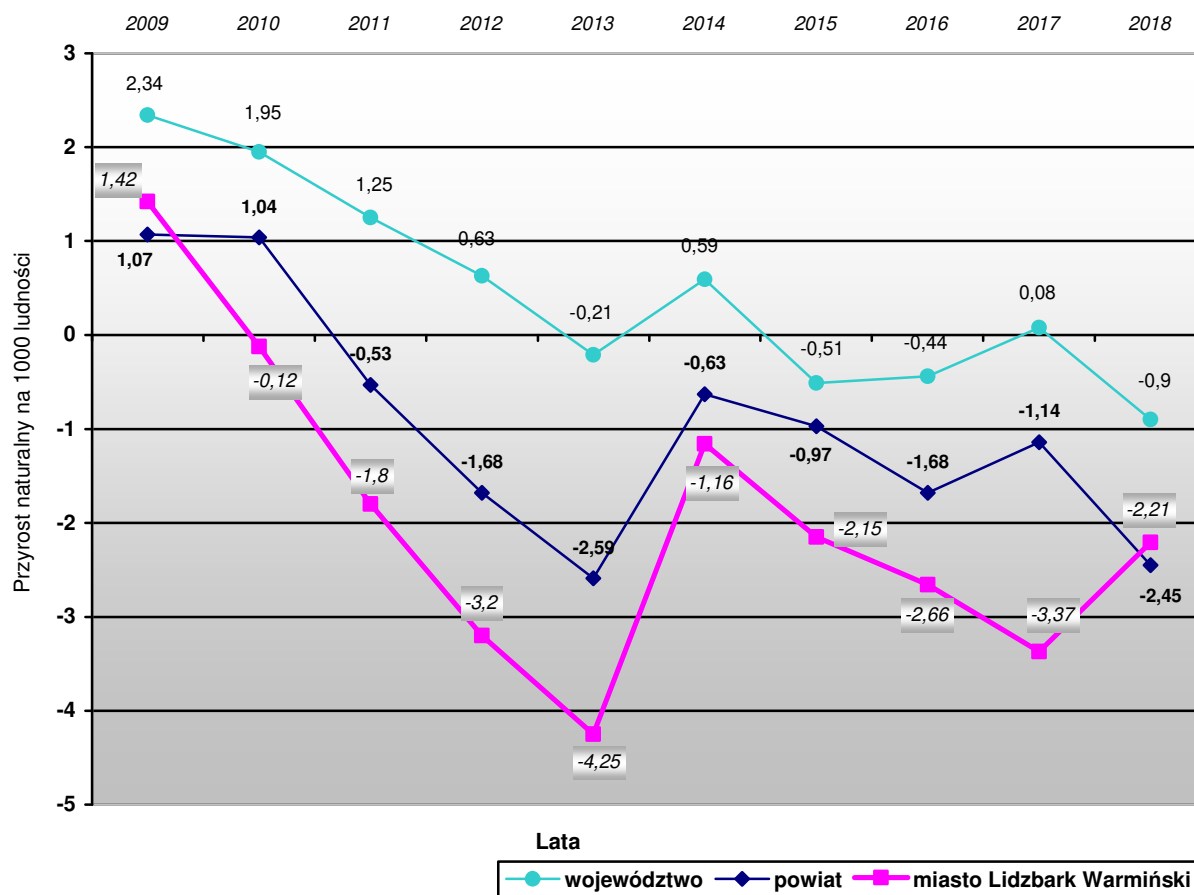
W analizowanym okresie poziom przyrostu naturalnego w Lidzbarku Warmińskim ulegał znacznym wahaniom i był znacznie niższy w porównaniu do średnich w województwie oraz nieco niższy w porównaniu do średnich w powiecie. Na tę sytuację głównie miała wpływ malejąca liczba urodzeń oraz duża liczba zgonów. Szczególnie wysoką liczbę zgonów odnotowano w latach: 2012 (183 zgony), 2013 (180 zgonów), 2016 (187 zgonów) i 2017 (188 zgonów) i miała ona bardzo istotny wpływ na poziom przyrostu naturalnego w tych latach.

Proces spadku przyrostu naturalnego rozpoczął się w latach 90-tych i spowodowany był drastycznym zmniejszeniem urodzeń (ze 185 urodzeń w 1995 r. do 132 w 2018 r.).

Sytuację tę w Lidzbarku Warmińskim na tle powiatu oraz województwa w latach 2009-2018 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4 Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

Wskaźnikiem obrazującym bieżące tendencje demograficzne mieszkańców jest ilość zawieranych małżeństw. W roku 2018 na terenie gminy zawarto 68 małżeństw (4,3 na 1000 mieszkańców) i jest to wartość identyczna w porównaniu ze średnimi w powiecie i nieco niższa w porównaniu do średnich w województwa (4,7). Jednak w porównaniu do roku 2009 liczba zawartych małżeństw w Lidzbarku Warmińskim spadła aż o 31% i może mieć wpływ na poziom przyrostu naturalnego w latach następnych.

Czynnikiem w znacznym stopniu hamującym rozwój demograficzny jest ujemne saldo migracji, wskazujące na odpływ ludności z gminy. W badanym okresie przyjmuje ono coraz mniejsze rozmiary i w 2018 r. wynosiło minus 34 osoby. Przyczyną tego zjawiska w latach ubiegłych była recesja gospodarcza oraz regres w budownictwie.

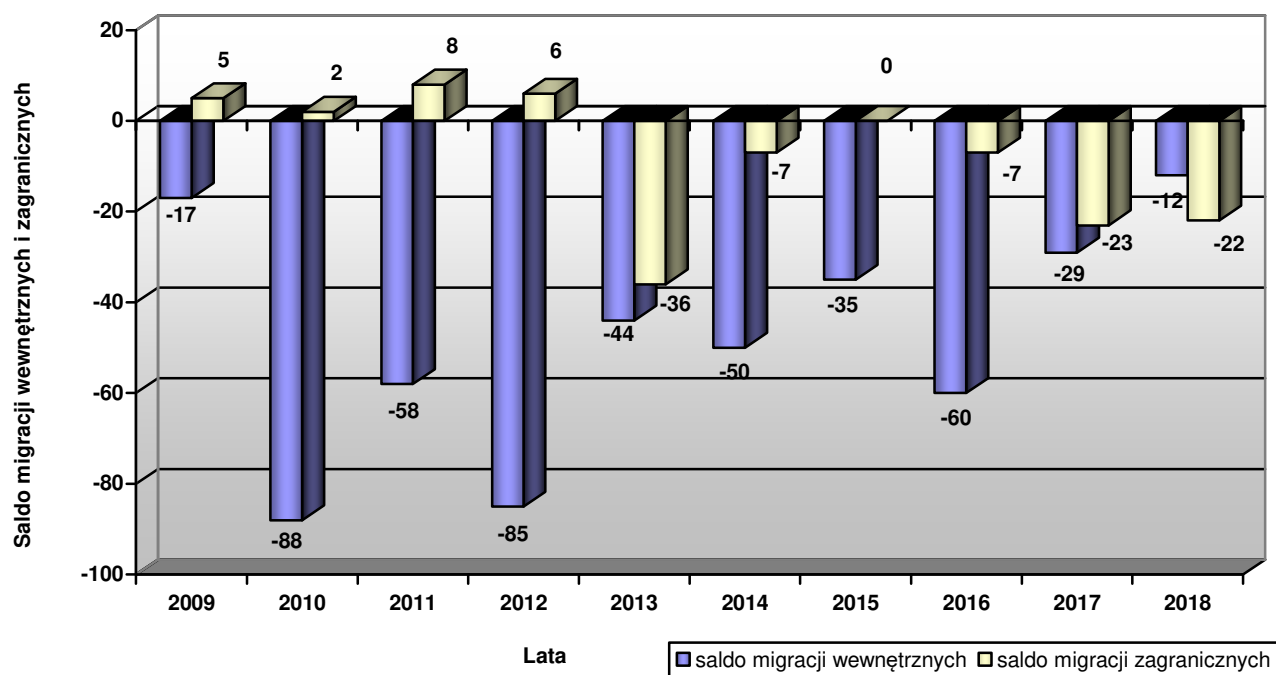

Ujemne migracje są bardzo niepokojącym zjawiskiem, wpływającym niekorzystnie na sytuację demograficzną gminy, gdyż dotyczą zazwyczaj odpływu ludzi młodych i dobrze wykształconych.

W analizowanym okresie migracje zagraniczne miały istotne znaczenie w ostatnich latach (2017 r.- minus 23 osoby; 2018 r. – minus 22 osoby). Największy odpływ ludności za granicę zanotowano w 2013 r. – tj. 36 osób.

Duże znaczenie w latach 2010-2016 miały natomiast migracje wewnętrzne. Największy odpływ ludności z terenu gminy zanotowano w 2010 r., bo aż 88 osób oraz z 2012 r. 85 osób. Szczegółową sytuację w gminie w latach 2009-2018 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Lidzbarku Warmińskim.

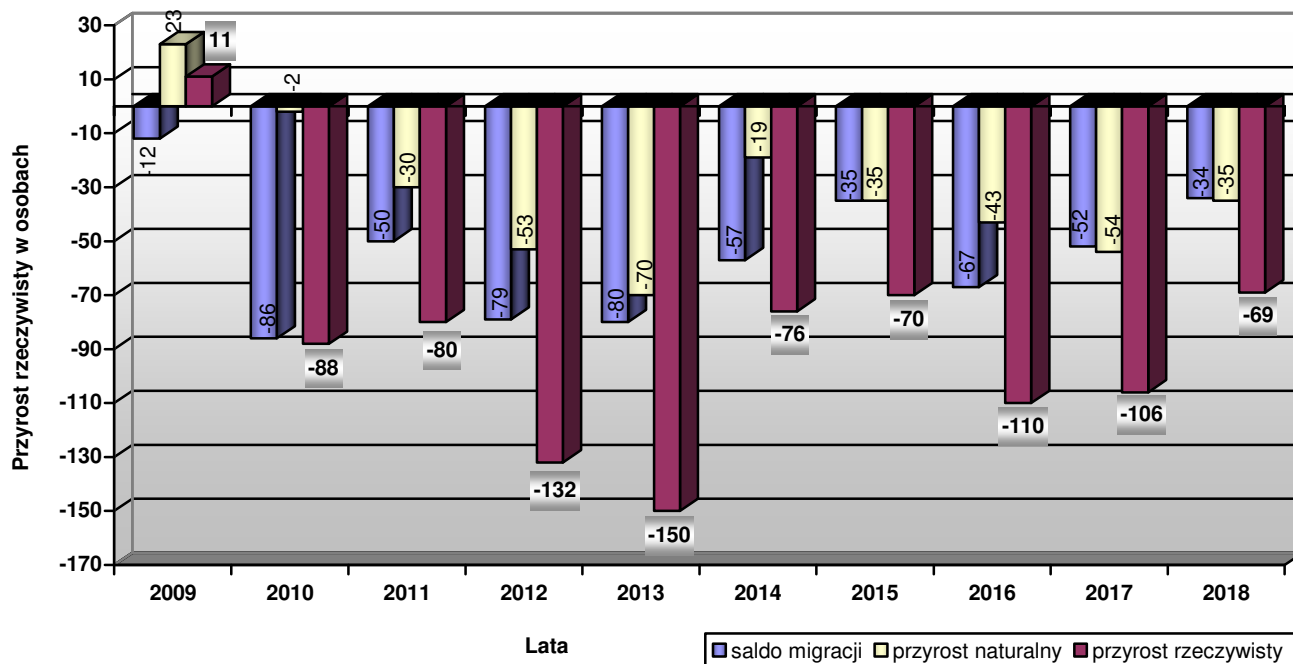

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

Spadek liczby ludności Lidzbarka Warmińskiego jest przede wszystkim efektem wysokiego ujemnego salda migracji ale także, choć w mniejszym stopniu, niskiego przyrostu naturalnego. Zjawisko to ilustruje poniższy wykres, przedstawiający przyrost rzeczywisty w badanym okresie.

Wykres 6 Przyrost rzeczywisty w latach 2009-2018 w Lidzbarku Warmińskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

Najnowsza prognoza ludności GUS na lata 2014 – 2050* zakłada systematyczny spadek liczby ludności powiatu lidzbarskiego. Populacja powiatu zmniejszy się z 41 512 w 2018 r. do 31 982 w 2050 r.

Głównymi przyczynami ubytku ludności powiatu będzie malejąca liczba urodzeń i wzrost liczby zgonów. W następstwie przewidywanych zmian w intensywności urodzeń i zgonów, w całym okresie prognozy, utrzymywał się będzie ujemny przyrost naturalny. Na zmniejszenie się liczby ludności będą miały wpływ także migracje. W kolejnych latach prognozy zakłada się ujemne saldo migracji tzn., że odpływ migracyjny ludności będzie wyższy niż napływ.

W konsekwencji tych zmian nastąpią znaczące zmiany nie tylko w liczbie ludności, również w strukturze wieku ludności. Systematycznie zmniejszał się będzie odsetek dzieci w wieku 0–14 lat i osób dorosłych w wieku 15–64 lata, natomiast wzrastał udział osób starszych w wieku 65 lat i więcej.

Przewidywane są niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności praktycznie w całym prognozowanym okresie, a będą one dotyczyły głównie:

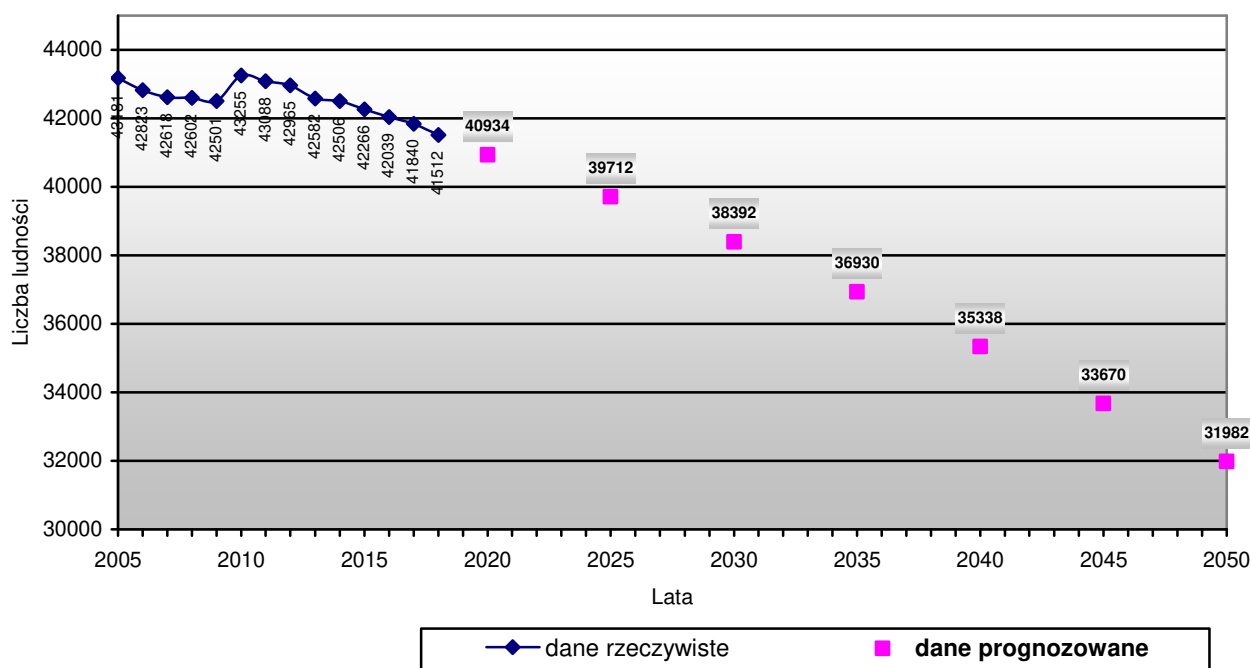
- starzenia się całego społeczeństwa,
- starzenia się zasobów siły roboczej,

* Prognoza ludności na lata 2014-2050, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014

- zmniejszania się liczby i udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,
- wzrostu współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku poprodukcyjnego.

Wykres 7 Prognoza liczby ludności dla powiatu lidzbarskiego na lata 2020-2050.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

Liczba osób w wieku:

- 0-14 - z poziomu 6 118 w 2018 r. zmaleje do 3 786 w 2050 r.;
- 15-64 - z poziomu 28 499 w 2018 r. zmaleje do 17 293 w 2050 r.;
- +65 - z poziomu 6 895 w 2018 r. wzrośnie do 10 903 w 2050 r.;

Starzenie się społeczeństwa spowoduje znaczące ubytki ludności w wieku mobilnym, a także jej przesunięcia w kierunku niemobilnych grup wieku.

Biorąc pod uwagę bardzo niekorzystną sytuację demograficzną w Lidzbarku Warmińskim na tle powiatu lidzbarskiego w ostatnich latach należy przyjąć pesymistyczny scenariusz i założyć dotychczasowy poziom spadku liczby ludności w gminie przynajmniej na kolejne 15-20 lat wynoszący ok. 100 osób na rok.

5.2 SYTUACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA

Liczba pracujących (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie) na terenie gminy w 2018 r. wynosiła 4019 osób i w porównaniu z 2009 r. wzrosła o 9%.

Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w 2018 r. wyniósł 55% i był znacznie wyższy w porównaniu zarówno z powiatem (50%) jak i z województwem (47%).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r. wynosiła 564 osoby, z czego 340 osób stanowiły kobiety (60%).

W ostatnich latach liczba bezrobotnych stopniowo ulegała zmniejszeniu. W porównaniu z 2009 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 58%.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym znacznie się obniżył i w 2018 r. w Lidzbarku Warmińskim wynosił 5,9%. Nieco wyższy średni wskaźnik odnotowano w powiecie (7,7%) i w województwie (6,0%). Dla porównania w 2009r. wskaźnik ten w gminie wynosił 13% a w powiecie 16%. Na tle obecnych uwarunkowań rozwoju gminy można założyć, że powyższa tendencja będzie w Lidzbarku Warmińskim postępować.

Zasoby mieszkaniowe Lidzbarka Warmińskiego w 2018 r. wynosiły 6415 mieszkań. W porównaniu z 2009 r. liczba mieszkań wrosła aż o 282 mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie w 2018 r. wynosiła 59,3m² (powiat- 67,6m²; województwo-68,7m²), natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę to 24m² (powiat-24,6m²; województwo-25m²).

W 2018 roku w gminie oddano do użytku 67 mieszkań o średniej powierzchni użytkowej 73m².

Z instalacji wodociągowej w 2018 r. korzystało 98,5% ogółu ludności gminy, natomiast z kanalizacji 91,9%. Dla porównania w powiecie lidzbarskim korzystających z wodociągu było 93,8%, natomiast z kanalizacji 63,5%.

Na terenie gminy funkcjonuje 7 placówek przedszkolnych z 25 oddziałami i 642 miejscami. W 2018 r. do placówek przedszkolnych uczęszczało 637 dzieci.

Łączna liczba uczniów w roku szkolnym 2017/2018 wynosiła: 1300 uczniów w szkołach podstawowych i 175 uczniów w gimnazjach.

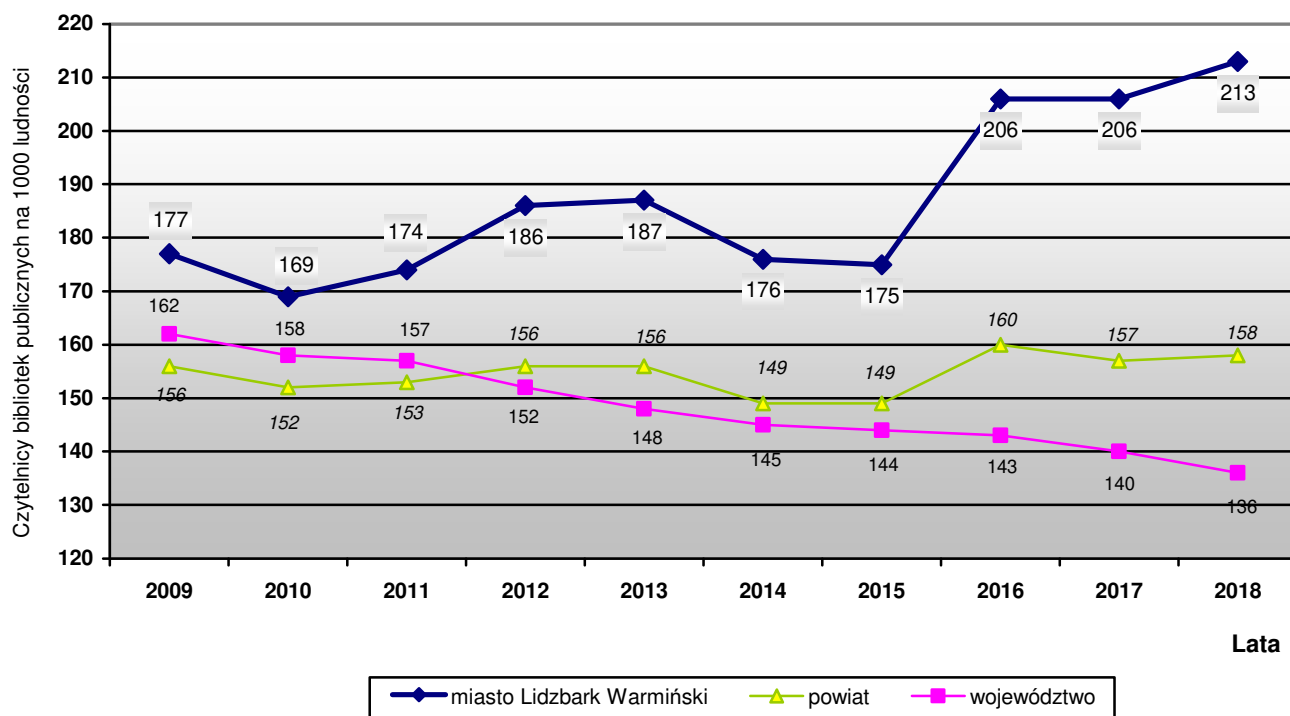
Ambulatoryjną opiekę medyczną na terenie gminy zapewnia 10 ośrodków zdrowia. Ponadto prowadzonych jest też 7 indywidualnych praktyk lekarskich. Gminę obsługuje 9 aptek ogólnodostępnych. Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na jednego mieszkańca w 2018 r. kształtowały się na poziomie pięciu w Lidzbarku Warmińskim, czterech w powiecie i blisko pięciu w województwie.

Gmina dysponuje 3 obiektami noclegowymi (poza kwaterami agroturystycznymi) ze 309 miejscami noclegowymi. Liczba korzystających oraz udzielonych noclegów w porównaniu do 2003 r. znacznie wzrosła i w 2014 r. wynosiła 21 718 korzystających z noclegów oraz 36 233 udzielonych noclegów.

Na terenie gminy funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna. Wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika wynoszący w 2018 r. 17 woluminów był znacznie niższy w porównaniu z powiatem, gdzie wynosi 22 woluminy (województwo – 19).

Poniżej na wykresie przedstawiono wskaźnik liczby czytelników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na tle powiatu i województwa, który jest prawie o jedną trzecią wyższy w porównaniu z powiatem.

Wykres 8 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2009-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS

W 2018 roku funkcjonowało na terenie gminy 1688 podmiotów gospodarczych*, tj. o 6 % więcej niż w 2009 roku. Wśród nich zdecydowaną większość, bo aż 92%, stanowiły podmioty sektora prywatnego.

Najwięcej zarejestrowanych jednostek w 2018 r. zaobserwowano w sekcjach: G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle – 351 jednostek (spadek o 19% w por. do 2009 r.), L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 259 jednostek (wzrost o 32% w por. do 2009 r.), F - budownictwo – 185 jednostek (wzrost o 9% w por. do 2009 r.), S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 152 jednostki (wzrost o 39% w por. do 2009 r.) oraz C - przetwórstwo przemysłowe – 123 jednostki (spadek o 9% w por. do 2009 r.).

W porównaniu do 2009 r. wielkość dochodów budżetowych na 1 mieszkańca w Lidzbarku Warmińskim wzrosła prawie dwukrotnie, i kształtuje się powyżej średnich zarówno w województwie i w powiecie.

Szczegółowe zestawienie danych dotyczących sytuacji społeczno – ekonomicznej miasta Lidzbark Warmiński na tle powiatu oraz województwa w latach 2009-2018 przedstawia poniższa tabela:

* bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Tabela 5 Sytuacja społeczno – ekonomiczna miasta Lidzbark Warmiński na tle powiatu i województwa.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Województwo Warmińsko-Mazurskie		Powiat Lidzbarski		miasto Lidzbark Warmiński	
		2009	2018	2009	2018	2009	2018
LUDNOŚĆ (stan na 31 XII)							
Ludność faktycznie zamieszkała ogółem	osoba	1427118	1428983	42501	41512	16297	15820
kobiety	osoba	731576	730001	21634	21048	8571	8239
mężczyźni	osoba	695542	698982	20867	20464	7726	7581
Ludność na 1 km ²	osoba	59	59	46	45	1136	1102
W % ogółem ludność w wieku:							
przedprodukcyjnym	%	20,4	18,3	20,2	17,6	19,0	17,0
produkcyjnym	%	65,2	61,9	64,3	61,9	64,2	60,5
poprodukcyjnym	%	14,4	19,8	15,5	20,4	16,8	22,6
Wskaźniki obciążenia demograficznego:							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	53,5	61,6	55,6	61,4	55,8	65,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	70,8	108,1	77,1	116,0	88,4	133,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	22,2	32,0	24,2	33,0	26,2	37,4
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	105	104	104	103	111	109
Na 1000 ludności:							
zgony	-	9,22	10,46	9,49	10,73	9,57	10,56
przyrost naturalny	-	2,34	-0,90	1,07	-2,45	1,42	-2,21
urodzenia żywe	-	11,57	9,56	10,56	8,28	10,99	8,34
małżeństwa zawarte w ciągu roku	-	6,6	4,7	6,0	4,3	6,1	4,3
Saldo migracji na pobyt stały							
saldo migracji gminnych wewnętrznych	osoba	-2714	-3397	-129	-191	-17	-12
saldo migracji zagranicznych	osoba	-70	-107	11	-23	5	-22
RYNEK PRACY (stan na 31 XII)							
Pracujący* ogółem, w tym:	osoba	412001	457002	8560	8894	3687	4019
mężczyźni	osoba	219496	240319	4294	4472	1672	1806
kobiety	osoba	192505	216683	4266	4422	2015	2213
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	osoba	109181	53141	4322	1970	1357	564
mężczyźni	osoba	52847	22447	2120	760	684	224
kobiety	osoba	56334	30694	2202	1210	673	340
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym:							
ogółem	%	11,7	6,0	15,8	7,7	13,0	5,9
kobiety	%	12,6	7,5	17,1	10,3	13,1	7,6
mężczyźni	%	10,9	4,7	14,7	5,4	12,9	4,4
ZASOBY MIESZKANIOWE							
Mieszkania**	mieszk.	478680	519357	14477	15076	6133	6415
Przeciętna powierzchnia użytkowa:							
1 mieszkania	m2	65,9	68,7	64,5	67,6	58,0	59,3
na 1 osobę	m2	22,1	25,0	22,0	24,6	21,8	24,0
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:							
wodociąg	mieszk.	462225	504427	13728	14511	6120	6406
ustęp spłukiwany	mieszk.	430358	491269	12666	14250	6005	6399
łazienka	mieszk.	423160	478231	12214	13634	5724	6185
centralne ogrzewanie	mieszk.	379110	433618	10328	11607	5297	5824
gaz z sieci	mieszk.	229394	240518	3427	3601	3397	3550
BUDOWNICTWO							
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania ^a	bud.	2201	2020/2017	28	31/2017	11	9/2017
Mieszkania oddane do użytkowania:							
mieszkania	mieszk.	4853	5202	112	114	94	67
izby	izba	19960	20165	419	494	316	217
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	461606	449802	8802	11808	5960	4855
GOSPODARKA KOMUNALNA							
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności:							
z wodociągu	%	88,7	94,9	87,4	93,8	98,5	98,5
z kanalizacji	%	65,7	74,4	60,9	63,5	87,9	91,9
z gazu	%	44,0	42,3	21,5	24,2	55,4	62,4
EDUKACJA I WYCHOWANIE							
Placówki wychowania przedszkolnego:							
- przedszkola bez specjalnych	ob.	243	369	8	9	5	6
- przedszkola specjalne	ob.	4	17	0	1	0	1

* W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

** Od roku 2003 zasoby mieszkaniowe wszystkie (zamieszkane i niezamieszkane).

- oddziały przedszkolne przy szkołach podst.	ob.	390	344	11	10	-	-
- punkty przedszkolne bez specjalnych	ob.	18	42	0	2	-	-
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego: przedszkola bez specjalnych	osoba	25317	35178	807	998	484	627
- przedszkola specjalne	osoba	82	332	0	10	0	10
- oddziały przedszkolne przy szkołach podst.	osoba	8539	10148	158	215	-	-
- punkty przedszkolne bez specjalnych	osoba	329	779	0	41	-	-
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego - przedszkola bez specjalnych	msc.	24763	39018	727	993	415	626
- przedszkola specjalne	msc.	94	535	0	16	0	16
- punkty przedszkolne bez specjalnych	msc.	383	1008	0	45	-	-
Szkoły podstawowe ogółem	ob.	551	574	20	20	5	6
Uczniowie w szkołach podstawowych ogółem	osoba	89821	112094	2644	3032	1036	1300
Gimnazja ogółem	ob.	294	78	12	4	5	3
Uczniowie w gimnazjach ogółem	osoba	55028	13503	1751	365	782	175

OCHRONA ZDROWIA

Przychodnie ogółem	ob.	689	856	26	18	13	10
Praktyki lekarskie w miastach	ob.	354	258	11	8	8	7
na wsi	ph.	61	42	0	1	-	-
Podstawowa opieka zdrowotna -porady	jd	5820536	6450099	158378	182870	81103	84657
Apteki ogólnodostępne	ob.	353	432	9	16	5	9
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	4043	3308	4722	2595	3259	1758

TURYSTYKA

Wybrane turystyczne obiekty noclegowe ogółem	ob.	390	507	4	14	1	3
Miejsca noclegowe	msc	38366	40813	307	694	49	309
Korzystający z noclegów ^a	osoba	850165	1308573	7056	36842	4071	21718/2014
Udzielone noclegi ^a	--	2372186	3236269	21124	67798	6605	36233/2014

KULTURA I SZTUKA

Biblioteki i filie	ob.	319	299	13	11	2	1
Czytelnice w ciągu roku	osoba	231736	195342	6637	6568	2885	3371
Czytelnice bibliotek publ. na 1000 ludności	osoba	162	136	156	158	177	213
Księgozbiór	wol.	5213243	4154826	176208	145446	43266	39596
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	wol.	18,3	18,6	22,7	22,3	18,5	17,3
Kina stałe	ob.	23	20	0	1	0	1
Muzea łącznie z oddziałami	ob.	25	31	1	1	1	1
Zwiedzający muzea i oddziały	osoba	469287	632478	32775	50506	32775	50506

GOSPODARKA

Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31 XII) ogółem	jed.gosp.	114821	127120	3166	3664	1595	1688
sektor publiczny	jed.gosp.	5459	5033	261	294	127	136
sektor prywatny	jed.gosp.	109362	121683	2905	3364	1468	1549
Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007							
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	jed.gosp.	4951	4102	128	103	14	11
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	jed.gosp.	97	143	1	2	0	1
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	jed.gosp.	9277	10096	269	305	135	123
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	jed.gosp.	161	346	9	14	4	5
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	jed.gosp.	373	426	6	11	2	5
Sekcja F - Budownictwo	jed.gosp.	13626	16233	354	494	170	185
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	jed.gosp.	28848	24619	838	748	432	351
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	jed.gosp.	7445	7355	154	211	81	109
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	jed.gosp.	3264	3829	73	88	42	47
Sekcja J - Informacja i komunikacja	jed.gosp.	1567	2505	33	53	23	33
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	jed.gosp.	3863	3387	107	91	58	41
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	jed.gosp.	9706	11965	399	536	196	259
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	jed.gosp.	7507	9969	123	157	79	92
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	jed.gosp.	2376	3630	68	89	38	43
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	jed.gosp.	1133	1070	32	32	15	15
Sekcja P - Edukacja	jed.gosp.	3769	4788	110	127	62	75
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	jed.gosp.	6984	9279	173	180	114	107
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	jed.gosp.	2143	2576	45	68	21	32
Sekcja S11 - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	jed.gosp.	7730	10529	244	348	109	152
Sekcja U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	jed.gosp.	1	0	-	-	-	-

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE

Dochody budżetu gminy ogółem (bez miast na prawach powiatu) na 1 mieszkańca	zi	2634,63	4725,30	2665,13	4967,10	2650,80	5268,17
Dochody własne na 1 mieszkańca	zi	1041,78	1811,34	1206,87	1832,39	1639,36	2246,68
Wydatki z budżetu gminy ogółem (bez miast na prawach powiatu) na 1 mieszkańca	zi	2855,67	4971,99	3022,21	5096,13	3266,17	5476,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

^a Z uwagi na brak porównywalnych danych szarym tłem wyróżniono inne dane niż za 2018 rok (tj. za 2014r. lub 2017r.).

Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

W mieście Lidzbarku Warmińskim sukcesywnie wzrasta liczba miejsc, w tym publicznych, uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych. Budowane są podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz odpowiednio wyposażone windy w budynkach, natomiast przejścia przez jezdnie realizowane są bez krawężników. Integracją osób niepełnosprawnych zajmują się liczne organizacje niepubliczne i publiczne, w tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Organizowane są m.in. wystawy, turnieje tańca, obchody dnia osób z niepełnosprawnością.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SYSTEMU KOMUNIKACJI

6.1 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

6.1.1 Sieć gazowa

Dostawcą gazu sieciowego dla Miasta jest Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie. W mieście Lidzbark Warmiński występuje sieć gazowa wysokiego, średniego i niskiego ciśnienia. Gazociągi wysokiego ciśnienia są relacji:

1. DN 150 PN 6,3 MPa UZU Kunik – UZU Redy, wybudowana w 1986 r.,
2. DN 100 PN 6,3 MPa UZU Redy – SRP Bartoszyce, wybudowana w 1987 r.,
3. DN 100 PN 6,3 MPa UZU Redy – SRP Górowo Iławieckie, wybudowana w 1991 r.

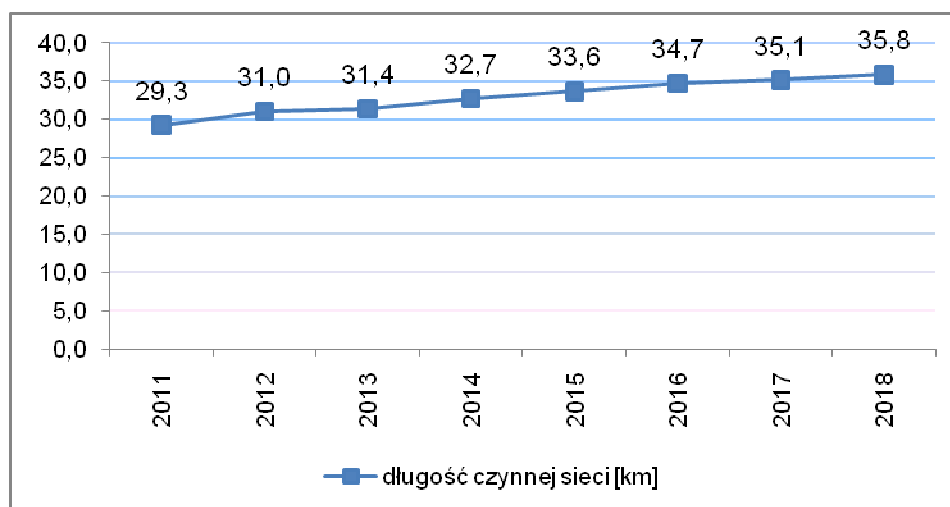
Ponadto na terenie miasta znajdują się dwie stacje gazowe wysokiego ciśnienia:

1. Lidzbark Warmiński I o przepustowości 1500 m³/h,
2. Lidzbark Warmiński II o przepustowości 1800 m³/h.

Długość czynnej sieci w mieście wynosi ok. 36 km. Zmiany długości czynnej sieci gazowej w poszczególnych latach pokazano na wykresie poniżej:

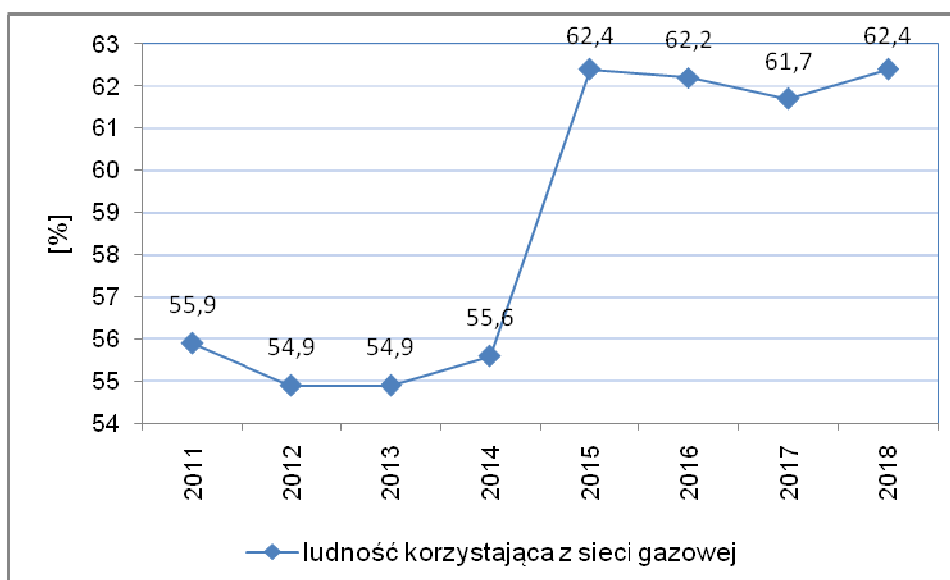
Wykres 9 Długość sieci gazowej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL

Zauważalny jest także trend wzrostu udziału liczby ludności na przestrzeni ostatnich lat. Co prawda po wyraźnym skoku (z 55,6% do 62,4%) nastąpiło krótkotrwały spadek odsetka ludności przyłączonych do sieci gazowej, to od roku 2017 r. powrócił trend wzrostowy.

Wykres 10 Odsetek mieszkańców Lidzbarka warmińskiego korzystająca przyłączona do sieci gazowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL

Rys. 8 Schemat sieci gazowej średniego ciśnienia.

źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowego zasobu geodezyjnego

6.1.2 Ciepłownictwo

Na terenie miasta funkcjonuje sieć ciepłownicza, którą zarządza Veolia Sp z o.o. Ciepłownia Lidzbark Warmiński, z siedzibą przy ulicy Astronomów 47. Przedsiębiorstwo to zajmuje się wytwarzaniem ciepła, przesyłaniem, dystrybucją i sprzedażą, na które uzyskało odpowiednie koncesje 10 listopada 1998 r. Podstawową działalnością Spółki jest wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze dla układów klimatyzacyjnych.

W Mieście działają dwie ciepłownie osiedlowe:

- przy ul. Astronomów 47, o mocy zainstalowanej 20,305 MW (ciepłownia nr 1),
- przy ul. Grabowskiego 25, o mocy zainstalowanej 4,71 MN (ciepłownia nr 2), przy czym ciepłownia nr 2 jest źródłem szczytowym, wspomagającym źródło nr 1 w okresie dużego zapotrzebowania na ciepło.

Na terenie miasta działa 79 kotłowni, z czego 3 są kotłowniami osiedlowymi. Żadna z kotłowni osiedlowych nie posiada rezerwy mocy cieplnej. Pozostałe

kotłownie spełniają potrzeby punktowe i w większości nie są wyposażone w urządzenia odpylające i odsiarczające. Dystrybucja ciepła odbywa się poprzez węzły cieplne grupowe i indywidualne oraz zewnętrzne instalacje odbiorcze. Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej (zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego) w 2018 r. wynosiła 11,6 km, natomiast długość przyłączy do budynków – 11,1 km.

Obiekty niezasilane z sieci ciepłowniczej opierają się o kotłownie lokalne i paleniska indywidualne. Ciepło pochodzi głównie z tradycyjnych źródeł energii tj. węgla, gaz ziemny.

Odnawialne źródła energii w Mieście są wykorzystywane w nieznacznym stopniu ze względu na uwarunkowania prawne, przyrodnicze, krajobrazowe i socjologiczne, m.in. występowanie na terenie Miasta form ochrony przyrody, duże zagęszczenie zabudowy uniemożliwiającej lokalizację turbin wiatrowych, niewielkie nasłonecznienie.

Miasto Lidzbark Warmiński dąży do wdrożenia gospodarki niskoemisyjnej. Dla Miasta został opracowany *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Lidzbark Warmiński* na lata: 2015-2020, który jako cel strategiczny przyjął: *poprawę jakości życia na terenie Lidzbarka Warmińskiego poprzez prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami i energią*. Aby zrealizować określony cel strategiczny, Plan określa podrzędne cele szczegółowe:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Realizacja ww. celów skutkować będzie m.in. poprawą jakości powietrza dzięki zwiększonemu udziałowi wykorzystania energii odnawialnej (Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Lidzbark Warmiński).

6.1.3 Zaopatrzenie w wodę

Na terenie miasta znajdują się dwie stacje uzdatniania wody – na ul. Przystaniowej (SUW „Zachód”), która zaopatruje niemal całe miasto oraz na ul. Dąbrowskiego. Za dostarczanie wody odpowiada Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Lidzbarku Warmińskim. Twardość wody w Lidzbarku Warmińskim ma wartość 300-330 mg CaCO₃/dm³, co wg polskich norm oznacza

wodę twardą (dane z PWiK Lidzbark Warmiński). Zgodnie z informacją pozyskaną w PWiK Lidzbark Warmiński, długość sieci wodociągowej na koniec 2019 r. wynosiła 57,4 km, w tym sieć magistralna: 15,8 km oraz sieć rozdzielcza: 41,6 km. W tym samym czasie było 1314 szt. Przyłączy wodociągowych. W 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 99,9% mieszkańców Miasta (dane z końca 2019 r.).

Funkcjonujące na terenie miasta Termy Warmińskie również zaopatrywane są w wodę z PWiK w Lidzbarku Warmińskim.

Rys. 9 Schemat sieci wodociągowej.

źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowego zasobu geodezyjnego

6.1.4 Kanalizacja sanitarna

W 2017 r. utworzono aglomerację z oczyszczalnią w Lidzbarku Warmińskim, obejmującą większość Miasta, (do aglomeracji nie zostały włączone niezabudowane tereny na północy) oraz części okolicznych miejscowości gminie Lidzbark Warmiński.

Aglomeracja ta została utworzona na mocy Uchwały Nr XXIX/656/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Lidzbark Warmiński oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Lidzbark Warmiński.

Na terenie miasta działa Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Lidzbarku Warmińskim zarządzana przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Łyna. Oczyszczalnia funkcjonuje od 1997 r. i powstała w miejscu dawnej poniemieckiej oczyszczalni ścieków. W latach 2012-2013 została rozbudowana i zmodernizowana. Inwestycja dotyczyła zarówno części ściekowej jak i osadowej, a jej głównym celem było zwiększenie przepustowości. Przepustowość oczyszczalni ścieków wynosi:

$$Q_{\text{śr. D}} = 4\,000 \text{ m}^3/\text{d},$$

$$Q_{\text{max d}} = 5\,500 \text{ m}^3/\text{d}.$$

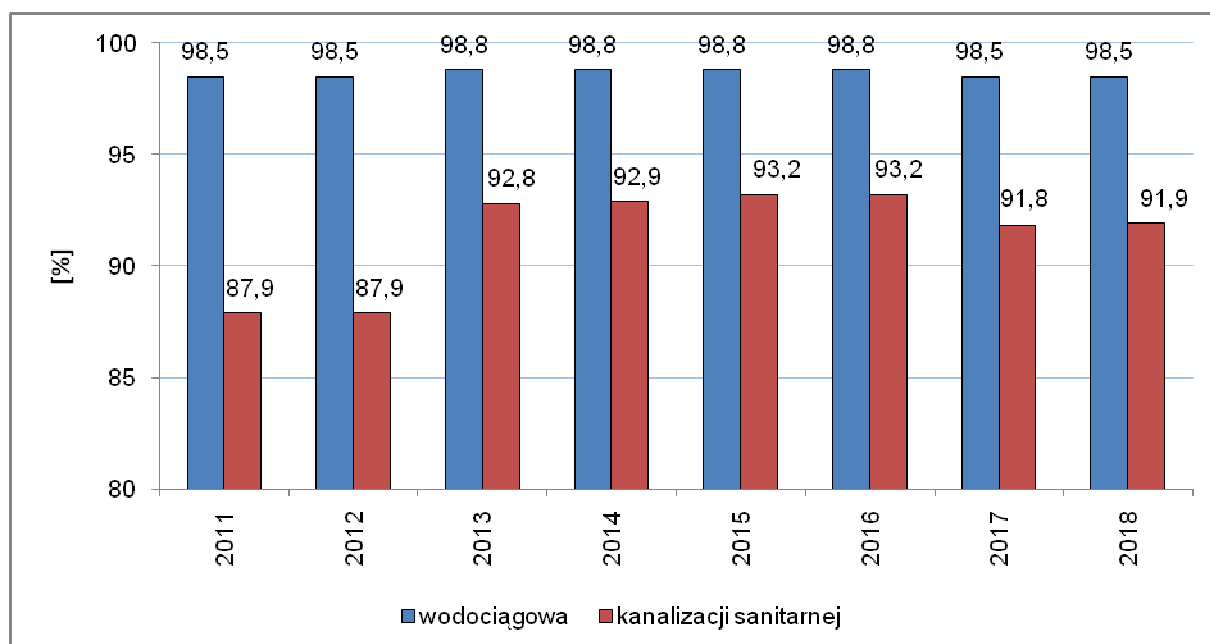
W ciągu 5 lat po modernizacji oczyszczalni, stopień redukcji zanieczyszczeń wzrósł do 98%.

Zgodnie z raportem o stanie gminy miejskiej Lidzbark Warmiński za rok 2018 łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej w 2018 r. wyniosła 48,2km, a liczba przyłączy kanalizacyjnych 1201 szt.

Poniższy wykres prezentuje procentowy rozkład liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w poszczególnych latach.

Wykres 11 Odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Z sieci wodociągowej korzystają niemalże wszyscy mieszkańcy Miasta. Odsetek korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej jest wysoki, aczkolwiek ciągle pozostaje grupa mieszkańców korzystająca z indywidualnych rozwiązań. Należy przy tym zauważyć, że udział ludności korzystającej z kanalizacji sanitarnej jest zdecydowanie większy niż średnia powiatu, która w 2018 r. wynosiła 63,5%.

Rys. 10 Schemat sieci kanalizacji sanitarnej.

źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowego zasobu geodezyjnego

6.1.5 Kanalizacja deszczowa

Sieć kanalizacji deszczowej miasta to krótkie odcinki odwadniające zwartą zabudowę miasta. Sieć została wyposażona w separatory błota i substancji ropopochodnych.

Rys 11. Schemat sieci kanalizacji deszczowej.

źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowego zasobu geodezyjnego.

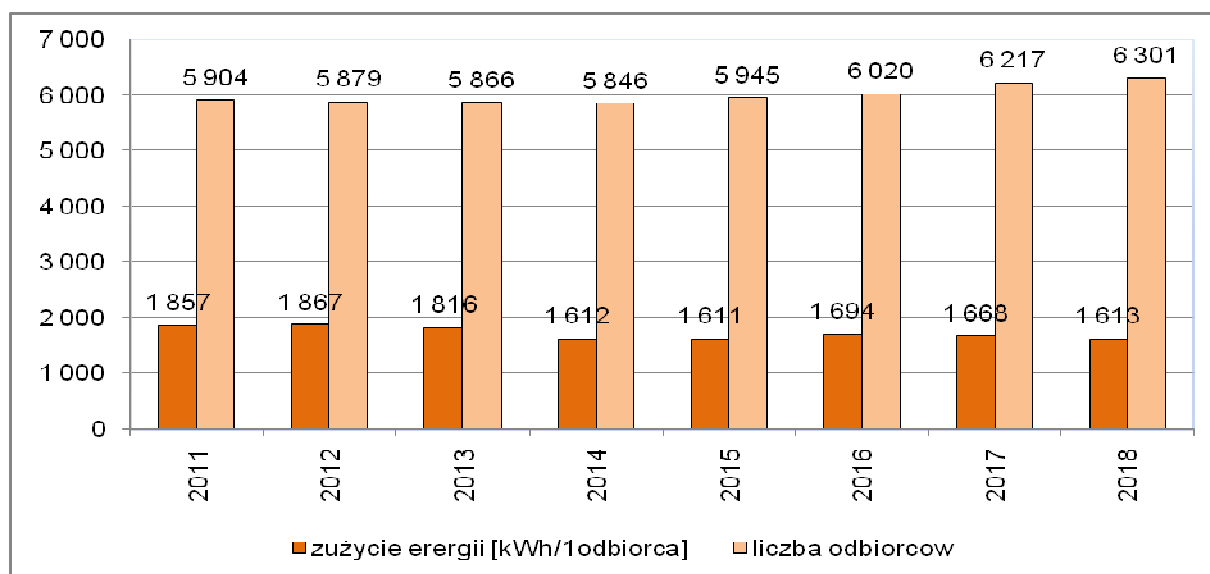
6.1.6 Elektroenergetyka.

Zasilanie w energię elektryczną miasta Lidzbark Warmiński pochodzi z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Lidzbark Warmiński zlokalizowanego na terenie gminy Lidzbark Warmiński, na wschód od miasta. W GPZ zainstalowane są dwa transformatory 110/15 kV o mocy 16MVA każdy. Energia z GPZ jest przetwarzana i wprowadzana w lokalną sieć rozdzielczą SN 15 kV. Na terenie miasta działa Energa Operator S.A., będąca dostawcą prądu w Lidzbarku Warmińskim.

W Lidzbarku Warmińskim można zauważyć sukcesywny wzrost liczny odbiorców energii elektrycznej, przy jednoczesnym spadku zużycia energii w przeliczeniu na odbiorcę.

Wykres 12. Liczba odbiorców energii elektrycznej oraz średnie zużycie prądu na jednego odbiorcę.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W mieście działa wybudowana w 1908 r. elektrownia wodna na Łynie, którą zajmuje się Energa Hydro Sp. z o.o., o średniej produkcji energii około 1400MWh rocznie. Ze względu na sprzyjające warunki, wykorzystywana jest także energia geotermalna, przy czym jest ona wykorzystywana na potrzeby prywatnych domów mieszkalnych oraz w niewielkim stopniu. Sukcesywnie powstają także panele fotowoltaiczne na dachach budynków, które na razie pozostają jedynie rozwiązaniem alternatywnym.

Rys. 12. Schemat linii elektroenergetycznych zasilających miasto.

źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z powiatowego zasobu geodezyjnego.

6.1.7 Gospodarka odpadami.

Miasto ma uregulowaną gospodarkę odpadami. Odpady wywożone są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) - Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o. o. w Olsztynie, gdyż na terenie miasta nie ma działającego składowiska odpadów. Odpady są przekazywane za pośrednictwem stacji przeładunkowej w Medynach (gmina Lidzbark Warmiński), działającej w ramach ZGOK w Olsztynie. W mieście odbieranych jest rocznie ok. 6700 t odpadów komunalnych rocznie (dane z lat 2014-2018). Na terenie miasta funkcjonuje Miejski Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych-MPSZOK. W punkcie MPSZOK zbierane są między innymi:

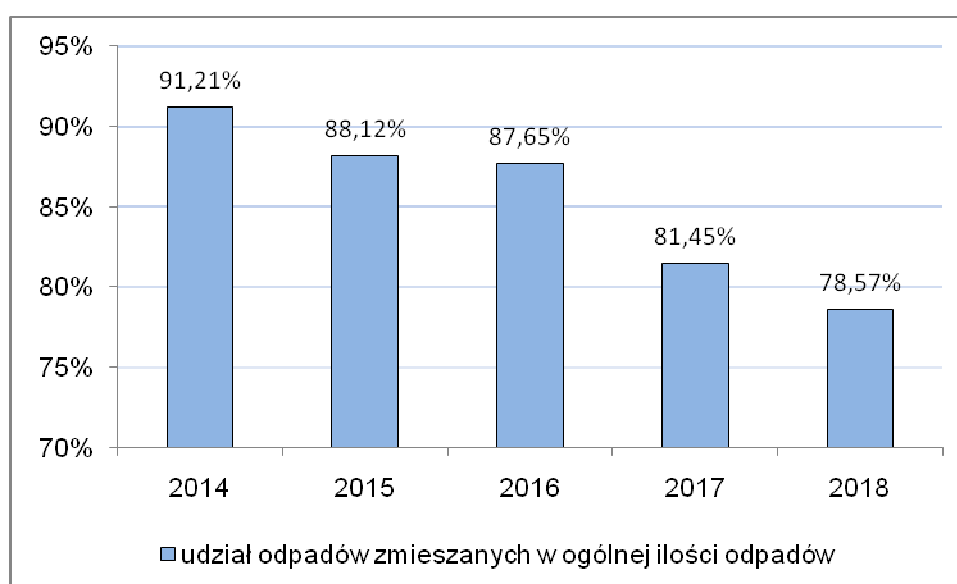
- odpady pochodzące z selektywnej zbiórki odpadów tj. makulatura, metale, szkło, opakowania wielomateriałowe, tworzywa sztuczne),
- zużyty sprzęt elektroniczny,

- meble,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady niebezpieczne, np. żarówki rtęciowe, przeterminowane leki i chemikalia, termometry, zużyte oleje, smary, baterie,
- odpady biodegradowalne i zielone,
- odpady z robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę lub zgłoszenia robót, powstałych w czasie remontu nieruchomości zamieszkałych w ilości do 100 kg/m-c.

Problemem pozostaje wysoki udział odpadów zmieszanych, chociaż z roku na rok sytuacja widocznie się poprawia.

Wykres 13 Udział odpadów zmieszanych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Wraz ze zmianą obowiązujących przepisów prawa oraz wzrastającą świadomością ludzi spada ilość śmieci zmieszanych na rzecz selektywnej zbiórki odpadów. Niewątpliwie jest to zjawisko pozytywne, aczkolwiek sytuacja wymaga dalszej poprawy.

6.2 INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

6.2.1 Drogi publiczne

Lidzbark Warmiński położony jest w obszarze przygranicznym województwa warmińsko-mazurskiego. Peryferyjne położenie na tle kraju i województwa sprawia, że dostępność do innych regionów uzależniona od sprawnych powiązań transportowych.

Drogi krajowe i wojewódzkie.

Oś powiązań zewnętrznych stanowi droga krajowa nr 51 relacji: granica państwa – Bezledy – Bartoszyce – Lidzbark Warmiński – Dobrze Miasto – Olsztyn – Olsztynek. Zapewnia ona powiązania w układzie południkowym: z przejściem granicznym w Bezledach (Obwód Kaliningradzki), z ośrodkiem wojewódzkim – Olsztynem – oraz, poprzez drogę S7, z Warszawą. Droga krajowa w Lidzbarku Warmińskim prowadzi ulicami: Olsztyńską, Mikołaja Kopernika, Mławską, Orła Białego, Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Bartoszycką.

Obecnie droga krajowa nr 51 przebiega przez ścisłe centrum miasta i nie spełnia wymogów dla drogi klasy GP (głównej ruchu przyśpieszonego) w odniesieniu zarówno do konstrukcji samej drogi jak również jej odległości od istniejących budynków (w tym mieszkalnych). Przebieg drogi krajowej nr 51 przez miasto powoduje znaczne uciążliwości (w tym hałas, drgania, zagrożenia w ruchu drogowym, zanieczyszczenie środowiska powodujące powstawanie smogu itp.) zarówno dla ludzi jak i mienia, w tym budynków o znacznej wartości historycznej i kulturowej.

Powiązania regionalne zapewniają drogi wojewódzkie. Droga nr 511 (granica państwa – Górowo Iławeckie – Lidzbark Warmiński) przebiega w mieście ulicami Dąbrowskiego i Olsztyńską. Droga nr 513 (Pasłęk – Orneta – Lidzbark Warmiński – Kiwity – Wozławki) przebiega w ciągu ulic: Ornecka – Olsztyńska – /DK 51/ – Warmińska – Wrzosowa.

Na drogach krajowej i wojewódzkich sukcesywnie przeprowadzane są inwestycje. Przeprowadzono przebudowę odcinka drogi nr 51 i skrzyżowań z ul. Kurpińskiego i z planowaną ulicą od ul. Olsztyńskiej w kierunku ul. Wiejskiej oraz wykonano przebudowę skrzyżowania ulicy Orła Białego w ciągu DK 51 z ul. Wyszyńskiego na rondo.

Na drogach wojewódzkich wykonano rozbudowę drogi nr 513 na odcinku Orneta – Lidzbark Warmiński (do drogi krajowej nr 51) oraz remont drogi nr 511 Lidzbark Warmiński – Redy. Planowana jest rozbudowa drogi na odcinku Lidzbark Warmiński (od drogi krajowej nr 51) – Wozławki do parametrów drogi klasy G i nośności 115 kN/oś.

Inwestycje obejmujące główną sieć komunikacyjną miasta mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa ruchu użytkowników, w tym także pieszych i rowerzystów poprzez budowę nowych odcinków chodników, dróg rowerowych i zatok autobusowych.

Sieć powyższych dróg uzupełniona jest drogami powiatowymi i gminnymi umożliwiającymi powiązania lokalne.

Drogi powiatowe.

Przez Lidzbark Warmiński przebiegają następujące drogi i ulice powiatowe:

Tabela 6 Drogi powiatowe biegnące przez miasto.

L.p.	Numer drogi	Przebieg drogi	Ulica
1	1533 N	Lidzbark Warm. – Suryty – Kłębowo	ul. Żytnia
2	1535 N	Lidzbark Warm. – Jeziorany	ul. Warmińska
3	1543 N	Kotowo – Koniewo – Lidzbark Warm.	ul. Polna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Tabela 7 Ulice powiatowe w mieście.

L.p.	Numer drogi	Przebieg drogi/ulica
1	2701 N	Wyszyńskiego
2	2702 N	Piłsudskiego
3	2703 N	Dąbrowskiego
4	2704 N	Akacyjowa (dawniej: Góreckiego ¹)
5	2705 N	Grunwaldzka
6	2706 N	Hoża
7	2707 N	Kajki
8	2708 N	Przystaniowa (dawniej: Kalinowskiego ²)
9	2709 N	Kasprowicza
10	2710 N	Kolejowa
11	2711 N	Konarskiego
12	2712 N	Konstytucji 3 go Maja
13	2713 N	Kościuszki
14	2714 N	Kopernika

¹ Uchwała nr XL/333/2017 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 19 lipca 2017 r.

² Uchwała nr XL/330/2017 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 19 lipca 2017 r.

15	2715 N	Krzywa
16	2716 N	Kwiatowa
17	2717 N	Leśna
18	2718 N	Lipowa
19	2719 N	Mickiewicza
20	2720 N	Plac Młyński
21	2721 N	Miodowa
22	2723 N	Prosta
23	2724 N	Ratuszowa
24	2725 N	Reja
25	2726 N	Sosnowa
26	2727 N	Spółdzielców
27	2728 N	Szwolężerów
28	2729 N	Świętochowskiego
29	2730 N	Szkolna
30	2731 N	11-go Listopada
31	2732 N	Legionów
32	2733 N	Warszawska
33	2734 N	Wiejska
34	2735 N	Wiślana
35	2736 N	Plac Wolności
36	2737 N	Wysoka Brama
37	2738 N	Zamkowa (z wyłączeniem dz. nr 176/1 i 176/2)
38	2739 N	Zielona
39	2740 N	Poniatowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Drogi gminne.

W Lidzbarku Warmińskim funkcjonuje obecnie 51 dróg publicznych gminnych.

Tabela 8 Drogi publiczne gminne miasta.

	Numer drogi	Przebieg drogi/ulica
1	209001 N	Astronomów
2	209002 N	Bema
3	209003 N	Bohaterów Westerplatte
4	209004 N	Cicha
5	209005 N	Dantyszka
6	209006 N	Dębowa
7	209007 N	Gdańska
8	209008 N	Gnieźnieńska
9	209009 N	Grabowskiego
10	209010 N	Kanałowa
11	209011 N	Konopnickiej
12	209012 N	Krasickiego
13	209013 N	Kresowa
14	209014 N	Kromera
15	209015 N	Krucza

16	209016 N	Spokojna (dawniej: 22-go Lipca ³)
17	209017 N	Łazienna
18	209018 N	Majowa
19	209019 N	Mazurska
20	209020 N	Morska
21	209021 N	Nowa
22	209022 N	Ogrodowa
23	209023 N	Piękna
24	209024 N	Pionierów
25	209025 N	Poznańska
26	209026 N	Przechodnia
27	209027 N	Rolna
28	209028 N	Słowackiego
29	209029 N	Smolna
30	209030 N	Wodna
31	209031 N	Plac Zamkowy
32	209032 N	Nad Łyną (dawniej: XXX-lecia PRL ⁴)
33	209036 N	Plac Tysiąclecia
34	209037 N	W. Milewicza
35	209038 N	Słoneczna (dz. nr 33, obręb 3)
36	209039 N	Wierzbickiego (dz. nr 16, obręb 12)
37	209040 N	Rzemieślnicza (dz. nr 59, obręb 9)
38	209041 N	Ogińskiego (dz. nr 95/3, obręb 9)
39	209042 N	Szymanowskiego (dz. nr 112, obręb 9)
40	209043 N	Kurpińskiego (dz. nr 145, obręb 9)
41	209044 N	Moniuszki (dz. nr 144,193, 194/7 obręb 9)
42	209045 N	Wieniawskiego (dz. nr 196, obręb 9)
43	209046 N	Chopina (dz. nr 132, obręb 9)
44	209047 N	Nowowiejskiego (dz. nr 166, obręb 9)
45	209048 N	Paderewskiego (dz. nr 179, 203, obręb 9)
46	209049 N	Karłowicza (dz. nr 186/24, 192/4, obręb 9)
47	209051 N	Bez nazwy (dz. nr 228, 38/2 - obręb 9)
48	209052 N	Jarosława Dąbrowskiego w granicach działek: nr 3/2 w obrębie 2 i nr 123 w obrębie 3
49	209053 N	Spółdzielców (działka nr 121 w obrębie 6)
50	209054 N	Kolejowa (działka nr 84/1 w obrębie 6)
51	209055 N	Lidzbark Warmiński, ul. Leśna (działki nr 99/1 i 99/2 w obrębie 10)
52	209056 N	Lidzbark Warmiński, droga wewnętrzna, położona na działkach o numerze ewidencyjnym 11/2, 13/107 obrębu 1 na terenie Miasta Lidzbark Warmiński

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Pozostałe ulice, nie wymienione wyżej jako ciągi publiczne, stanowią drogi wewnętrzne

³ Uchwała nr XL/331/2017 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 19 lipca 2017 r.

⁴ Uchwała nr XL/332/2017 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 19 lipca 2017 r.

6.2.2 Ruch kołowy.

W mieście na ulicach leżących w ciągu dróg krajowej nr 51 i wojewódzkich (nr 511 i 513) na ruch miejski nakłada się znaczny ruch tranzytowy. Szczególnie wzmożony ruch obserwuje się na drodze krajowej. Zgodnie z Generalnym Pomiarem Ruchu z 2015 roku ulicami Lidzbarka Warmińskiego leżącymi w ciągu drogi krajowej nr 51 przejeżdżało średnio ponad 12 tys. poj./dobę, z czego ponad 700 pojazdów stanowiły samochody ciężarowe (niecałe 6%). Ruch w roku 2015 był prawie o 10% wyższy w stosunku do roku 2010.

Ruch na drogach wojewódzkich jest niższy niż na drodze krajowej, choć stosunkowo wysoki odnotowano w 2015 roku na ulicy Olsztyńskiej – ponad 9 tys. poj./dobę. Na ulicach Orneckiej i Warmińskiej, leżących w ciągu drogi wojewódzkiej nr 513, średniodobowy ruch w 2015 r. był znacznie niższy i wyniósł odpowiednio: niecałe 5 tys. i 3,4 tys. poj./dobę.

Wobec obserwowanego corocznego wzrostu ruchu na głównych ulicach miejskich, za niezbędne uznaje się uwolnienie miasta od ruchu tranzytowego.

6.2.3 Komunikacja publiczna lokalna i regionalna.

W Lidzbarku Warmińskim trwają prace nad uruchomieniem komunikacji publicznej. Planowane jest realizacja trzech linii obejmujących niemal całe miasto. W celu uruchomienia linii autobusowych niezbędna będzie realizacja infrastruktury towarzyszącej tj. wiaty przystankowe, dojścia do przystanków, oświetlenie.

Miasto położone jest na trasie regionalnych kursów autobusów relacji Olsztyn – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce o znacznej częstotliwości połączeń komunikacji zbiorowej. Ponadlokalne połączenia autobusowe umożliwiają komunikację do niektórych sąsiednich ośrodków gminnych: Ornety, Jezioran i Górowa Iławeckiego. Wiele miejscowości sąsiadujących z Lidzbarkiem Warmińskim, a położonych poza wyżej wymienionymi kierunkami, obsługiwana była przez PKS Ostróda, który od lipca 2019 roku zawiesił realizowane połączenia.

W mieście nie funkcjonuje kolej. Połączenia kolejowe osobowe do Lidzbarka Warmińskiego funkcjonowały do 1996 roku, towarowe – do 1997 r. W latach 90-tych sukcesywnie zamykano kolejne odcinki linii kolejowych w okolicy miasta. W konsekwencji linię kolejową rozebrano, a teren zamknięty po byłej linii kolejowej zlikwidowano.

6.2.4 Infrastruktura lotnicza.

Na terenie miasta znajduje się lądowisko śmigłowcowe, należące do firmy Polmlek, figurujące w ewidencji wojsk lądowych Urzędu Lotnictwa Cywilnego od 2015 r.

6.2.5 Ruch rowerowy.

W Lidzbarku Warmińskim funkcjonuje międzyregionalna trasa rowerowa Green Velo. Została ona zrealizowana w ramach projektu "Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej" Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007–2013. Przebiega ona przez pięć województw wschodniej Polski, a na terenie województwa prowadzi od granicy z województwem pomorskim przez Elbląg, Braniewo, Pieniężno, Górowo Iławeckie, Lidzbark Warmiński, Bartoszyce, Węgorzewo, Gołdap do granicy z województwem podlaskim. W Lidzbarku Warmińskim poprowadzono ją w następującym przebiegu: granica gminy Lidzbark Warmiński – ul. Olsztyńska – Bulwar nad Łyną – ul. Prosta – ul. Reja – ul. Zamkowa – Fosa Zamkowa – ul. Orła Białego – ul. Akacyjowa – ul. Miodowa – ul. Warmińska – droga gruntowa – granica gminy Lidzbark Warmiński.

Do Lidzbarka Warmińskiego prowadzą również lokalne szlaki rowerowe, funkcjonujące na obszarze gminy wiejskiej Lidzbark Warmiński:

- a) Lidzbark Warmiński – Łaniewo – Kaszuny – Miejska Wola – Babiak – Bugi – Runowo – Workiejmy – Nowa Wieś Wielka – Redy Wielochowo – Lidzbark Warmiński.
- b) Lidzbark Warmiński – Wielochowo – Koniewo – Lidzbark Warmiński.
- c) Lidzbark Warmiński – Koniewo – Budniki – Kotowo – Morawa – Napraty – Stoczek Klasztorny – Kierwiny – Sarnowo – Lidzbark Warmiński.
- d) Lidzbark Warmiński – Łabno – Jarandowo – Kochanówka – Suryty – Blanki – Ośrodek „Świtez” – Medyny – Lidzbark Warmiński.

Obecnie nie posiadają one ustalonego i wytyczonego przebiegu na obszarze samego miasta i w celu zbudowania spójnego systemu dróg rowerowych niezbędne będzie wytyczenie brakujących odcinków.

Ponadto na funkcjonowanie komunikacji rowerowej w mieście wpływają trasy rowerowe zlokalizowane w jego bliskim sąsiedztwie, tj.:

- a) Ścieżka rowerowa „Szlakiem Kolejowym”: Orneta – Opin – Łaniewo – Lidzbark Warmiński (do granicy miasta),

- b) Warmińska Łynostrada: Olsztyn – Dobrze Miasto – Lidzbark Warmiński (w trakcie realizacji; w sąsiedztwie Lidzbarka Warmińskiego planowany jest przebieg fragmentem „Szlaku kolejowego” Orneta – Lidzbark Warmiński).

W Lidzbarku Warmińskim funkcjonują odcinki dróg dla rowerów oraz ciągów pieczo-rowerowych, wykorzystywane do celów komunikacyjnych (dojazdy do pracy, do usług) i rekreacyjnych. Brakuje przy tym spójności w ich przebiegach i koniecznie będzie budowanie połączeń między ścieżkami rowerowymi.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU INFRASTRUKTURY INWESTYCYJNEJ, TURYSTYCZNEJ I UZDROWISKOWEJ.

7.1 INFRASTRUKTURA INWESTYCYJNA.

W mieście Lidzbarku Warmińskim wyodrębniono teren o powierzchni około 22ha jako Podstrefa Lidzbark Warmiński stanowiącej część Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Są to tereny z doprowadzoną siecią wodociągową, kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej, elektroenergetycznej, gazowej. Zgodnie z obowiązującym planem miejscowym są to tereny przeznaczone na cele przemysłu, baz i składów. Zachętą dla potencjalnych inwestorów jest pomoc publiczna w postaci zwolnienia z podatku dochodowego z tytułu kosztów inwestycji lub utworzenia nowych miejsc pracy.

7.2 INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA.

Miasto Lidzbark Warmiński jest miastem o wysokim potencjale do rozwoju turystyki, która jest jedną z dominujących funkcji w mieście. Na potencjał rozwojowy w zakresie turystyki mają wpływ następujące czynniki:

1. Warunki przyrodnicze - przepływająca przez miasto rzeka Łyna, która wraz z najbliższym otoczeniem objęta jest prawną ochroną jako Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny na mocy Rozporządzenia nr 162 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny (Dz. Urz. Z 2008 r., nr 201, poz. 3154). Objęcie terenu prawną ochroną nakłada obowiązki, nakazy i zakazy, mające na celu zachowania obszaru w możliwie jak najlepszym stanie. Ponadto ok. 10% (53 ha) powierzchni miasta stanowią lasy i grunty leśne, sprzyjające turystyce i rekreacji, stanowiące Park Uzdrowski

w południowej części miasta. W południowo-zachodniej części miasta jest Góra Krzyżowa.

2. Rekreacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczych - zorganizowane szlaki kajakowe, szlaki piesze oraz szlak rowerowy.
3. Wody termalne oraz rozpoznawane w skali regionu i kraju Termy Warmińskie.
4. Uzdrowski charakter miasta – na obszarze obejmującym osiedle uzdrowskie Miasta Lidzbark Warmińskiego oraz dwa sołectwa gminy Lidzbark Warmiński: Medyny i Łabno Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 maja 2016 roku (Dz. U. z 2016r. poz. 757) oraz decyzją nr 80 Ministra Zdrowia znak MZ-OZU-520-1/WS/14 z dnia 10.09.2014r. utworzony został „Obszar Ochrony Uzdrowskiej Lidzbark Warmiński”, obejmujący łączną powierzchnię 1722,96 ha.
5. Warunki kulturowe będące generatorem rozwoju turystyki krajoznawczej. Najważniejsze zabytki to: zamek biskupów warmińskich z XIV w., Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego z XVIII w., mury obronne z XIV w., brama miejska „Wysoka” z XIV w., Oranżeria Krasickiego z XV w. czy cerkiew prawosławna pw. Św. Piotra i Pawła z XIX w.
6. Przynależność do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow.
7. Baza noclegowa i gastronomiczna.
8. Atrakcje sportowe i rekreacyjne takie jak: ośrodek termalny – Termy Warmińskie, Tor Motocrossowy, Góra Krzyżowa, stadion, liczne siłownie zewnętrzne, place zabaw dla dzieci, boiska, korty tenisowe.
9. Imprezy plenerowe, np. rekonstrukcja bitwy pod Heilsbergiem.

Cittaslow.

Miasto Lidzbark Warmiński należy do międzynarodowego ruchu Cittaslow, w którym miasta dążą do polepszenia jakości życia poprzez działania prospołeczne i prośrodowiskowe. Przystąpienie do programu pozwoliło na rozpoczęcie szerokiego, trwającego, programu rewitalizacji miasta. Program ten objął dziesięć projektów w ramach dwóch zintegrowanych przedsięwzięć oraz 46 projektów uzupełniających.

Szlaki kajakowe.

Na rzece płynącej przez miasto zorganizowano dwa szlaki kajakowe: szlak kajakowy na Łynie oraz szlak kajakowy Symsarna. Pierwszy z nich ma długość ok.

160 km i jest bardzo urozmaicona- częściowo spokojna i łagodna ale także wartka. Szlak ten biegnie przez: Olsztyn, Dobre Miasto, Lidzbark Warmiński, Bartoszyce i Sępólno.

Szlaki piesze.

Szlak Kopernikowski upamiętniający postać Mikołaja Kopernika, jest jednym z najważniejszych szlaków Warmii i Mazur. Szlak prowadzi przez zabytki związane z jego życiem i działalnością. Szlak rozpoczyna się w Olsztynie, a kończy we Fromborku. Szlak na terenie województwa warmińsko-mazurskiego ma długość 237 km.

Szlak Zamków Gotyckich to popularny szlak turystyczny w północnej Polsce. Obejmuje gotyckie zamki, w tym budynki krzyżackie, biskupie i kapitulne. Obejmuje m.in. Zamek Krzyżacki w Malborku, Zamek Kapituły Warmińskiej w Olsztynie czy Zamek biskupów warmińskich w Lidzbarku Warmińskim.

Szlak spacerowy czarny, czyli Szlak Doliną Symsarny ma swój początek w Lidzbarku Warmińskim na dworcu PKS. Prowadzi przez centrum miasta, ale zmierza w kierunku Doliny Symsarny. Charakterystyczne dla szlaku, na odcinku „naturalnym” jest prawie 30-metrowe zbocze pokryte czynnym osuwiskiem ziemnym. Szlak kończy się na Górze Krzyżowej (134 m n.p.m.) stanowiącej punkt widokowy na panoramę Lidzbarka Warmińskiego i okolic.

Szlaki rowerowe.

Przez Lidzbark Warmiński biegnie najdłuższy w Polsce szlak rowerowy – Green Velo, o długości ok. 2000 km. Szlak biegnie przez 5 województw we wschodniej części kraju. Zaczyna się w Elblągu, a kończy w Przemyśle. Ponadto przez Miasto bieżą lokalne trasy rowerowe.

7.3 INFRASTRUKTURA UZDROWISKOWA.

Lecznicze właściwości klimatu oraz występowanie naturalnych surowców w postaci wód leczniczych (GT-1) stały się podstawą do uznania części obszaru miasta i gminy Lidzbark Warmiński za obszar ochrony uzdrowiskowej. Łączna powierzchnia obszaru na terenie miasta Lidzbark Warmiński oraz dwóch sołectw gminy Lidzbark Warmiński (Medyny i Łabno) wynosi 17602,06 ha. Wyodrębniono trzy strefy uzdrowiskowe: strefa A –119,95 ha, powierzchnia na terenie miasta wynosi ok.

34 ha, strefa B -486,77 ha, powierzchnia na terenie miasta wynosi ok. 102 ha i strefa C -1116,24 ha, powierzchnia na terenie miasta wynosi ok. 143 ha. Konieczność wprowadzenia podziału miasta (poprzez wyodrębnienie Osiedla Uzdrawiskowego) wynikała z potrzeby oddzielenia uciążliwych dla funkcji uzdrawiskowej, terenów usługowych i przemysłowych występujących w północnej części Lidzbarka Warmińskiego. Samorząd Lidzbarka Warmińskiego po przeanalizowaniu założeń do operatu podjął decyzję wyodrębnienia pomocniczej jednostki (południowej części miasta) posiadającej walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej i uzdrawiskowej, która została potwierdzona uchwałą nr OR.BR.0007.65.2014 oraz nr OR.BR.0007.70.2014 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim. Wydzielone strefy ochrony uzdrawiskowej „A”, „B” i „C” na które składa się Osiedle Uzdrawiskowe w granicach miasta oraz dwa sołectwa: Medyny i Łabno o łącznej powierzchni 17602,06 ha, jest spójne z badaniami klimatu potwierdzonymi świadectwem Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. St. Leszczyńskiego PAN, z dnia 30 października 2013r. – nr DI-070-31/2013.

Prawne zasady oraz sposób zagospodarowania w poszczególnych strefach ochrony uzdrawiskowej określone zostały w przepisach odrębnych: uchwałach rady miejskiej, statucie „Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Lidzbark Warmiński” oraz operacie uzdrawiskowym sporządzonym dla powyższego obszaru.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.

8.1 ZAGROŻENIA NATURALNE.

Na terenie miasta zagrożeniami naturalnymi dla środowiska, zdrowia ludności, ich mienia mogą być klęski żywiołowe - powodzie i pożary oraz lokalne osuwiska ziemi. W wyniku obfitych, długotrwałych opadów deszczu, gradu lub wiosennych roztopów śniegu istnieje możliwość występowania okresowych podtopień.

8.2 ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE.

Na terenie miasta zlokalizowane są zakłady przemysłowe mogące być źródłem awarii przemysłowych zagrażających bezpieczeństwu ludności. Tereny przemysłowe koncentrują się w północnej części miasta w specjalnej strefie ekonomicznej. Jest to teren oddalony od centrum miasta, dodatkowo oddzielony

nasypem kolejowym stanowiącym barierę. Oprócz strefy ekonomicznej, zabudowa przemysłowa przyjęła formę rozproszoną i często jest położona w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, tworząc potencjalne niebezpieczeństwo dla mieszkańców. Największym zakładem w mieście jest mleczarnia zlokalizowana przy ul. Topolowej, w odległości 50m od osiedla domków jednorodzinnych.

Dodatkowym źródłem niebezpieczeństwa są wypadki komunikacyjne, zwłaszcza w sytuacji, gdy przez centrum miasta przebiega ważna droga krajowa, generująca największy ruch.

Jako zagrożenie należy potraktować także promieniowanie niejonizujące, którego źródłem jest występowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych, przy czym może one być wyeliminowane w wyniku zachowania odpowiednich odległości siedlisk ludności od sieci, wzdłuż których występuje pole elektromagnetyczne.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU, ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY ORAZ POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.

9.1 ISTNIEJĄCY STAN ZABUDOWY.

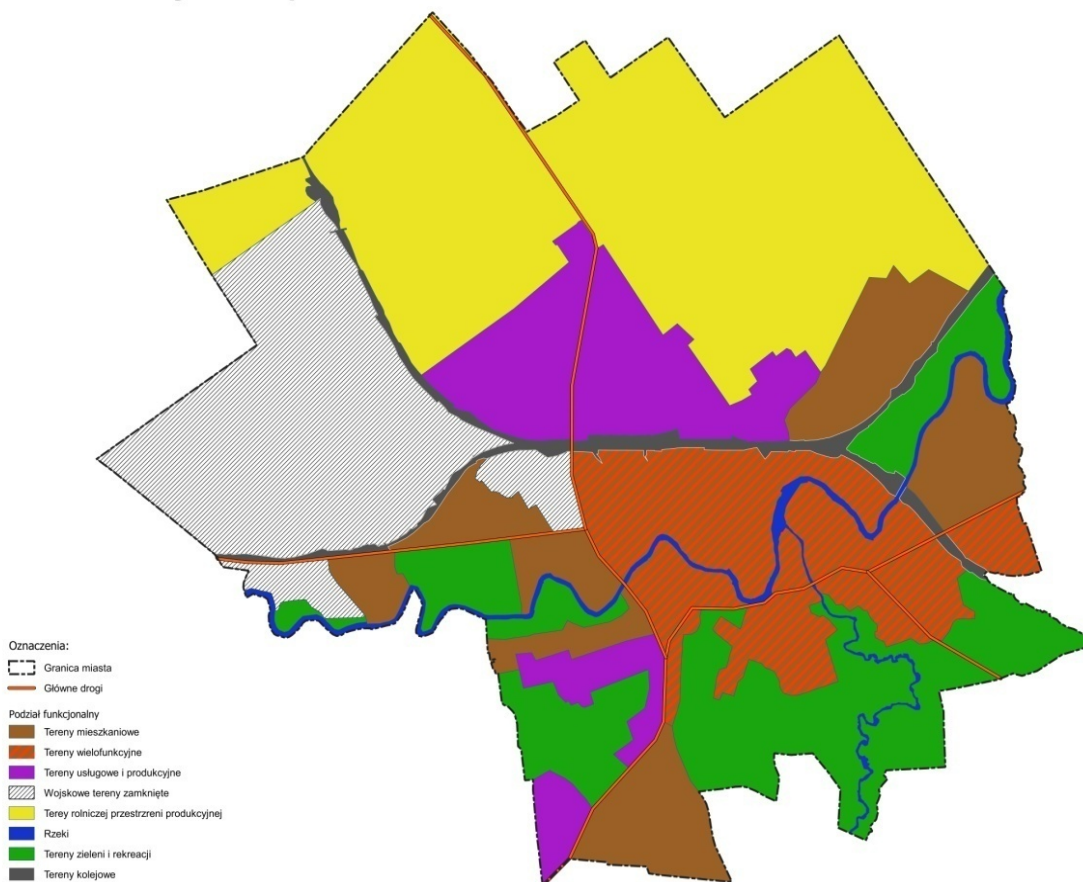
Istniejący stan zabudowy. Miasto Lidzbark Warmiński obejmuje obszar około 14,4km² i posiada dość zwartą strukturę. Można wyróżnić kilka charakterystycznych form kształtowania zabudowy:

- a) tereny wielofunkcyjnego centrum miejscowości,
- b) tereny zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej,
- c) tereny usługowe i przemysłowe,
- d) tereny zielone oraz związane z rekreacją,
- e) tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- f) tereny zamknięte (wojskowe).

Rozkład funkcjonalny miasta Lidzbarka Warmińskiego przedstawia rys.13

Podział funkcjonalny miasta Lidzbar Warmiński

źródło. opracowanie własne.

Duży wpływ na rozkład poszczególnych terenów ma historyczne położenie nad rzeką, wzdłuż której koncentruje się wielofunkcyjna zabudowa centrum oraz tereny mieszkaniowe. Inną ważnym elementem, kształtującym zabudowę, jest nieczynna linia kolejowa stanowiąca wyraźną barierę urbanistyczną, oddzielającą rozwijającą się strefę przemysłową od centrum miasta. Tereny zurbanizowane uzupełnione są terenami zielonymi, rolnymi oraz terenami zamkniętymi (wojskowymi).

Tereny wielofunkcyjnego centrum miejscowości.

Centrum miejscowości o powierzchni około 140ha, w którym obok funkcji mieszkalnych koncentrują się tereny usługowe oparte na bieżącej obsłudze mieszkańców, a także obiekty użyteczności publicznej związane z oświatą, kulturą,

ochroną zdrowia i bezpieczeństwem. Znajduje się tu również kilka zakładów przemysłowych oraz tereny zielone. Po wyodrębnieniu poszczególnych funkcji, tereny mieszkaniowe (jedno i wielorodzinne) zajmują powierzchnię około 80ha

Struktura urbanistyczna jest zwarta, a możliwość lokalizowania nowej zabudowy bardzo ograniczona. Ewentualny ruch budowlany może tu następować w wyniku przekształcania istniejącej tkanki miejskiej.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej.

Tereny o powierzchni około 180ha stanowiące kontynuację zabudowy śródmiejskiej, zlokalizowane przeważnie w oparciu o główne ciągi komunikacyjne. Występuje tu koncentracja funkcji mieszkaniowych (jedno i wielorodzinnych) uzupełniona podstawowymi usługami (w tym szkoła) i obiektami sportowymi (boiska).

Struktura urbanistyczna jest spójna, niewiele terenów pozostaje niezabudowanych. Jedyne około 10% terenu jest możliwa do dalszej zabudowy.

Tereny usługowe i przemysłowe.

Tereny o powierzchni około 148ha koncentrujące zabudowę przemysłową i usługową (zakłady produkcyjne, termy) z nieliczną zabudową mieszkaniową. Koncentracja tych terenów jest w południowej części miasta oraz w specjalnej strefie ekonomicznej położonej na północ od linii kolejowej. Teren o powierzchni 15ha obejmujący Termy Warmińskie położony jest w strefie uzdrowskiej.

Na południe od torów kolejowych, tereny przemysłowe i usługowe (z wyłączeniem term) są zabudowane w pełni i nie ma możliwości uzupełnienia. W odniesieniu do terenów związanych ze specjalną strefą ekonomiczną wolne od zabudowy pozostaje około 30% terenu. Odrębną kategorię stanowią Termy Warmińskie. Teren ten zabudowany jest w około 40%, przy czym ze względu na swoją specyfikę przewiduje się, że ewentualna rozbudowa będzie związana z rozwojem obiektu, w tym na potrzeby tworzonej infrastruktury uzdrowskiej.

Tereny zielone oraz związane z rekreacją.

Obszar o powierzchni około 220ha obejmujący zagospodarowane i niezagospodarowane tereny zielone, obejmujące także cmentarze i ogródki działkowe. Dużą część terenu stanowią lasy na południu miasta. Pomimo tego że zabudowania związane są głównie z cmentarzami i ogródkami działkowymi, a

większość terenu pozostaje niezabudowana, możliwości lokalizowania nowej zabudowy są mocno ograniczone.

Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Rozległe niezabudowane tereny w północnej części miasta. Zajmują powierzchnię około 430ha. Teren stanowiący rezerwę na dalszy rozwój miasta.

Tereny zamknięte (wojskowe).

Teren o powierzchni około 230ha położony w zachodniej części miasta. Ze względu na status terenu zamkniętego, teren nie został objęty analizą.

Pozostałe

Pozostałe tereny (rzeki, dawne tereny kolejowe) zajmują około 60ha.

9.2 SYTUACJA PLANISTYCZNA

Większość terenów miasta, w tym wszystkie tereny zabudowane, posiada obowiązujące plany miejscowe. Bez planów pozostają tereny zamknięte oraz tereny rolne na północy miasta. Plany miejscowe koncentrują się na porządkowaniu istniejących terenów zabudowanych oraz wskazują na potencjalne kierunki rozwoju zabudowy.

Wykaz planów miejscowych obowiązujących na terenie miasta:

1. Uchwała Nr XXXVI/282/09 z dnia 15 kwietnia 2009 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego Nr 76 poz. 1257 z dnia 08 czerwca 2009 r.).
2. Uchwała NR LIII/380/10 z dnia 31 marca 2010 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 77, poz. 1247 z dnia 4 czerwca 2010r.).
3. Uchwała Nr OR.BR.007.64.2012.EK z dnia 12 września 2012 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 listopada 2012r., poz. 3148).
4. Uchwała NR OR.BR.0007.84.2013.EK z dnia 30 października 2013 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 06 lutego 2014 r., poz. 498).

5. Uchwała NR XXXI/233/2016 z dnia 30 listopada 2016 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko - Mazurskiego poz. 322 z dnia 16 stycznia 2017 r.).
6. Uchwała NR XXXIX/309/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2017r., poz. 3330).
7. Uchwała NR XLIII/341/2017 z dnia 20 września 2017 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 listopada 2017r., poz. 4513).
8. Uchwała NR LX/461/2018 z dnia 26 września 2018 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dn. 26 listopada 2018r., poz. 5084).
9. Uchwała NR LXI/482/2018 z dnia 25 października 2018 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dn. 12 grudnia 2018r., poz. 5358).
10. Uchwała NR XIX/149/2020 z dnia 21 lutego 2020 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dn. 21 kwietnia 2020r., poz. 1820).

9.3 TERENY MOŻLIWE DO ZABUDOWANIA NA PODSTAWIE OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH.

Większość terenów, obecnie niezabudowanych, wskazanych do zabudowy w planach miejscowych, położonych jest na północ od dawnej linii kolejowej. Są to duże, zwarte kompleksy mające w przyszłości stać się nową tkanką miejską. Na południu miasta nowe tereny pod zabudowę wyznaczone są w sposób umiarkowany i stanowią rozwój istniejących osiedli.

Łącznie w planach miejscowych wyznaczonych jest około 130ha pod nową zabudowę. Z czego 95ha stanowią tereny na północ od dawnej linii kolejowej a 35ha na południe.

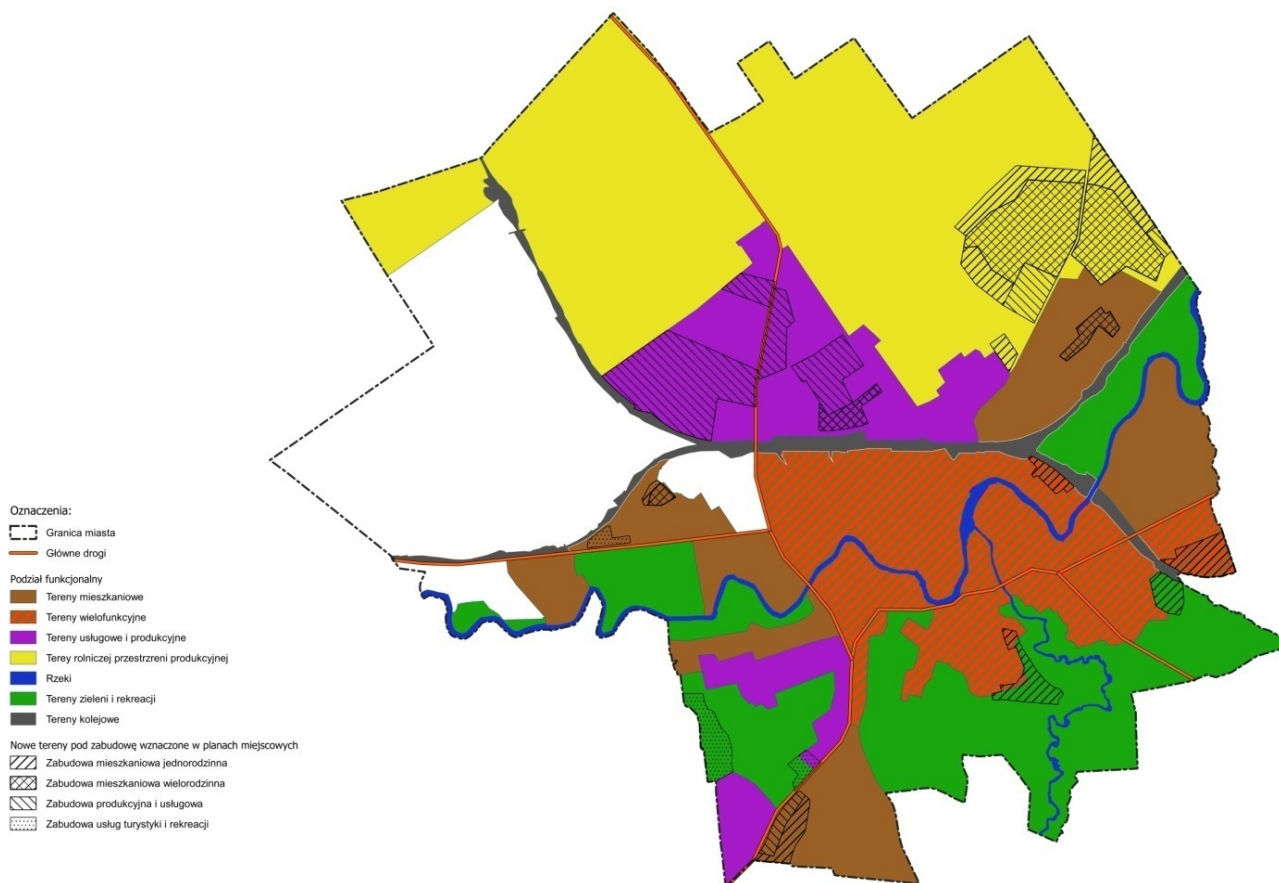
Pod względem funkcjonalnym obowiązujące plany wyznaczają 50ha (z czego 40ha w strefie ekonomicznej) na zabudowę produkcyjną i usługową, 35ha na zabudowę mieszkaniową wielorodzinną (w tym mieszkaniowo usługową), 25 na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz 10ha na zabudowę usług sportu i turystyki. Należy przy tym zwrócić uwagę, że tereny pod usługi i przemysł są wskazane do rozwoju w ramach istniejących struktur urbanistycznych opisanych w pkt. 1 stanowiąc ich uzupełnienie (za wyjątkiem terenu usługowego wyznaczonego przy projektowanym osiedlu mieszkalnym we wschodniej części miasta). Tereny pod

zabudowę mieszkaniową stanowią kontynuację istniejących osiedli oraz tworzą jedno dodatkowe osiedle we wschodniej części miasta.

Rys 14.

Niezabudowane tereny wyznaczone w obowiązujących planach miejscowych pod nową zabudowę

źródło. opracowanie własne.

9.4 WYPOSAŻENIE W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ.

Obecnie niemal cała zabudowa w mieście posiada uzbrojenie w podstawową infrastrukturę techniczną. Z sieci wodociągowej korzysta 99% mieszkańców, a z kanalizacji sanitarnej 92%. Ze względu na to, że tereny przeznaczone w planach miejscowych pod nową zabudowę przylegają do istniejących struktur miejskich w większości są uzbrojone lub są położone w sąsiedztwie sieci możliwych do rozbudowy. Wyjątkiem są tereny mieszkaniowo usługowe we wschodniej części miasta, które będą wymagały kompleksowych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej.

W odniesieniu do obsługi komunikacyjnej, wszystkie tereny zabudowane i wyznaczone pod zabudowę posiadają dostęp do sieci dróg publicznych. W przypadku terenów mieszkaniowo-usługowych we wschodniej części miasta wraz z rozwojem zabudowy konieczne będzie uzupełnienie podstawowego układu komunikacyjnego o drogi lokalne rozprowadzające ruch.

9.5 OBECNA SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.

W przeciągu ostatnich lat liczba ludności w mieście Lidzbark Warmiński spadała, od 16692 w 2010r. do 15820 w 2018 r. czyli o ponad 5%. Na spadek liczby ludności wpływ miały zarówno ujemny wskaźnik migracji, w wyniku którego ubyło 531 osób oraz ujemny przyrost naturalny (spadek o 341 osób).

9.6 MOŻLIWOŚCI FINANSOWE GMINY WYKONANIA SIECI KOMUNIKACJI ORAZ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ.

Sytuacja finansowa miasta jest stabilna. Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową na koniec 2019 r. kwota długu miasta wyniesie 26mln zł przy planowanych dochodach wynoszących 91mln zł, co przekłada się na zadłużenie w wysokości 28%. W ostatnich trzech latach poziom deficytu się zwiększał, jednak można znaleźć okresy, w których dług miasta się zmniejszał. Zgodnie z prognozą w przyszłych latach przewiduje się stopniowe obniżanie zadłużenia.

Miasto sukcesywnie przeznacza środki z budżetu na modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zarówno dla istniejących osiedli, jak i dla terenów rozwojowych (np. rozbudowa obsługi komunikacyjnej specjalnej strefy przemysłowej). Co roku w budżecie miasta ujętych jest kilkadziesiąt inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także społecznej. Zgodnie z Zarządzeniem NR SE.0050.36.2019.MG Burmistrza Lidzbarka Warmińskiego z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie sprawozdania rocznego z wykonania budżetu miasta Lidzbarka Warmińskiego za 2018 r. realizowano 42 zadania związane z realizacją wydatków majątkowych z czego większość związana była z infrastrukturą techniczną i drogami oraz infrastrukturą społeczną.

Należy zwrócić uwagę miasto niemal w całości wyposażone jest w infrastrukturę techniczną oraz zabezpieczającą podstawowe potrzeby obsługę komunikacyjną. Zapotrzebowanie na nową infrastrukturę techniczną będzie się pojawiało w przypadku zabudowywania nowych terenów, zgodnie z bieżącymi

potrzebami. Finansowanie inwestycji infrastrukturalnych może pochodzić z budżetu miasta w tym przy udziale dofinansowania z funduszy strukturalnych oraz udziału inwestora (np. przy realizacji nowego osiedla mieszkaniowego wielorodzinnego).

Sytuacja finansowa gminy pozwala na sukcesywne zaopatrzenie w niezbędną infrastrukturę techniczną, komunikacyjną i społeczną zarówno na terenach zabudowanych jak i planowanych do zabudowy

9.7 OKREŚLENIE ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIASTA LIDZBARKA WARMIŃSKIEGO.

Zabudowa mieszkaniowa.

Lidzbark Warmiński jako miasto odgrywa ważną rolę w regionie. Jest to siedziba i zarazem największe miasto w powiecie Lidzbarskim. Ponadto miasto jest istotnym punktem na drodze krajowej nr 51 pomiędzy Olsztynem a granicą z Obwodem Kaliningradzkim. Miasto zapewnia obsługę mieszkańców (miasta i gmin sąsiednich) w zakresie zdrowia, oświaty i kultury oraz administracji. Zgodnie z „Prognozą ludności gmin na lata 2017 – 2030” Głównego Urzędu Statystyczny, Warszawa, sierpień 2017 r. w 2030 r. liczba ludności w mieście zmniejszy się do 14683 osób. Zwiększy się również liczba osób w wieku poprodukcyjnym z 21,6 do 26,6% w roku 2030. W związku ze zmianami demograficznymi będzie się także zmieniała struktura zatrudnienia. Wraz ze starzeniem społeczeństwa zacznie spadać liczba ludności w wieku produkcyjnym z 61,9% do 54,4% w roku 2030. W przypadku spełnienia się prognoz GUS między rokiem 2017 a 2030 liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o 1761 osób. Brak jest natomiast danych mogących świadczyć, że spadnie zapotrzebowanie na pracowników, a wręcz wraz ze starzeniem społeczeństwa potrzeba będzie dodatkowych pracowników do ich obsługi (pielęgniarki, opiekunów społecznych itp.). Brakujących pracowników będą mogli zastąpić imigranci zarobkowi, którzy w większości przypadków nie będą wliczani do ogólnej liczby mieszkańców.

Należy także zwrócić uwagę, że na przestrzeni lat zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania. Od 57,1m² (20,0m² na osobę) w 2002 r. do 59,3m² (24,0m² na osobę) w 2018 r. co daje średnioroczny wzrost o 0,13m² (0,25m² na osobę). W perspektywie 30lat przewiduje się dalszy wzrost średniej powierzchni użytkowej mieszkań do wartości 63,2m². Wobec powyższego należy uznać, że

zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wzrośnie tylko z tego tytułu o 6-7%.

Powyższe założenia wyraźnie korelują z danymi dotyczącymi powierzchni użytkowej mieszkań w Lidzbarku Warmińskim. Zgodnie z danymi GUS, wartość powierzchni użytkowa mieszkań wzrosła w mieście z 298 259m² w 2000 r. do 380 274m² w 2018 r., co przekłada się na roczny wzrost na poziomie 4556m² rocznie. Oznacza to, że pomimo spadku liczby ludności o ponad 5% (z 16681 osób w roku 2000 do 15820 osób w roku 2018) powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła niemal o 28%. Pokazuje to wyraźnie, że mniejsza liczba mieszkańców nie jest jednoznaczna ze zmniejszeniem zapotrzebowania na mieszkania.

Przewiduje się kontynuowanie istniejących trendów (tj. spadku liczby ludności, przy jednoczesnym zwiększaniu powierzchni użytkowej mieszkań oraz napływu migrantów zarobkowych). Dalsze utrzymanie trendu z lat 2000 – 2018, w perspektywie 30-letniej spowoduje powstanie 136 680m² nowej powierzchni użytkowej mieszkań (4556m² średniorocznego wzrostu powierzchni użytkowej mieszkań x 30lat).

Zgodnie z szacunkami w pkt. 1 łącznie na terenie miasta zabudowa mieszkaniowa zajmuje około 260ha, przy około 380tyś powierzchni użytkowej mieszkań. Wynika z tego, że średnio w mieście na 1ha zabudowy mieszkaniowej przypada 1,46tyś m² powierzchni użytkowej mieszkań. Biorąc pod uwagę prognozowane zapotrzebowanie na mieszkania (około 136tyś m² powierzchni użytkowej w perspektywie 30 letniej) potrzebne będzie wyznaczenie około 90ha nowych terenów pod zabudowę (jedno i wielorodzinną).

Obecnie w planach miejscowych wyznaczonych jest 60ha niezabudowanych terenów pod funkcje mieszkalne (jedno i wielorodzinne), dlatego też możliwe jest wskazanie dodatkowych 30ha (90ha zapotrzebowania – 60ha niezabudowanych terenów wyznaczonych w planach miejscowych na cele zabudowy mieszkaniowej).

Zabudowa usługowa i produkcyjna.

Dla zabudowy usługowo produkcyjnej nie można jednoznacznie określić zapotrzebowania na powierzchnię użytkową oraz wielkości działek, na której jest lokalizowana. Zabudowa usługowa w centrum, związana z obsługą mieszkańców (tj. sklepy, usługi, centra handlowe), często będzie się charakteryzować dużą intensywnością i dążyć będzie do jak największej powierzchni użytkowej względem

powierzchni działki. Z drugiej strony, duże zakłady produkcyjne czy bazy logistyczne będą się charakteryzować dużą terenochłonnością, czyli powierzchnia użytkowa względem powierzchni działki będzie zdecydowanie mniejsza niż przy usługach bezpośrednio obsługujących mieszkańców. Biorąc pod uwagę skalę opracowania, strukturę miasta oraz istniejącą zabudowę przemysłową i usługową, na potrzeby studium przyjmuje się że udział powierzchni użytkowej do powierzchni działki dla zabudowy usługowej i produkcyjnej wynosi 0,7.

W odniesieniu do zabudowy produkcyjnej i usługowej możemy wyróżnić obiekty związane z bieżącą obsługą mieszkańców, zlokalizowane przede wszystkim w centrum miejscowości, rozproszone tereny przemysłowe w centrum oraz obiekty (tereny) przemysłowe i usługowe o zasięgu ponadlokalnym. Do takich obiektów (terenów) można zaliczyć specjalną strefę ekonomiczną, zakład mleczarski oraz infrastrukturę związaną z uzdrowiskiem.

Obiekty przemysłowe w centrum miejscowości, często są w kiepskim stanie technicznym tworząc tereny zdegradowane. Położone są na styku z zabudową mieszkaniową, często stanowiąc źródło uciążliwości. Przewiduje się stopniowe wyprowadzanie zakładów przemysłowych z tego terenu i przekształcanie tych terenów powodując podniesienie poziomu życia okolicznych mieszkańców. Dotyczy to terenów z zabudową przemysłową o powierzchni około 7ha (4,9tyś m² powierzchni użytkowej), co przekłada się na równoważne zapotrzebowanie na tego typu tereny w innej części miasta.

Zabudowa związana z bieżącymi potrzebami ludzi rozwijała się równolegle z zabudową mieszkalną i na terenach już zabudowanych nie przewiduje się licznych nowych inwestycji. Zapotrzebowanie na nową zabudowę tego typu w istniejących strukturach będzie się odbywało poprzez uzupełnianie lub korektę istniejącego przeznaczenia terenów określonego w planach miejscowych. Przewiduje się natomiast powstanie nowych obiektów usługowych wraz z powstawaniem nowych osiedli mieszkaniowych (zwłaszcza we wschodniej części miasta) jednakże będzie się odbywać w ramach terenu przewidzianego pod zabudowę, zgodnie z obowiązującymi planami miejscowymi.

W odniesieniu do specjalnej strefy ekonomicznej, jest to teren uzbrojony, atrakcyjnie położony względem centrum miasta i dróg publicznych. Powyższe cechy sprawiają, że teren przyciąga inwestycje, przekształcając się w zwartą dzielnicę przemysłową. Obecnie możliwe do zagospodarowania pozostaje około 40ha terenu

(28tyś m² powierzchni użytkowej), przy czym, tereny te sukcesywnie się zmniejszają. Na rok 2020 planowane jest rozpoczęcie inwestycji na terenie o powierzchni 3,31ha stanowiącego ponad 8% całego terenu. Powstające duże zakłady produkcyjne, przekładają się ponadto na rozwój lokalnych niewielkich przedsiębiorstw włączanych do ich obsługi lub ich łańcuchów dostawców. Przy utrzymaniu istniejącego tempa wprowadzania nowych zakładów przemysłowych i usługowych, istniejąca rezerwa terenu powinna zaspokoić potrzeby miasta w perspektywie 15 letniej. W dalszej perspektywie (do 30lat) przewiduje się, że konieczne będzie powiększenie strefy ekonomicznej o połowę istniejących terenów wolnych (tj. o około 20ha - 14tyś m² powierzchni użytkowej).

Zakład mleczarski, o powierzchni 7,3ha zlokalizowany jest w sąsiedztwie istniejących terenów mieszkaniowych oraz powstającego uzdrowiska. Zakład rozwija się, zwiększając moce przerobowe, a także potencjał technologiczny (centrum badawczo-rozwojowe). Teren, na którym zlokalizowany jest zakład jest mocno zainwestowany i nie posiada dużych rezerw terenowych. Brak jest także wolnych terenów wokół zakładu, na które mogłaby następować ekspansja zakładu. Przewiduje się jego dalszy rozwój. Biorąc pod uwagę planowany rozwój zaplecza technologicznego, które ma zapewnić możliwość prowadzenia badań na skalę przemysłową (zgodnie z kierunkiem rozwoju określonym przez zakład) oraz dalsze zwiększanie produkcji, w perspektywie 30 – letniej, przewiduje się zapotrzebowanie na nowe tereny stanowiących połowę obecnej wielkości zakładu (tj. 3,5-4ha – 2,5 – 2,8tyś m² powierzchni użytkowej), przy czym ze względu na istniejące sąsiedztwo rozbudowa zakładu będzie musiała przenieść się do innej części miasta.

Tereny związane z powstaniem uzdrowiska, w tym Termy Warmińskie, położone są w południowej części miasta. Uzdrowisko jest na początkowym etapie tworzenia dlatego nie można precyzyjnie przewidzieć faktycznego zapotrzebowania na tereny pod zabudowę stanowiącą infrastrukturę dla uzdrowiska. Uzdrowisko w dużym stopniu korzysta z powiązań z istniejącymi terenami zielonymi i wodami, co powoduje wysoką terenochłonność przy jednoczesnym niewielkim udziale powierzchni zabudowanych i przekształconych. Odrębną kwestią jest teren Term Warmińskich położonych w strefie C uzdrowiska i stanowiącej naturalne jej uzupełnienie. W związku ze zwiększonym ruchem turystycznym (wynikającym z powstania uzdrowiska) przewiduje się rozwój term, przy czym rezerwa terenu

przeznaczona na cele usługowe w planach miejscowych wokół term jest wystarczająca w perspektywie 30 letniej.

Biorąc pod uwagę rolę miasta w regionie oraz położenie w niewielkiej odległości od Obwodu Kaliningradzkiego, przewiduje się realizację jednego lub dwóch wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni 8ha (5,6tyś m² powierzchni użytkowej) każdy. W związku z brakiem odpowiedniej rezerwy na tego typu obiekty w granicach miasta, w tym także w ramach przeznaczenia określonego w planach miejscowych, konieczne jest wyznaczenie w studium nowych terenów pod dwa wielkopowierzchniowe obiekty handlowe.

Zatem łączne zapotrzebowanie na nowe tereny usługowe i przemysłowe w perspektywie 30 letniej wynosi około 87ha (z czego 40ha niezabudowanych terenów w strefie ekonomicznej przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych). Przekłada się to na około 60,9tyś m² powierzchni użytkowej.

Obecnie w planach miejscowych wyznaczonych jest 50ha niezabudowanych terenów pod funkcje usługowe i przemysłowe, dlatego też możliwe jest wskazanie dodatkowych 37ha (87ha zapotrzebowania – 50ha niezabudowanych terenów wyznaczone w planach miejscowych) na cele usługowej i przemysłowej.

Zabudowa usługowa i produkcyjna – analiza zmian w zapotrzebowaniu na rok 2022.

W związku z przeprowadzonym bilansem terenów wykonanym na potrzeby studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego przyjętego uchwałą nr XXXII/208/2020 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 25 listopada 2020 r., określone zostało m.in. zapotrzebowania na tereny przemysłowe na poziomie 87ha, czyli 2,9ha rocznie. Zapotrzebowanie na zabudowę w pespektywie 30 letniej zostało określone względem III kwartału 2019 r.

Miasto przygotowało atrakcyjne tereny przemysłowe w specjalnej strefie ekonomicznej, które w założeniu miały wystarczyć na 15lat dla powstawania nowych zakładów przemysłowych jak i przenoszenia istniejących zakładów z centrum miasta. Jednak przyjęte założenia okazały się mocno niedoszacowane, a dynamika zajmowania terenów przemysłowych wyraźnie przyspieszyła. Pomimo spowolnienia gospodarczego wywołanego pandemią COVID 19, nie zauważono spadku zainteresowania terenami przemysłowymi w Lidzbarku Warmińskim, jak również

wstrzymywania rozpoczętych inwestycji. Dodatkowo tylko w latach 2020 i 2021 miasto Lidzbark Warmiński oddało w użytkowanie wieczyste grunty przeznaczone na cele przemysłowe i składowe o łącznej powierzchni ponad 8ha. Natomiast zgodnie z art. 33 ust 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899) w nawiązaniu do art. 240 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.) w przypadku niewykorzystania nieruchomości zgodnie z ustaleniami zawartymi w umowie, a w szczególności niezabudowanie ich w określonym terminie użytkowanie wieczyste może wygasnąć. Zatem oddanie w użytkowanie wieczyste powoduje, że teren nie jest przedmiotem spekulacji, a faktycznie będzie zabudowy na potrzeby nowych zakładów produkcyjnych i składów. Wobec pandemii COVID 19, wprowadzeniu lockdownów oraz ograniczeń pracy jednostek administracyjnych (np. zdalna obsługa klienta) zwiększyła się czasochłonność samego projektowania jak i procedur administracyjnych, co spowodowało opóźnienie w fizycznym powstaniu obiektów. Jednakże nie ograniczyło zapotrzebowania na same tereny (zwłaszcza przemysłowe). Zgodnie z danymi Urzędu na terenach oddanych w użytkowanie wieczyste w trakcie są działania zmierzające do zagospodarowania (zabudowania tych terenów) zgodnie z zapisami umowy i brak jest podstaw by stwierdzić, że zabudowa ta nie powstanie, a sam teren wróci do puli terenu dostępnego do zagospodarowania na cele przemysłowe.

Oprócz oddania w użytkowanie wieczyste, część terenów w specjalnej strefie ekonomicznej zostało także sprzedanych i na większości terenów są prowadzone działania mające na celu ich zagospodarowanie. Od czasu sporządzenia bilansu terenów na potrzeby edycji studium z 2020 r. tylko w ramach specjalnej strefy ekonomicznej zostały wydane dwa pozwolenia na budowę (budynku produkcyjnego oraz produkcyjno – magazynowego) na działkach dotychczas niezabudowanych. Są to działki o łącznej powierzchni 2,3ha i nie są przedmiotem ww. użytkowania wieczystego.

Przygotowana specjalna strefa ekonomiczna okazała się tak atrakcyjna, że na rok 2022 r. w całości została sprzedana lub oddana w użytkowanie wieczyste i teren, który w założeniu miał wystarczyć na 15lat został wyczerpany w niespełna trzy lata, w tym:

- 8ha zostało oddanych w użytkowanie wieczystym, na których inwestycje są w trakcie i jeśli nie zostaną realizowane w określonym czasie, umowa na

oddanie w użytkowanie wieczyste zostanie rozwiązana (zatem nie mogą służyć spekulacjom gruntowych, a muszą być faktycznie zagospodarowane);

- 2,3ha obejmują działki z prawomocnym pozwoleniem na budowę;
- pozostałe tereny, na których trwają prace zmierzające do rozpoczęcia inwestycji.

Zatem biorąc pod uwagę wyłącznie specjalną strefę ekonomiczną, zważywszy tylko na działki oddane w użytkowanie wieczyste oraz działki z wydanym prawomocnym pozwoleniem na budowę, teren na cele przemysłowo-składowe został ograniczony o 10,3ha w dwa i pół roku. Należy podkreślić, że zakładane pierwotnie zapotrzebowanie (w skali całego miasta) wyniosło 2,9ha rocznie (tj. 7,3ha w dwa i pół roku). Zatem zapotrzebowanie na tereny przemysłowe i składowe zostało niedoszacowane na poziomie 1,2ha rocznie

$$(10,3\text{ha} - 7,3\text{ha}) / 2,5\text{rok} = 1,2\text{ha/rocznie}$$

Gdzie:

10,3 ha - wykorzystany zasób terenów w specjalnej strefie ekonomicznej, w ciągu 2,5roku;

7,3 - zakładane zapotrzebowanie na tereny przemysłowo składowe w ciągu 2,5 roku;

Wobec powyższego zapotrzebowanie na tereny przemysłowe w perspektywie 30letniej (biorąc pod uwagę działania inwestycyjne tylko w specjalnej strefie ekonomicznej) zostało niedoszacowane o 36ha.

Dodatkowo, poza specjalną strefą ekonomiczną, od czasu poprzedniego bilansu terenów, zostało wydanych 7 pozwoleń na budowę, które dotyczyły budowy zupełnie nowych budynków produkcyjnych i magazynowych oraz 3 pozwolenia na budowę związanych z rozbudową istniejących budynków. Większość z tych inwestycji została zrealizowana.

Jednocześnie zapotrzebowanie na nowe tereny nie zmalało i wielu inwestorów zwraca się do Urzędu z zapytaniem o tereny, na których mogą rozwijać obecną działalność lub tworzyć zupełnie nowe przedsiębiorstwa. W związku z wyczerpaniem rezerwy terenu w specjalnej strefie ekonomicznej, który w założeniach miał wystarczyć na 15lat, konieczne jest przygotowanie nowych terenów przemysłowo –

składowych. Co prawda w edycji studium z 2020 r. przewidziano dodatkowe tereny przemysłowe, jednak w związku z wyczerpaniem rezerwy w specjalnej strefie ekonomicznej muszą one być szybciej przygotowane i odpowiednio uzbrojone, a co za tym idzie włączone do obecnej puli terenów przemysłowych. Jednocześnie, mając na uwagę czasochłonność i kapitałochłonność przygotowania tego typu terenów, miasto już teraz musi szukać nowych terenów, aby zapewnić ciągłość przy rozwoju istniejących zakładów jak i powstawaniu nowych. Dlatego też, w perspektywie długofalowej należy wskazać nowe tereny, które będą mogły służyć rozwojowi funkcji przemysłowych i składowych i które będą sukcesywnie przygotowywane pod rozwój zabudowy.

W związku z powyższym tereny, wskazane w uchwale nr LII/382/2022 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka Warmińskiego, o dotychczasowej funkcji zabudowy produkcyjnej z odnawialnych źródeł energii -Energetyki słonecznej (które już przeznaczono na szczególne cele produkcyjne) należy objąć możliwością zabudowy w kierunku produkcyjno-składowym. Tereny objęte uchwałą zajmują łącznie 29,5ha, czyli obejmują mniejszą powierzchnię niż wynika z niedoszacowanego zapotrzebowania w perspektywie 30-to letniej. Przy czym w celu realizacji strefy buforowej chroniącej projektowane osiedle mieszkaniowe, dla części terenu (położonego najbliżej projektowanego osiedla) wskazane jest pozostawienie wyłącznie zabudowy związanej z odnawialnymi źródłami energii.

Po przeanalizowaniu rozkładu przestrzennego istniejącej i projektowanej zabudowy, istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, tereny te są optymalne jako rezerwa dla długofalowego rozwoju strefy przemysłowej miasta Lidzbarka Warmińskiego. Pozwoli to także na uzyskanie synergii wynikającej z koncentracji funkcji przemysłowych, przy uwzględnieniu ochrony terenów mieszkaniowych.

Wskazuje się przy tym, że produkcja z OZE dalej jest możliwa jako funkcja podstawowa lub uzupełniająca

Tereny związane z instalacjami odnawialnych źródeł energii OZE.

W związku z dynamicznym rozwojem i budową nowych instalacji do produkcji energii z OZE, przewiduje się pojawienie zapotrzebowania na takie tereny w

granicach miasta. Dotyczy to instalacji produkujących energii z promieniowania słonecznego oraz źródeł geotermalnych. W mieście brak jest obecnie skoncentrowanych skupisk instalacji OZE, nie mniej biorąc obecne trendy oraz możliwości uzyskania dofinansowania przewiduje się zapotrzebowanie na 50ha powierzchni pod OZE. Z tego 20ha w ramach terenów zabudowy produkcyjnej (np. jako uzupełnienie budynków, montaż instalacji na dachach budynków) oraz 30ha jako teren tylko pod OZE.

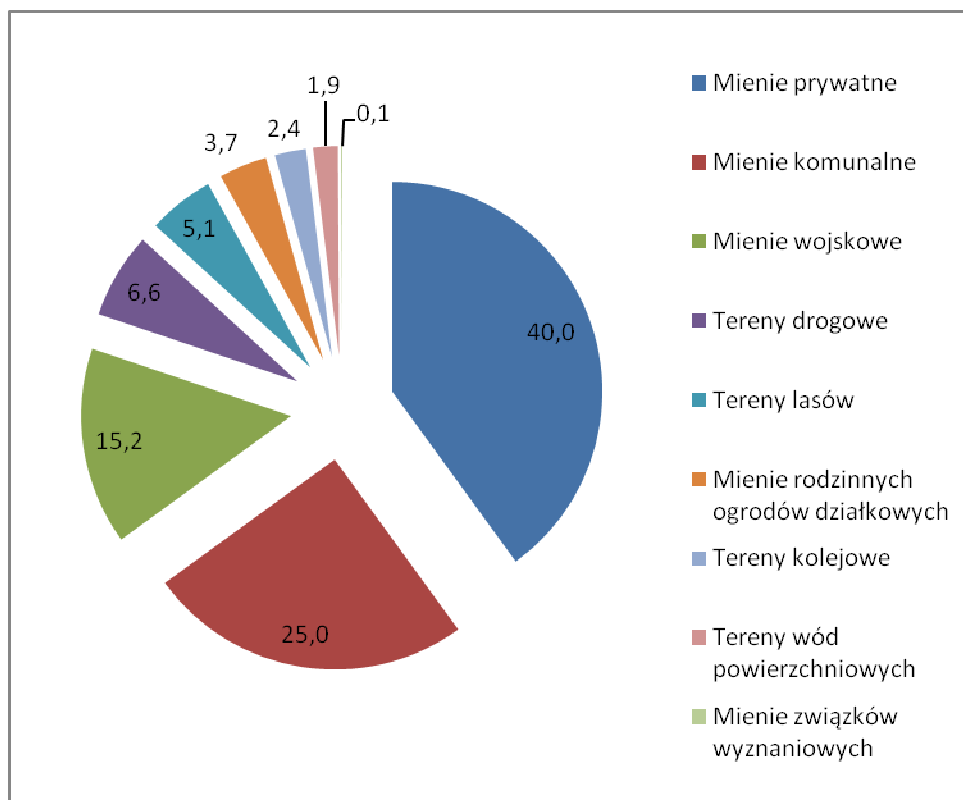
Tereny zielone oraz związane z rekreacją.

Miasto Lidzbark posiada liczne tereny zielone i związane z rekreacji i nie przewiduje się zapotrzebowania na nowe duże tereny zielone lub rekreacyjne. Przekształcenia w tym kierunku będą związane z lokalnymi uzupełnieniami dążącymi do stworzenia spójnego systemu, jednak będzie się to odbywało głównie poprzez rewitalizację istniejących terenów.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW.

Największą część gruntów w mieście stanowi mienie prywatne (40%). Znaczny udział posiadają także grunty komunalne (25%) oraz tereny wojskowe (15,2%), a także tereny dróg oraz kolei które zajmują łącznie 11,7% powierzchni miasta.

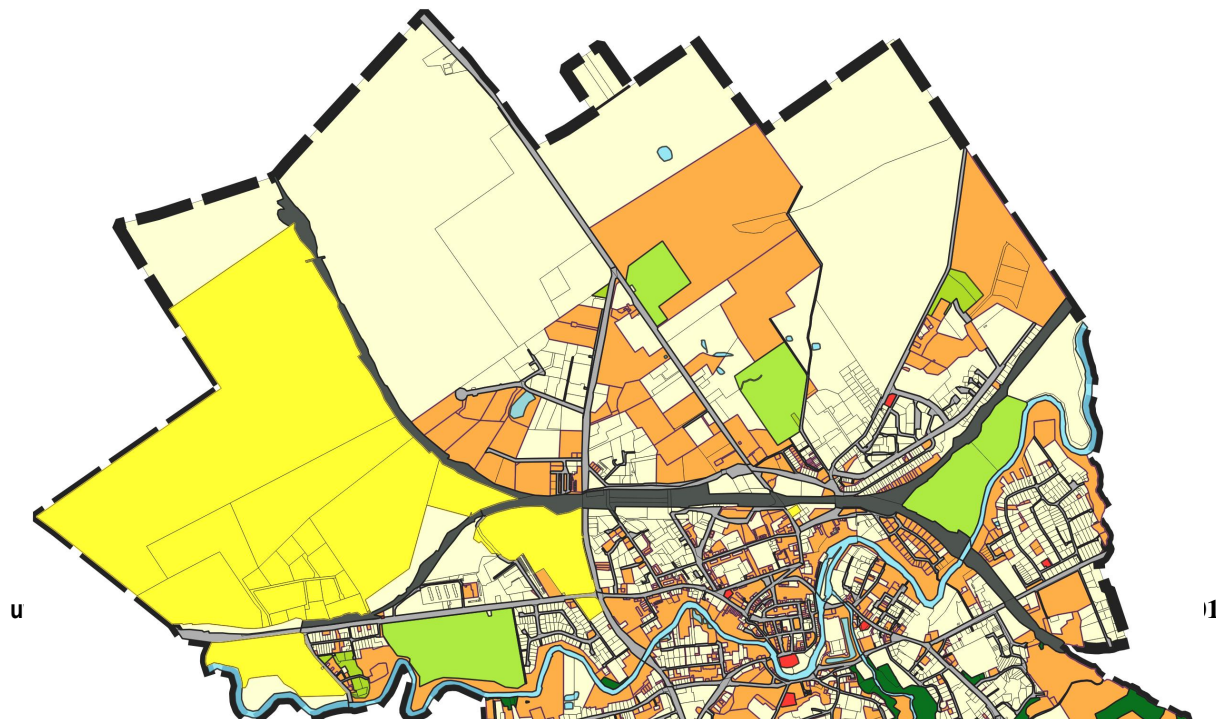
Wykres 14 Struktura władania w Lidzbarku Warmińskim.

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim

Przestrzenny rozkład struktura władania gruntów w mieście została przedstawiona na rys. 15.

Rys. 15. Struktura władania gruntów w Lidzbarku Warmińskim

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego
w Lidzbarku Warmińskim

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.

Na terenie miasta Lidzbarka Warmińskiego, na podstawie niżej wymienionych przepisów odrębnych chronione są:

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017r. **Prawo Wodne:**

- ujęcia wody ze strefami ochrony;
- wody podziemne, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony GZWP nr 205 ;
- wody powierzchniowe w zakresie utrzymania i poprawy ich stanu ekologicznego i chemicznego,
- występowanie terenów narażonych na wystąpienie powodzi.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995r. **o ochronie gruntów rolnych i leśnych**:

- grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I – III, w przypadku przeznaczenia ich na cele nierolnicze, wymagają uzyskania zgody Ministra właściwego do spraw rozwoju wsi;
- grunty leśne, w przypadku przeznaczenia ich na cele nieleśne, wymagają uzyskania zgody właściwego organu na szczeblu wojewódzkim lub krajowym.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. **o ochronie przyrody**:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny,
- pomnik przyrody zlokalizowany w granicach miasta.

Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003r. **o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami**:

- obiekty zabytkowe na terenie Lidzbarka Warmińskiego wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego;
- obiekty zabytkowe na terenie Lidzbarka Warmińskiego wpisane do ewidencji zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego;
- stanowiska archeologiczne.

Na podstawie decyzji lokalizacyjnej Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 70/76 z dnia 6 września 1976 r. **w sprawie ustalenia strefy ochronnej dla obiektów technicznych w rejonie Lidzbarka Warmińskiego i Bobrownik**, a także załącznika do decyzji nr 38/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 marca 2019 r, **w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej** (Dz. Urz. Min. obr. nar. z 2019 r. poz 46, z późn zm.)

- tereny zamknięte resortu obrony narodowej,
- strefa ochronna terenu zamkniętego resortu obrony narodowej.

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Na terenie gminy występuje sześć udokumentowanych osuwisk gruntowych, widniejących w rejestrze Starosty Powiatowego. Lokalizacja tych osuwisk została przedstawiona na rysunku studium.

Na terenie gminy poza udokumentowanymi osuwiskami występują tereny predysponowane do powstania osuwisk. Zagrożenie ruchami masowymi uzależnione jest od wielu czynników, są to:

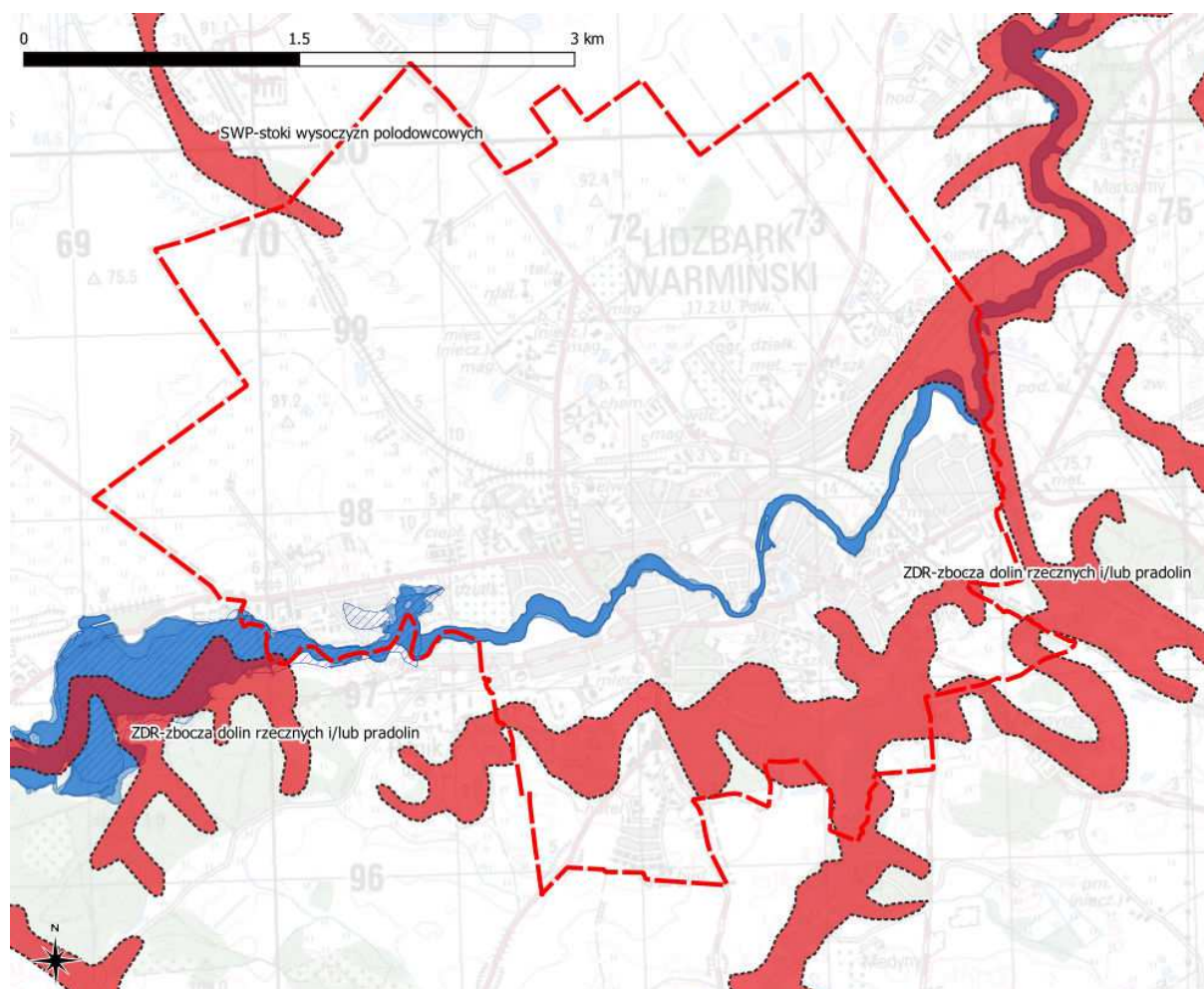
- morfogeneza terenu;
- morfometria terenu (kąty nachylenia terenu i wysokości względne);
- przypowierzchniowa budowa geologiczna;
- inne przejawy morfodynamiki;
- pokrycie terenu roślinnością;
- zabezpieczenia techniczne stoków.

W przypadku terenów o naturalnych predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności stoku i uruchomienia procesów morfodynamicznych. Słabe ruchy masowe mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia $2-7^{\circ}$, przy $7-15^{\circ}$ może wystąpić silne spełzywanie oraz osuwanie. Za osuwiskotwórcze uznaje się nachylenie terenu $15-35^{\circ}$. Powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny.

Najskuteczniejszym sposobem stabilizacji zbocza i ochrona przed osuwaniem jest zwarta pokrywa roślinna. Dlatego też należy dążyć do ochrony pokrywy roślinnej, zwłaszcza na terenach o dużych spadkach.

Rozkład terenów predysponowanych do powstawania ruchów masowych oraz zagrożonych ryzykiem powodzi zostało przedstawione na mapie nr 1.

Rys. 16. Rozkład terenów predysponowanych do powstawania ruchów masowych oraz zagrożonych ryzykiem powodzi

Rysunek 1

źródło. opracowanie ekofizjograficzne do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark Warmińskiego.

Na powyższej mapie kolorem czerwonym oznaczono obszary predysponowane do powstania ruchów masowych, kolorem niebieskim – obszary zagrożone powodzią natomiast niebieską szzyrafurą – obszar zagrożony podtopieniami.

Koncentracja terenów narażonych na osuwanie się mas ziemnych znajduje się w południowej części miasta. Większość tego terenu jest niezabudowana i nie przewidziana do zabudowy. W przypadku istniejącej lub nowej zabudowy w pobliżu terenów predysponowanych do powstawania osuwisk należy zwrócić szczególną uwagę na działania zabezpieczające, w tym przede wszystkim na odpowiednie utrzymanie szaty roślinnej.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN (W TYM WYSTĘPOWANIA TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH), UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Miasto Lidzbark Warmiński położone jest w zasięgu udokumentowanego złoża wód termalnych (ID złoża 15733), związanych z prowincją A - platformy prekambryjskiej, II syneklizy perybałtyckiej. Zasoby są obecnie eksploatowane za pomocą otworu Lidzbark Warmiński GT-1 o wydajności 120m³/h.

W granicach miasta brak jest udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

W granicach miasta nie wyznaczono terenów górniczych.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Do zadań ponadlokalnych wynikających z opracowywanych programów wojewódzkich oraz innych opracowań w tym także wynikające z przyjętych w planie województwa kierunkach rozwoju należą:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej – zgodnie z Krajowym programem oczyszczania ścieków (Załącznik nr 2 – Wykaz aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w aktualizacji programu, w dniu 31 lipca 2017 r. Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2017));
- kompleksowa rewitalizacja społeczna, fizyczna, gospodarcza i środowiskowa miast województwa objętych siecią Cittaslow – zgodnie z Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Uchwała Nr 225 Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2014 r. w sprawie zatwierdzenia Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (M.P. z 2014 r. poz. 1070). Aneks Nr 2 do Kontraktu Terytorialnego, Uchwała Nr 65 Rady Ministrów z dnia 5 maja 2017 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego);
- konserwacja i restauracja XI –wiecznego zamku w Lidzbarku Warmińskim – perły architektury gotyckiej w Polsce – III etap (WM) Kompleksowa

rewitalizacja obszarów o wysokim nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych- zgodnie z Kontraktem Terytorialnym dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Wieloletnią Prognozą Finansową Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2017-2039 (Uchwała Nr XXXII/707/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 listopada 2017 r.).

- budowa obwodnicy miasta;
- rozwój i promocja lecznictwa uzdrowiskowego;
- budowa regionalnego systemu tras rowerowych w tym budowa fragmentu trasy Green Velo;
- modernizacja drogi krajowej do wymaganych klas technicznych;
- modernizacja dróg wojewódzkich do wymaganych klas technicznych;
- modernizacja dróg powiatowych do wymaganych klas technicznych.

15. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.

Na terenie miasta Lidzbarka Warmińskiego występują obszary zagrożone powodzią od rzeki Łyny, wskazane na załączniku graficznym do studium. W/w tereny przedstawiają maksymalny obszar szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 100 lat.

Chociaż obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują przede wszystkim tereny niezabudowane to zagrożone jest kilkanaście budynków (w tym kilka budynków mieszkalnych w centrum miasta) oraz fragmenty rodzinnych ogrodów działkowych położonych przy rzece Łynie.

W stosunku do terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, podstawowe działania związane z ochroną przeciwpowodziową obejmują przede wszystkim zapewnienie pełnej sprawności technicznej istniejących urządzeń przeciwpowodziowych poprzez prowadzenie remontów, konserwacji oraz bieżących napraw wynikających z dokonywanych okresowo przeglądów.

Na obszarach bezpośrednio zagrożonych powodzią obowiązują przepisy ustawy Prawo wodne.

SPIS WYKRESÓW.

Wykres 1 Liczba Ludności w latach 1995-2018	50
Wykres 2 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w 2018 r.	51
Wykres 3 Struktura wieku i płci w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r.	53
Wykres 4 Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	54
Wykres 5 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Lidzbarku Warmińskim..	55
Wykres 6 Przyrost rzeczywisty w latach 2009-2018 w Lidzbarku Warmińskim.	56
Wykres 7 Prognoza liczby ludności dla powiatu lidzbarskiego na lata 2020-2050.....	57
Wykres 8 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w latach 2009-2018.....	59
Wykres 9 Długość sieci gazowej.....	64
Wykres 10 Odsetek mieszkańców Lidzbarka warmińskiego korzystająca przyłączona do sieci gazowej.....	64
Wykres 11 Odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej.....	69
Wykres 12. Liczba odbiorców energii elektrycznej oraz średnie zużycie prądu na jednego odbiorcę.	72
Wykres 13 Udział odpadów zmieszanych.	74
Wykres 14 Struktura władania w Lidzbarku Warmińskim.	100

SPIS TABEL.

Tabela 1 Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków.....	30
Tabela 2 Wykaz zabytków wpisanych w gminnej ewidencji zabytków (z wyłączeniem obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków).....	33
Tabela 3 Wykaz stanowisk archeologicznych w Lidzbarku Warmińskim.....	47
Tabela 4 Struktura płci w Lidzbarku Warmińskim w 2018 r.....	52
Tabela 5 Sytuacja społeczno – ekonomiczna miasta Lidzbark Warmiński na tle powiatu i województwa.	61
Tabela 6 Drogi powiatowe biegnące przez miasto.	76
Tabela 7 Ulice powiatowe w mieście.....	76
Tabela 8 Drogi publiczne gminne miasta.	77